

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
Journal Of Graduate Studies Kalasin Rajabhat University

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2556)

เจ้าของ	โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เลขที่ 13 หมู่ 14 ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46230 โทรศัพท์ 0 – 4360 – 2043 โทรสาร 0 – 4360 – 2044 http://www.gs.ksu.ac.th/	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ ผลงานวิจัยของนักศึกษาและคณาจารย์ ระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ 2. เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์	
คณะที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดดา	อธิการบดี
	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ฮามสุโพธิ์	รองอธิการบดี
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ	รองอธิการบดี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	รองอธิการบดี
	ดร.อมร มะลาศรี	รองอธิการบดี
	ดร.ธีระ ภูดี	ประธานโครงการบัณฑิตศึกษา
กองบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ	ดร.ธีระ ภูดี
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน	ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิกลิ่น
	ดร.คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล	ดร.อมร มะลาศรี
	ดร.นิวัฒน์ สาระพันธ์	ดร.กตัญญู แก้วหานาม
	ดร.ธวัชวงศ์ไชย ไตรทิพย์	ดร.ชัยธัช จันทร์สมุด
ประสานงาน	นางสาวกานต์ชนิดา จันทร์สว่าง นางสาวพรพรรณ งามชมพู	
จัดรูปเล่ม	อาจารย์วรรณนา นันตาเขียน	
กำหนดเผยแพร่	ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)	
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ศิริภัณฑ์ ออฟเซ็ท อ.เมืองขอนแก่น จ.ขอนแก่น	

**รายนามผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก
ประจำวารสาร ปีที่ 1 ฉบับที่ 1**

1. ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร โคตรบรรเทา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ไทย สุวกิจบวร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราชญ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิศร เนาวนนท์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

**รายนามคณะกรรมการกลั่นกรองบทความของมหาวิทยาลัย
ประจำวารสาร ปีที่ 1 ฉบับที่ 1**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวกิจ ศรีปัดถา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ฮามสุโพธิ์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ทงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยนต์ เพาพาน
5. ดร.ธีระ ภูติ
6. ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิลัน
7. ดร.อมร มะลาศรี
8. ดร.คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล
9. ดร.นิวัฒน์ สาระพันธ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม- เมษายน 2556) จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้เขียนบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และเผยแพร่ผลงานของคณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่สำคัญคือ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา และนายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นอกจากเป็นผู้ประเมินบทความแล้วยังได้อนุเคราะห์บทความ เรื่องวิกฤติและทางออกในการบริหารจัดการศึกษา (ไทย) เพื่อตีพิมพ์ในวารสารด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ บุญจันทร์ จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้นำเสนอบทความเรื่องการนิเทศเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน คิดว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้อ่าน สำหรับบทความวิจัยในฉบับนี้ ส่วนใหญ่เป็นบทความงานวิจัยของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา

โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

✂	วิกฤติและทางออกในการบริหารและจัดการการศึกษา (ไทย).....	5
	<i>ศ.ดร.ธีระ รุญเจริญ</i>	
✂	การนิเทศเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน.....	10
	<i>ดร.บรรจบ บุญจันทร์</i>	
✂	การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.....	22
	สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3	
	<i>กัลยาณี ภูมุลมณี</i>	
✂	การพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่.....	28
	การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3	
	<i>ครรรชิต โชติจำลอง</i>	
✂	การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.....	37
	ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3	
	<i>จำเนียร พลหาญ</i>	
✂	การศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัด.....	47
	กิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1	
	<i>นवलนภา น้อยบัวทิพย์</i>	
✂	พัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.....	56
	เทศบาลตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์	
	<i>พิมพ์พร กลางประพันธ์</i>	
✂	การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.....	67
	<i>รัตนา ยี่วาครี</i>	
✂	ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา.....	76
	อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์	
	<i>สุภาวดี อุทโท</i>	
✂	แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ.....	86
	และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์	
	<i>เสกสรร สุวรรณรักษ์</i>	
✂	คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา.....	93
	สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์	
	<i>จารุวรรณ พัดมี</i>	
✂	ภาคผนวก.....	105

วิกฤติและทางออก ในการบริหารและจัดการการศึกษา (ไทย)

ศ.ดร.ธีระ รุญเจริญ*

วิกฤติการศึกษาไทย

เมื่อวิเคราะห์การจัดการศึกษาไทยไม่ว่าจากการประเมิน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ปรากฏว่า ผลการจัดการศึกษาของไทยไม่ค่อยจะประสบผลสำเร็จ และไม่ค่อยจะมีคุณภาพตามเป้าประสงค์ที่ควรจะเป็นโดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับหลายๆ ประเทศ

ทั้งนี้เกิดจากความบกพร่องในระบบการศึกษาและการดำเนินการให้เป็นไปตามที่ออกแบบไว้กล่าวคือ

1. การศึกษาสร้างความทุกข์ทั้งผู้บริหาร ผู้สอนและโดยเฉพาะนักเรียนซึ่งเกิดความทุกข์ในการเรียน พ่อแม่ต้องแสวงหาโรงเรียนดีให้ลูกหลาน นักเรียนมีความเครียดในการสอบแข่งขันต้องเข้าติวหาหมรุ่งหามค่ำทุกวัน

2. การเรียนเป็นเรื่องยากไม่สนุก น่าเบื่อ ต้องท่องจำตำราเป็นต้น และจำนวนไม่น้อยต้องออกจากระบบการศึกษา

3. การศึกษาผลิตคนที่ขาดคุณภาพที่ครบถ้วนสมบูรณ์ สมองไม่พัฒนาไม่ค่อยได้คิด ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุ 8 ประการ ดังนี้

- 1) การศึกษาเป็นการเน้นการบอกให้จำมากกว่าการเกิดการเรียนรู้
- 2) การขาดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี
- 3) การมีครูดีและเป็นมืออาชีพมีไม่มากนัก
- 4) ระบบการศึกษาไม่ทั่วถึงและไม่ดีพอ
- 5) สังคมยังไม่เห็นคุณค่าและไม่ค่อยจะมีส่วนร่วมจริงจัง
- 6) การขาดระบบการส่งเสริมครูดี
- 7) องค์กรภายนอกไม่ค่อยมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
- 8) ระบบการบริหารจัดการการศึกษายังมีปัญหา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์มากมายหลายอย่างและเป็นที่รับรู้โดยทั่วไปเช่น

- ยิ่งเรียนยิ่งโง่ ยิ่งโตยิ่งเซ่อ
- ความโง่ไม่มีขาย อยากได้ต้องเข้าโรงเรียน
- เด็กไทยไม่โง่ แต่ระบบทำให้โง่ (เอง)
- การศึกษาแบบสมองหมา ปัญญาควาย
- ถ้าเผาโรงเรียนทิ้งให้หมด เมืองไทยจะพัฒนาไร้เทียมทาน
- นักเรียนเป็นโรคติดติว

ดังนั้นการศึกษาไทยจึงมีวิกฤติหลายอย่าง ซึ่งจำต้องแสวงหาทางแก้ไข ปรับปรุงส่งเสริมให้ถูกวิธี วิกฤติหลักได้แก่

1. วิกฤตินโยบายของผู้นำทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามรัฐมนตรีแต่ละคนซึ่งแบกจิตสำนึกความเชื่อของตนเองมาใช้ในวงการการศึกษาไม่ได้เน้นการต่อเนื่องและไม่ได้ศึกษาสาระการจัดการศึกษาตามที่มีทรงคุณวุฒิออกแบบการบริหารและจัดการการศึกษาไว้ในระเบียบกฎหมาย (เช่น พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ) ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรฐานการศึกษาเป็นต้น

2. วิกฤติการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนยังเน้นกิจกรรมบอกเนื้อหาที่มีอยู่ในหนังสือ ตามหลักสูตรที่มีอยู่เป็นหลัก นักเรียนต้องจำเป็นสำคัญ ใช้กิจกรรมเดียวแบบเดียวสอนทุกคน ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไม่ต้องสงสัยกับความแตกต่างระหว่างบุคคล และไม่เป็นที่ไปตามการออกแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในมาตรฐานการศึกษาของชาติ 2547 และผลที่ได้คือการสอนไม่ได้มาตรฐาน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (ตามผลการประเมินของ สมศ. รอบ 2) และวิกฤติของครูอีกประการหนึ่งคือการขาดจิตสำนึกของความเป็นครู (มีอาชีพ) ขาดอุดมการณ์ ขาดความวิริยะอุตสาหะ และอุทิศตนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

* นายกสภามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย

3. วิฤทธิการบริหารและจัดการการศึกษา พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบันซึ่งเน้นแก่นการจัดการ การศึกษาอยู่ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษาแต่ผู้บริหาร การศึกษาไม่ค่อยได้ศึกษาไม่ค่อยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมา ใช้เป็นตัวแบบในการดำเนินการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนมากนัก การบริหารจัดการเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง ผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งจิตสำนึก จิตวิญญาณ และอุดมการณ์ ในความเป็นผู้บริหารมืออาชีพอย่างแท้จริงดังจะเห็นได้จาก ผลการประเมินของ สมศ. รอบ 2 ปรากฏว่าคุณภาพผู้บริหาร สถานศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญก็อยู่ในระดับไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อ คุณภาพการสอนของครู และคุณภาพการเรียนรู้ของ นักเรียน ดังนั้นการบริหารและจัดการศึกษาซึ่งเป็นแบบ เดิมๆ ไม่สอดคล้องกับการออกแบบไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษา แห่งชาติ การยึดคำสั่งจากผู้บริหารเบื่องบน ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์มีน้อย ต้องการเพิ่มวิทยฐานะสูงขึ้น แต่ ไม่มีผลงานทางวิชาการ จำนวนไม่น้อยส่งผลงานเพื่อประเมิน วิทยฐานะเชี่ยวชาญพิเศษ แต่ผลการประเมินไม่ผ่าน แม้กระทั่งวิทยฐานะชำนาญการเป็นต้น

4. วิฤทธิบริบททางการศึกษา บริบทที่ส่งผลต่อ การบริหารและจัดการเรียนไม่เอื้อทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจ และสังคม เช่น การมีค่านิยม การแสวงหารายได้ให้มาก ไม่ว่าจะทางดีหรือทางค่อร์ปชั่น อาทิ เช่น จากผล การวิจัยปรากฏว่าไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือประชาชนทั่วไป ประมาณร้อยละ 65 ยอมรับให้มีการค่อร์ปชั่นได้ตราบเท่าที่ ตนได้รับผลประโยชน์ด้วย ซึ่งเป็นค่านิยมที่อันตรายต่อ ประเทศเป็นอย่างยิ่ง ความไม่ซื่อสัตย์ของนักการเมือง ส่วนใหญ่ การปฏิบัติจริงตรงกันข้ามกับนโยบาย การมีค่า นิยมฟุ่มเฟือย กิน เที่ยว เกินการพอดี หนีสินถ้วนหน้า วิทยุหนังแ่งแพน ตบตีกันอย่างโหดร้ายทารุณซึ่งปรากฏ ทาง social network อยู่บ่อยครั้งเป็นต้น ปรากฏการณ์ เหล่านี้เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีต่อการศึกษา เรียนรู้ เพราะจะ เป็นการเรียนรู้ ซึมลึกสู่ตนเองจนถึงถือว่าเป็นเรื่องปกติ และ

ปฏิบัติต่อเนื่องไปเรื่อยๆ เป้าหมาย “ดี เก่ง มีความสุข” จึง ไม่อาจบรรลุได้สมบูรณ์

ทางออกในการแก้วิฤทธิ

ทางออกในการแก้วิฤทธิทางการบริหารและจัดการ การศึกษาจำเป็นต้องใช้หลักบูรณาการแนวความคิด หลักการ นโยบายหลายอย่างประกอบได้แก่

1. ผลการออกแบบการบริหารและจัดการศึกษาที่ ปรากฏหรือกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน การศึกษาของชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐาน การประเมินคุณภาพทั้งการประกันคุณภาพภายในและ ภายนอก จุดหมายของหลักสูตรแกนกลาง ฯลฯ
2. แนวทางและหลักการในการจัดการศึกษาในยุคนี้ และต่อไปในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา คิดใหม่ๆ ไปเรื่อยๆ ตามความจำเป็นและความเหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง จะอาศัยการกำหนดตายตัว ไม่ได้ จึงจะนำไปสู่วิธีการใหม่ๆ ซึ่งมีประสิทธิผลมากขึ้น
3. หลักการพัฒนาทุกหน่วยทุกองค์กรให้เป็นสังคม หรือชุมชนแห่งการเรียนรู้ ปรับปรุงและสร้างองค์ความรู้ ใหม่ๆ และนำมาใช้ปฏิบัติจริง ดังนั้นการนำแนวคิดการศึกษา วิจัยมาใช้อยู่เสมอเป็นสิ่งจำเป็นและจำเป็นต้องอาศัยภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารและ ผู้ปฏิบัติ

องค์ประกอบการจัดการศึกษาสู่คุณภาพ

ในการจัดการศึกษาเพื่อคุณภาพการเรียนรู้จำต้อง อาศัยการบูรณาการองค์ประกอบหลายอย่าง ซึ่งองค์ประกอบ หลักๆ ได้แก่

1. การบริหารฐานโรงเรียน
2. การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การมีสมรรถนะในการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน
4. การมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกฝ่ายและทุกหน่วย
5. การนำหลักการและแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษา ดังภาพประกอบต่อไปนี้

1. การบริหารสถานโรงเรียน

ในการบริหารและจัดการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลดี ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญซึ่งควรดำเนินการดังนี้

1.1 การใช้ความเป็นมืออาชีพในการบริหารอย่างแท้จริง ในความเป็นมืออาชีพเป็นการยกระดับให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริงซึ่งเท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพราะความก้าวหน้าของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนจำต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมของทุกคน ทุกฝ่ายและทุกหน่วย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำต้องมีแนวทางและหลักยึดในการดำเนินการหลายอย่าง

1.2 การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารซึ่งได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า

1.3 การมีและใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงสร้างสรรค์เพราะการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วจำต้องแสวงหากลยุทธ์ใหม่ๆ ในการบริหาร จะติดกรอบแบบเดิมๆ ย่อมนำไปสู่ความล้มเหลว ดังนั้นผู้บริหารจำต้อง

ก. นำตนเอง คือ อุทิศตน มีจิตสำนึกที่ดี กระทำตามสิ่งที่พูดไว้ พัฒนาตนเองและสนใจใฝ่รู้ ทำกิจกรรมต่างๆด้วยความอดทน กอปรทั้งมีจรรยาบรรณที่ดี

ข. นำผู้อื่น โดยการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี นำปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดี จริงใจ และหวังดีต่อทุกคน

ค. นำการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล อำนวยความสะดวก ส่งเสริมสนับสนุน และจัดหาและพัฒนาวิทยาการเพื่อการเรียนการสอน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความรู้

ความเข้าใจในการจัดการศึกษาสู่เป้าหมาย ดี เก่ง และมีความสุขของนักเรียน

1.4 การพัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชน/สังคมแห่งการเรียนรู้

การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญเพราะในโลกทุกวันนี้กลยุทธในการทำงานต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมอยู่เสมอ ดังนั้นผู้บริหาร ครู นักเรียน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องใฝ่รู้อยู่เสมอ แสวงหาองค์ความรู้ใหม่มาปรับใช้ในงานของตน ผู้บริหารต้องนำการศึกษาเรียนรู้โดยจัดให้มีกิจกรรมหลายอย่าง เช่น

- การส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะในการวิจัย
- การพัฒนาสมรรถนะในการเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง
- การจัดหาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- การให้รางวัลและเผยแพร่ผลงานของทุกฝ่าย

2. การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นับเป็นที่รับรู้และยอมรับทั่วไปว่า การศึกษาเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จผู้เรียนต้องเป็นบุคคลหลักในกิจกรรมการศึกษาเรียนรู้ ครูเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมและแสวงหาสื่อกิจกรรมให้นักเรียนเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งไม่ใช่ผู้บอกความรู้ที่มีในหลักสูตรและหนังสือเรียน ดังนั้นครูจำต้อง

1. จัดกิจกรรมการสอนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของนักเรียน ลดบทบาทของครู เพิ่มบทบาทของผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมและใช้สื่อหลากหลายเพื่อการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
3. ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยยึดฐานปัญหาในการเรียนรู้ (problem-based learning)

4. พัฒนาสมรรถนะในการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นความรู้ การฝึกให้คิดแก้ปัญหา การสร้างความสนใจใฝ่รู้ การคิดริเริ่มแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหาใหม่ๆ ตามความถนัด ความสามารถและความสนใจของนักเรียน นั่นคือให้สามารถคิด สังเกต ถาม และลงมือด้วยตนเอง

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆ กัน ทั้งความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ กอปรทั้งนำกิจกรรมสู่การบรรลุปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ความมีเหตุผล ความพอประมาณ และความมีภูมิคุ้มกัน) มาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน

6. บูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนในระบบนอกระบบตามอัธยาศัย

3. ความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ของนักเรียน

เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล บุคคลอื่นเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้ และการศึกษาจำต้องดำเนินไปตลอดชีวิต ไม่ใช่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงใดช่วงหนึ่งและศักยภาพหรือสมรรถนะในการคิดและปฏิบัติส่วนใหญ่เกิดในโรงเรียน ดังนั้นสมรรถนะในการศึกษาเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ นักเรียนจะต้องมีกิจกรรมที่นำไปสู่ความอยากรู้อยากเห็น (inquiry mind) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสนใจใฝ่รู้ การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง ผู้เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสอำนวยความสะดวก ส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดความซุกซนทางความคิด (Marc, facebook) คิดว่าตนเองหิวและง่วงอยู่เสมอ (Steve Jobs) และเกิดนิสัยการศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ

4. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของทุกคน

เนื่องจากการศึกษาเรียนรู้เกิดขึ้นทุกที่ทุกเวลา และต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน การที่จะทำให้การศึกษาเรียนรู้ มีคุณภาพทุกด้านจำต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่าย และทุกหน่วยทั้งในและนอกโรงเรียน (All for education) ซึ่งมีตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จอยู่มากมาย เช่น เสอเพลอโมเดล (วรัยพร แสงนภาพวร) ดังนั้นบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา และประชาชนทั่วไป) จำต้องถือว่าเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบในการให้การศึกษาหรือจัดการศึกษา

ร่วมกัน ไม่ใช่ยกความรับผิดชอบให้แก่โรงเรียนทั้งหมด ทุกคนมีความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนในการจัดการศึกษา จะต้องร่วมกิจกรรมในการให้การศึกษาตามความเหมาะสม ร่วมกันสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในการเรียนรู้ ชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ตามสภาพจริง ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนและนอกโรงเรียน บ้าน วัด โรงเรียน เป็นหุ้นส่วนหลักที่สำคัญ ทั้งนี้บุคคลภายนอกโรงเรียน (รวมทั้งในโรงเรียน) จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาเรียนรู้ที่ถูกต้อง จึงจะนำไปสู่คุณภาพที่สมบูรณ์ของนักเรียน

5. การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน

“การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ
สำคัญที่ว่าเราพออยู่พอกินและ
มีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน
หมายความว่า อุ่มชูตัวเองได้ไหมมีพอเพียงกับตัวเอง”
“เศรษฐกิจพอเพียง” จะสำเร็จด้วย “ความพอดีของตน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การที่โรงเรียนจะมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ปลูกฝังและเสริมสร้างให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่ง ลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ (ปริญานูช พิบูลสรารุช, 2552)

(1) มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(2) มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(3) ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหลักสูตร โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประกอบการสร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์และกำหนดในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนการสอน

2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ จัดการ แก้ปัญหา โดยใช้การทำจริง ทดลองจริง
3. จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อทั้งสถานที่ สิ่งแวดล้อมร่มรื่น แหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดกติกา วินัย จัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จัดการเผยแพร่ ปฏิบัติเป็นแบบอย่าง เป็นต้น
4. จัดระบบการบริหารจัดการโรงเรียน โดยเน้นการนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เช่น หลักธรรมาภิบาล ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน พัฒนาบุคลากรทุกคน นิเทศ ติดตาม ประเมิน เผยแพร่
5. ประสานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ ประชาชนในชุมชน
6. ติดตามและประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของนักเรียน และเผยแพร่ผลงาน

สรุป

เมื่อเกิดวิกฤติทั้งระดับผู้บริหารและทุกระดับ ครู นักเรียน และบริบทแวดล้อมทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ การจัดการศึกษาโดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่ม ประชาคมการศึกษา ASEAN ซึ่งสิงคโปร์คือนำมาโลก มาเลเซียก็พัฒนามากตามติดๆ มาด้วยเวียดนาม ผู้กำหนด นโยบายและผู้บริหารจำต้องตระหนัก ซึ่งควรดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบให้ มีจิตสำนึก จิตวิญญาณในการดำเนินงานโดยเน้นการพัฒนา ด้านนี้อย่างจริงจัง ไม่ใช่มีปัญหาคุณธรรม จริยธรรม หรือ การปฏิบัติก็เพียงให้ความรู้ ซึ่งไม่ใช่วิธีที่จะแก้ปัญหาได้
2. ยึด พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา ของชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา หลักสูตรที่กำหนด ผู้บริหารระดับกระทรวงซึ่งปรับเปลี่ยน อยู่บ่อยต้องศึกษาเรียนรู้สิ่งที่กำหนดเป็นแบบแผนหลักก่อน กำหนดนโยบายซึ่งต้องสอดคล้องกับการบริหารและจัดการ ศึกษาที่ร่วมกันออกแบบไว้
3. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการและพัฒนา สมรรถนะของตนให้สอดคล้องกับที่ร่วมกันออกแบบไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ใช่วิ่งตามนโยบาย (ส่วนตัว) ของ ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป ดำเนินการโดยใช้สมองคิดด้วย

หลักการและด้วยเหตุผลในการจัดการศึกษาเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ให้ยึดประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ (ไม่ใช่บอกปากเปล่า อ้างอิง เท่านั้น)

4. สร้างบรรยากาศและพัฒนาสถานศึกษาหรือ สำนักงานในความรับผิดชอบให้เอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ของ ทุกคนทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลอื่น ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ทุกคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและจัดหาสื่อ เทคโนโลยีพร้อมที่จะใช้เป็นอุปกรณ์การศึกษาเรียนรู้ได้ ตลอดเวลา กล่าวคือพัฒนาทุกคนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (Learning person)

5. สร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือ สนับสนุน และมีส่วนร่วม (หุ้นส่วน) ในการจัดการศึกษาถือว่าจำต้องร่วม รับผิดชอบเพื่อประโยชน์ทั้งต่อชีวิตและสังคมอย่างยั่งยืน ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2554). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดการ และบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัท ชาวฟาง.
- ปรัชญา พลพูนันท์. (<http://www.bkbr4.com/index.php/suffecotoed>).
- ปรียานุช พิบูลสรารุช. (2552). **เศรษฐกิจพอเพียงสู่สถาน ศึกษา**. เอกสารประกอบการบรรยาย ในโครงการ วิจัยเศรษฐกิจพอเพียง.
- โรงเรียนวัดกาบบัว. (2555). “การสร้างเสริมปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ตามแนวพระราชดำริ ปีการศึกษา 2555” สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). **มาตรฐานและการประเมินคุณภาพ การศึกษารอบสาม**. กรุงเทพฯ : พญาไทพลาซ่า.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **ข้อเสนอ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2562)**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.

การนิเทศเพื่อส่งเสริมความก้าวหน้าของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน Enhancing Teacher Growth Through Supervision Designed To Promote Student Learning

ดร.บรรจบ บุญจันทร์*

การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุง การสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เต็มตามศักยภาพ จุดเน้นของการนิเทศการศึกษาจะคำนึงถึง การช่วยเหลือครูให้มีการปรับปรุงการสอน ผู้อำนวยการ โรงเรียนควรมีการกระตุ้นทางปัญญา การมีส่วนร่วมใน หลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผลมีความรู้ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล การติดตามตรวจสอบ/การประเมินผลและจัดให้มีการ ทัศนศึกษาเพื่อเปิดวิสัยทัศน์ให้กว้างขึ้น กระบวนการ นิเทศประกอบด้วยกระบวนการนิเทศเพื่อปรับปรุง (formative process) และกระบวนการนิเทศเพื่อสรุปผล (summative process) มีหลักการที่สำคัญสามประการที่ ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ได้แก่ พื้นฐานความรู้เดิม การพัฒนาความสามารถในสิ่งที่ต้องการ และ "อภิปัญญา" ซึ่งวิธีการเรียนการสอนที่สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่ จะควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ต้องมีการเตรียม ความพร้อมด้านจิตใจของนักเรียนสำหรับการเรียนรู้ มีการแนะนำ และให้ฝึกซ้อมทดลองทำ ความสัมพันธ์ของ สมองกับการรับรู้มีสิ่งที่ควรคำนึงถึงหลายประการ เช่น ความน่าสนใจ การทราบผลการเรียน มาตรฐานหลักสูตร การมีส่วนร่วมในประสบการณ์ที่หลากหลาย การสร้างความ หมาย ความเหมาะสมของหลักสูตรกับผู้เรียน เป็นต้น กลยุทธ์การนิเทศแบบคลินิกมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การประชุม ก่อนการสังเกต การสังเกต การสะท้อนการสังเกต และ การประชุมหลังการสังเกต

1. บทนำ

การนิเทศและการประเมินผลมีส่วนสำคัญอย่างมาก ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับโรงเรียนหรือสถาบัน การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในระบบ โรงเรียน การนิเทศการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงหรือมี จุดเน้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคนี้มีจุดมุ่งหมายตรงกันนั่นคือ ต้องการปรับปรุงการสอนของครูให้มีคุณภาพมากขึ้น ในอดีตมักจะมีถึงการนิเทศการศึกษาในรูปของบุคคลที่ เป็นครูของครูให้คำแนะนำหรือสาธิตวิธีการสอนใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างและการใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับ บทเรียนให้กับครูผู้สอน ในปัจจุบันนี้การนิเทศได้มีขอบเขต และมีความหมายกว้างออกไปมาก จุดเน้นของการนิเทศ การศึกษาจะคำนึงถึงทุกองค์ประกอบทางการศึกษาที่จะ ทำให้การสอนของครูมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น องค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่ การช่วยเหลือครูผู้สอนโดยตรง ให้มีการปรับปรุงการสอนด้วยการพัฒนากลุ่มและการค้นหา หรือสืบสวนข้อมูล เพื่อนำผลมาใช้ปรับปรุงการสอน ซึ่งวิธี การดังกล่าวจะเรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (active research) (สุทธนู ศรีไสย์, 2545)

ถ้าโรงเรียนได้รับการยอมรับว่าเป็นชุมชนแห่ง การเรียนรู้ ทุกคนในโรงเรียนต้องศึกษาสิ่งที่เป็นองค์ประกอบ ของการเรียนรู้ วิสัยทัศน์เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต สำหรับนักเรียนจะมีความหมายมากขึ้นหากครูและผู้บริหาร มีการปรึกษากันอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การทำงาน แต่ในหลายโรงเรียนครูยังรู้สึกหวาดกลัวเมื่อเห็น ผู้อำนวยการโรงเรียนเดินเข้าไปในห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกระบวนการสังเกตและการประชุม นี่เป็นตัวบ่งชี้ที่ชัดเจน

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ว่ากระบวนการประเมินผลการบริหารแบบดั้งเดิมล้มเหลว ถ้าผู้อำนวยการโรงเรียนเยี่ยมชมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะเป็นสิ่งที่ดีมากและยืนยันในสิ่งที่ครูทำได้ถูกต้องซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญในฐานะที่เป็นผู้นำของโรงเรียนที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือครูมักจะไม่พอใจที่เห็นคำแนะนำอันไพเราะเพราะพรึงของผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยเข้าไปสังเกตการเรียนการสอนในห้องเรียนของพวกเขาอย่างจริงจัง สิ่งนี้บอกให้ครูรู้สึกว่าการประเมินการดำเนินงานของพวกเขาไม่ตรงกับความเป็นจริงและทำให้สูญเสียโอกาสที่จะก้าวหน้าในวิชาชีพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการเรียนการสอนที่ควรจะได้รับจากผู้อำนวยการโรงเรียน

นอกจากการตรวจเอกสารหลักฐานการสอนแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนควรเยี่ยมชมห้องเรียนเพื่อให้กำลังใจครูเกี่ยวกับการเรียนรู้และการวิจัยซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเข้าเยี่ยมชมการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องแสดงความสามารถในการช่วยครูในเรื่องเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผล มีหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ ผู้อำนวยการโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ของ Kathleen Cotton (2003) นับเป็นงานเขียนที่มีคุณค่ามาก โดยสรุปว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจะใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการในการสังเกตการเรียนการสอนและให้ข้อเสนอแนะกับครูในการตรวจสอบข้อมูลความก้าวหน้าของนักเรียน นับเป็นวัฒนธรรมความร่วมมือที่ควรพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง งานวิจัยของ Marzano, Waters, และ McNulty (2005: 52-61) เกี่ยวกับความรับผิดชอบ 21 ประการของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับการค้นพบของ Cotton ที่พบว่า ความรับผิดชอบมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับภาวะผู้นำทางวิชาการ รวมถึงสิ่งต่อไปนี้:

- 1.1 การกระตุ้นทางปัญญา (เช่น การส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากรโดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดที่ทันสมัยเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางนวัตกรรม)
- 1.2 การมีส่วนร่วมในหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล (เช่น ให้ความร่วมมือกับครูในห้องเรียน)
- 1.3 มีความรู้ด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการประเมินผล (เช่น ความเข้าใจด้านการวิจัยและ

การปฏิบัติที่ดีที่สุดที่จะอบรมให้ครู)

1.4 การติดตามตรวจสอบ/การประเมินผล (เช่น การแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำกับครูเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน)

1.5 การทัศนศึกษา (เช่น การจัดแสดงนิทรรศการในห้องเรียนหรือที่โรงเรียนอื่นเพื่อสนับสนุนการเรียนและการเรียนรู้)

Deming (2002) กล่าวว่าเมื่อบุคลากรมีปัญหา ผู้บริหารองค์การต้องแสดงความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ระบบที่เป็นสาเหตุทำให้บุคลากรเกิดความล้มเหลว Deming ได้เสนอการประเมินการปฏิบัติงาน และมีการจัดลำดับความดีความชอบประจำปี (Walton, 1986: 90-92) การประเมินผลมีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษารัฐ และนโยบายด้านการศึกษาแห่งชาติ แต่ก็ไม่สามารถทำตามแนวคิดของ Deming ได้ทั้งหมด การได้รับการกระตุ้นทางการศึกษาอาจมีผลกระทบต่อโรงเรียนและการเรียนการสอน (English, & Hill, 1994) นอกจากนี้ Deming ระบุว่ากระบวนการบริหารแบบเก่าที่เน้นการข่มขู่และการควบคุมตัวเองก่อให้เกิดความขมขื่นแก่ครูที่ผู้อำนวยการโรงเรียนประจานในสิ่งที่ครู “ทำผิด” การทำเช่นนั้นไม่สามารถทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังนั้นจะต้องไม่เกิดความหวาดกลัว ต้องมีความหวังว่าความก้าวหน้าสามารถที่จะสร้างขึ้นได้ในวันใดวันหนึ่ง นับเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อำนวยการโรงเรียนควรสื่อสารกับครูว่าการนิเทศและกระบวนการประเมินผลเป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน พฤติกรรมการข่มขู่ไม่สามารถสร้างความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ของครูได้อีกต่อไป

ในบทความนี้จะกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการนิเทศให้ประสบความสำเร็จ กลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์ของสมองกับการรับรู้ และกลยุทธ์การนิเทศแบบคลินิก

การนิเทศจะช่วยให้ครูได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการพัฒนาและการปรับแต่งฐานความรู้และทักษะการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาควรสนับสนุนทรัพยากรโดยการสนทนาทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับครู

และกลุ่มเพื่อนครูที่ส่งผลต่อหลักสูตร การเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาวิชาชีพ ตัวอย่างเช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนแนะนำวารสารที่เกี่ยวกับวิชาชีพแก่ครู หรือสนทนาแลกเปลี่ยนทัศนะกับเพื่อนครูเกี่ยวกับเนื้อหาในบทความนับเป็นสิ่งดีมาก นอกจากนี้ การสนับสนุนให้มีการวางแผนสหวิทยาการ การให้ความช่วยเหลือครูในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน หรืออำนวยความสะดวกการประชุมวิชาชีพเกี่ยวกับการประเมินตามมาตรฐานชาติ เหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมจากผู้บริหารโรงเรียนในความพยายามที่จะส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

2. องค์ประกอบสำคัญของการนิเทศให้ประสบความสำเร็จ

เพื่อให้การนิเทศประสบความสำเร็จสูงสุด ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องพัฒนาความซื่อสัตย์ ความห่วงใยและไว้วางใจในความสัมพันธ์กับครู กระบวนการนิเทศมีแนวคิดที่ว่าโดยธรรมชาติมนุษย์มีความต้องการและความปรารถนาในการปรับปรุงเพื่อความก้าวหน้าและการเรียนรู้ ความปรารถนาเหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญในวัฒนธรรมโรงเรียนที่ดี การวิจัยพื้นฐานในระยะแรกของ Herzberg, Mausner and Snyderman (1959) และ Maslow (1954) แสดงให้เห็นว่าปัจจัยในระดับพื้นฐาน เช่น ความต้องการทางร่างกายและความปลอดภัยเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ แรงจูงใจมาจาก “การค้นพบช่องทาง” ลักษณะของงานและความรู้สึกถึงความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งเสริมการพัฒนาความนับถือตนเองให้เป็นแรงจูงใจที่ยึดถือ นอกจากนี้ ครูต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับสถานะของครูแต่ละคน เช่น ทักษะการสอน เพศ เหตุการณ์ส่วนตัว ความคาดหวังทางอาชีพ และความมุ่งมั่นในงาน ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องให้เกียรติและตอบสนองความต้องการของครูเพื่อช่วยครูพัฒนาวิชาชีพเป็นรายบุคคล (Glickman, Gordon, & Ross-Gordon, 2007)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเรียนรู้จากครูและนักเรียนที่อยู่รอบตัว และยอมรับการเรียนรู้จากแนวคิดของทุกคนในโรงเรียนว่าเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ ความคิดนี้สามารถช่วยสร้าง

บรรยากาศในโรงเรียน ถ้าเราคิดว่าผู้นำคือผู้เรียนแล้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนควรคาดหวังที่จะเรียนรู้การจัดการที่ดีผ่านการนิเทศและการประเมินผล โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับบริบทการจัดการชั้นเรียนของครู (เช่น ทำไมจึงตัดสินใจเช่นนั้น ในขณะที่นั้น?) นอกจากนี้ รูปแบบผู้นำเป็น ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนไปเป็นนักเรียนเป็นครู แสดงให้เห็นว่าพวกเขาเกิดการเรียนรู้อยู่ทุกวัน

ในบางกรณี การสนทนาที่ตีระห่างผู้อำนวยการโรงเรียนและครูสามารถค้นหาคำตอบได้ตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เมื่อพบว่าความคิดเก่าไร้ประสิทธิภาพหรือ “ผิดพลาด” กระบวนการทางวิทยาศาสตร์จะเกิดขึ้นเพราะความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นเช่นกัน เราจำเป็นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและ “ความผิดพลาด”

การประชุมหลังจากการสังเกตครูโรงเรียนอนุบาลที่มีประสบการณ์ได้อธิบายถึงกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ของบทเรียนคือการให้นักเรียนบอกสิ่งที่ทำจากสัตว์ประเภทต่างๆ (เช่น หนั่ง, เปลือก, ขน) และรู้จักวิธีการที่เปลือกป้องกันสัตว์ ครูเริ่มต้นการสอนโดยการแสดงความหลากหลายของเปลือกที่ทำจากสัตว์และอนุญาตให้นักเรียนสัมผัสเปลือกที่ทำจากสัตว์เหล่านั้น จากนั้นครูก็ถามด้วยคำถามต่อไปนี้ เช่น “คุณคิดว่าหนั่งและขนสัตว์ทำหน้าที่อะไรบ้างในเวลาฝนตก” นักเรียนระดับอนุบาลอาจจะตอบว่า “เปียก!” คำตอบที่เธอคาดหวังคือ “เปลือกทำหน้าที่ห่อหุ้มป้องกันสัตว์” นักเรียนมองไม่เห็นการป้องกันเลย แต่พวกเขากลับพบว่า มีสัตว์เป็นจำนวนมากที่เปียกปอนเพราะฝนตก

ผู้อำนวยการโรงเรียนรับฟังการวิเคราะห์บทเรียนของครูด้วยความตั้งใจ ครูที่มีประสบการณ์สอนมานานคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า “เรามีแนวโน้มที่จะมุ่งเน้นในวัตถุประสงค์บทเรียนในมุมมองของผู้ใหญ่แทนที่จะคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กอยากจะทำ” ผู้อำนวยการโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาครูถือว่าโชคดีที่จะอยู่รับฟังความคิดเห็นของครู โดยเฉพาะในช่วงท้ายของการประชุมซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับครูทุกคน

การนิเทศอาจจะขาดความสมบูรณ์ถ้าไม่มีการกล่าวถึงรูปแบบการประเมินผลที่นำมาใช้ในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่สำคัญที่ควรกล่าวถึงเป็นอันดับแรกก็คือ ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับคำแนะนำอย่างต่อเนื่องว่าควรแยกการนิเทศออกจากการประเมินผล แม้ว่าแนวคิดมันอาจจะเหมาะที่จะแยก

กระบวนการปรับปรุง (formative process) ออกจากกระบวนการสรุปผล (summative process) (เช่น การนิเทศและการประเมินผล) ในทางปฏิบัติผู้อำนวยการโรงเรียนไม่สามารถแยกการนิเทศออกจากการประเมินผลได้อย่างแท้จริง วิธีที่เป็นประโยชน์เพื่อสร้างกรอบความคิดความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศและการประเมินผลคือให้คิดว่าการนิเทศเป็นกระบวนการปรับปรุงในเรื่องต่างๆ ไป คล้ายกับ “การลองชุด” ส่วนการประเมินผลเป็นกระบวนการสรุปผลตามแนวทางของรัฐบาลและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติของครู ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่ตำราการนิเทศชี้ให้เห็นว่ากระบวนการปรับปรุงเป็นการบรรยายตามสภาพจริงและต้องไม่ลงความเห็นเข้าไป แต่ในความเป็นจริงก็ยากที่จะหลีกเลี่ยงการตีความเชิงสรุปผล

มันเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องทำความเข้าใจว่าการนิเทศหรือการประเมินผลไม่ใช่การข่มขู่แต่เป็นประโยชน์ทั้งคู่ ความคิดนี้สามารถใช้ร่วมกันทั้งหมดตั้งแต่ต้นปีเช่นเดียวกับช่วงการประชุมกับครูเป็นรายบุคคล ครูส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก แต่เราก็มักมีการคุยกันอย่างต่อเนื่องถึงปัญหาซึ่งมีประมาณร้อยละ 5 แน่นอมนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่จะรักษามาตรฐานของความเป็นเลิศ หลังจากการให้ความช่วยเหลือแก่ครูที่มีอาการน่าเป็นห่วง ถ้าไม่มีความก้าวหน้าเกิดขึ้นภายในระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต ผู้อำนวยการโรงเรียนควรทำรายงานการขาดความคืบหน้าของครูโดยใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สมเหตุสมผล ในภาพรวม กรณีเหล่านี้มีจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เราควรมุ่งเน้นไปที่กลุ่มคนร้อยละ 95 ทำให้พวกเขามีแรงจูงใจและมีความตื่นตัวเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพของพวกเขา

แม้แต่แชมป์เปียนจำเป็นต้องมีโค้ช ผู้บริหารโรงเรียนก็จำเป็นต้องให้ข้อเสนอแนะกับครูทุกคนอย่างต่อเนื่อง แม้แต่ครูที่เก่งที่สุดก็ตาม Blanchard and Johnson (1983: 67) กล่าวไว้ในวารสาร The One Minute Manager ว่า “ข้อมูลย้อนกลับเป็นอาหารเช้าของแชมป์เปียน” ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเก็บความคิดนี้ไว้ในใจ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถจำลองความคิดนี้โดยขอให้ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการโรงเรียน โดยเน้นรูปแบบของความก้าวหน้าทางวิชาชีพ บรรยากาศการนิเทศจะดีขึ้นและโรงเรียนจะก้าวไปสู่การเป็นชุมชนของผู้เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนท่านหนึ่งได้รายงานว่า

“ในการนิเทศครั้งหนึ่ง พบครูกำลังพยายามใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นครั้งแรก ฉันต้องการที่จะทำในสิ่งที่สามารถให้ข้อมูลที่มีความหมาย ถามคำถามเพื่อให้เกิดการสะท้อนและการวิเคราะห์ และจะทำให้แรงจูงใจของเธอสูงขึ้น หลังจากนั้น ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับข้อมูลเชิงลึกว่าการนิเทศมีประโยชน์ โดยไม่ต้องกังวลในความเหนื่อยหน่ายของครูเป็นเวลานานเพราะเธอได้รับแรงจูงใจจากกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือและมีโอกาสได้รับการสะท้อนบทเรียนและผลกระทบของมัน นอกจากนี้ครูยังมีความกระตือรือร้นและมีความหวังว่าจะกระตุ้นสมาชิกคนอื่นๆ และนักเรียนของเธอต่อไป”

การประเมินเพื่อปรับปรุง: การปรับปรุง, การพรรณนา, ประสบการณ์ความก้าวหน้า (การนิเทศทางตรง, การอ่านทางวิชาชีพ, การนิเทศแบบกลุ่ม, การวิจัยเชิงปฏิบัติการ)

การประเมินเพื่อสรุปผล: ตรวจสอบที่จะตัดสินว่าพฤติกรรมการเรียนการสอนและความเป็นมืออาชีพนำไปสู่การปฏิบัติได้หรือไม่ (การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ, องค์ประกอบของการเรียนการสอน, ความก้าวหน้าทางวิชาชีพ)

ภาพที่ 1 ความต่อเนื่องของการประเมินเพื่อปรับปรุงและการประเมินเพื่อสรุปผล

บทบาทที่สำคัญของผู้อำนวยการโรงเรียนก็คือ การช่วยครูปรับทักษะวิชาชีพของพวกเขา ที่สำคัญคือการกระตุ้นให้ครูสะท้อนสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนของพวกเขา ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนกับการตัดสินใจในหลักสูตร แม้ว่าเราจะไม่สามารถสรุปได้ว่าทุกคนจะพัฒนาวิชาชีพได้เท่าเทียมกัน แต่ครูส่วนใหญ่ก็ร่วมเดินทางพัฒนาวิชาชีพ ผู้ที่ไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือโดยการนิเทศโดยตรงของผู้อำนวยการโรงเรียนหรือผู้นำครูและ/หรือโค้ช เพื่อให้เกิดความก้าวหน้า ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเสนอกิจกรรมทางเลือกเพื่อตอบสนองต่อการเจริญเติบโตของครู เวลาเท่านั้นที่จะบอกได้ว่าครูได้กลายเป็นผู้เรียนรู้ที่โดดเด่นหรือไม่ แต่ตัวบ่งชี้ของความก้าวหน้าที่แท้จริงคือการอภิปรายเกี่ยวกับความซับซ้อนของการเรียนการสอน การเรียนรู้ และการประเมินผลกับผู้อำนวยการโรงเรียนและเพื่อนร่วมงานอื่นๆ (Glickman et al., 2007)

เป็นความรับผิดชอบของผู้อำนวยการโรงเรียนที่จะอำนวยความสะดวกและเปิดใจรับฟังความคิดที่มีประโยชน์อย่างหลากหลายของครู โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ในบทบาทนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูที่จะช่วยให้พวกเขาวิเคราะห์การเรียนการสอนและการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนของพวกเขา ในบางครั้ง ครูอาจร้องขอความกรุณาจากผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตรง ครูคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า “ถ้าฉันสอนผิด ถือเป็นปัญหาในการเรียนการสอนของฉันหรือไม่ จะทราบได้อย่างไรถ้าฉันไม่รู้ว่าเป็นจุดอ่อนของตัวเอง?”

นอกห้องเรียน ถ้ามีการจัดหาวิธีเกี่ยวกับความเป็นมืออาชีพและเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพและประเด็นสำคัญในการอภิปรายก็สามารถช่วยได้เช่นเดียวกัน ขณะดำเนินการประชุมมีการกระตุ้นให้กลุ่มครูแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก็สามารถช่วยพัฒนาวิชาชีพของพวกเขาได้ Glickman และคณะ (2007: 9) เสนอว่านอกเหนือจากการช่วยทางตรงแล้ว ครูแต่ละคนสามารถก้าวหน้าได้โดยการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามลำดับ”

การประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูที่ยังใหม่ในโรงเรียน การทบทวนปรัชญาที่อยู่เบื้องหลังกระบวนการนิเทศโรงเรียนสามารถช่วยให้ลดความวิตกกังวลของครูได้

อย่างแน่นอน นอกจากนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนยังมีหน้าที่ที่จะนำระบบใหม่ไปอธิบายให้พนักงานเข้าใจ ความเชี่ยวชาญที่เกิดจากการสอนมาเป็นเวลานานสามารถนำผลการประเมินมาปรับปรุงและการพัฒนาวิชาชีพให้มีความสัมพันธ์กัน ผู้อำนวยการโรงเรียนจะได้รับประโยชน์อย่างมากจากความเห็นของครูในระหว่างการประชุมหรือการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. กลวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ

การนิเทศและการสอนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกันอย่างแยกไม่ออก นั่นคือ กระบวนการนิเทศและประเมินผลควรมีความเข้าใจในวิทยาศาสตร์การเรียนรู้วิธีการที่สมองจัดกระทำข้อมูลและองค์ประกอบที่จำเป็นที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ มุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ของสมอง นอกจากนี้ยังขยายความคิดแบบดั้งเดิมของการนิเทศและการประเมินผลโดยรวมมิติอารมณ์ด้วย งานวิจัยเกี่ยวกับการทำงานของสมองดูเหมือนจะบ่งบอกเช่นกันว่าเมื่อผู้เรียนรู้สึกมีความไม่ปลอดภัย ความสามารถในการเรียนรู้จะลดลงมากเพราะจิตใจต้องสงบ ดังนั้น การนิเทศและการประเมินผลใดๆ จะต้องคำนึงถึงการรับรู้ การเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม และทัศนคติ

แม้ว่ากลยุทธ์การสอนที่มีอยู่มากมายจะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบรูปแบบที่ใช้กันอยู่ทั่วไปซึ่งจะช่วยให้เกิดการปรับองค์ประกอบหลักของการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ งานวิจัยล่าสุดที่เกี่ยวข้องกับ “บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของการเรียนรู้ ทำให้วิทยาศาสตร์การเรียนรู้มีความก้าวหน้าตามลำดับ” (Bransford, Brown, & Cocking, 2000: 8-11) นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า นักการศึกษาที่มีความเข้าใจใน重要性ของผู้อำนวยการโรงเรียนที่สามารถนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้น การเรียนรู้ของกลุ่มคอนสตรัคติวิซิมให้ความสำคัญด้านวิทยาศาสตร์การเรียนรู้ แต่ Bransford และคณะเตือนนักการศึกษาให้มีความสำคัญกับการพัฒนานักเรียนทุกด้านอย่างสมดุล การเรียนการสอนเป็นเรื่องที่มีความละเอียดซับซ้อน ครูไม่ควรบอกสิ่งใดๆ โดยตรงแก่นักเรียนแต่ควรปล่อยให้พวกเขาสร้างความรู้ให้กับตนเอง

Bransford และคณะ (2000: 14-18) แนะนำว่ามีหลักการที่สำคัญสามประการที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. นักเรียนมาเรียนด้วยความว่างเปล่า ยังไม่มีแนวคิดใดๆ เกี่ยวกับความเป็นไปของโลก ถ้าพวกเขาไม่มีความเข้าใจในเบื้องต้นก็อาจจะล้มเหลวที่จะเข้าใจแนวคิดใหม่และข้อมูลที่ได้รับจากการสอนหรือพวกเขาอาจจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อการทดสอบเท่านั้น แต่กลับไม่มีความรู้ภายนอกห้องเรียนเลย

2. การพัฒนาความสามารถในสิ่งที่ต้องการ นักเรียนต้อง (ก) มีพื้นฐานความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงอย่างลึกซึ้ง (b) เข้าใจข้อเท็จจริงและความคิดในบริบทของกรอบแนวคิด และ (c) จัดระเบียบความรู้ในรูปแบบที่เอื้อต่อการนำมาใช้

3. “อภิปัญญา” วิธีการเรียนการสอนสามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะควบคุมการเรียนรู้ของตัวเองด้วยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้และติดตามความคืบหน้าของตนให้บรรลุผลตามที่ต้องการ

ข้อค้นพบที่สำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับวิธีการที่ครูเตรียมนักเรียนสำหรับการเรียนรู้และใช้กลยุทธ์การสอนควบคู่กับความเข้าใจในการทำงานของสมองเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียน แนวคิดและกลยุทธ์เหล่านี้เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเรียนการสอน ดังนี้

3.1 การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจของนักเรียนสำหรับการเรียนรู้

การเตรียมความพร้อมด้านจิตใจของผู้เรียนเป็นความต้องการอันดับแรกก่อนที่การเรียนรู้จะเกิดขึ้น ทำให้ความสนใจของนักเรียนมีความชัดเจน เมื่อการเรียนการสอนเกิดขึ้น จะต้องระบุเป้าหมายการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบเพื่อให้นักเรียนมุ่งหน้าไปให้ถึง ถึงแม้ว่าจะเป็นการเรียนรู้แบบสืบค้นก็ตาม ก็สามารถระบุเป้าหมายทั่วไปไว้ได้เช่นเดียวกัน (เช่น “ในตอนท้ายของบทเรียนนี้ นักเรียนสามารถที่จะแก้ปริศนานี้ได้”) เริ่มต้นการเรียนการสอนในระดับที่เหมาะสมกับความยากง่ายและแก้ไขความเข้าใจผิดใดๆ การประเมินสิ่งที่นักเรียนได้เรียนเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อบทเรียนและสิ่งทีพวกเขาอยากจะทำ

เพราะสมองเก็บข้อมูลตามที่มันเข้าใจว่าจะเป็นที่ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งในอนาคต เพื่อให้จุดประสงค์มีความหมายหรือเพื่อทำให้นักเรียนบอกเหตุผลที่เป็นไปได้ของบทเรียน ยิ่งถ้ามีการเรียนรู้มาก่อนอาจช่วยให้เรียนเนื้อหาในบทเรียนได้ดีขึ้นเช่นกัน

3.2 การแนะนำ

การเรียนการสอนมักจะประกอบด้วยสามส่วน ได้แก่ ปัจจัยป้อนเข้า การสร้างแบบจำลองหรือการสาธิต และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือการฝึกซ้อม ปัจจัยป้อนเข้าสามารถทำได้หลายวิธี ครูอาจให้ข้อมูล ดำเนินการทดลองเปิด DVD การกำหนดให้อ่าน หรือสร้างรูปแบบ หรือปัจจัยป้อนเข้าอาจดำเนินการโดยให้นักเรียนแก้โจทย์ปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสาธิตหรือเลียนแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นสิ่งที่ถูกแนะนำในช่วงระยะเวลาการป้อนข้อมูล จากนั้นนักเรียนควรมีโอกาสที่จะฝึกซ้อมสิ่งที่ได้รับจากการสอนและการเลียนแบบ หัวใจสำคัญในการฝึกซ้อมคือนักเรียนควรจะสามารถแสดงให้ครูเห็นถึงปัจจัยป้อนเข้า ความเหมาะสม พวกเขาสามารถเรียกมาใช้ได้ทั้งข้อมูลหรือการดำเนินงาน

3.3 การปฏิบัติ

เพื่อพัฒนาความคล่องแคล่วและความถูกต้องและเพื่อส่งเสริมความจำในระยะยาวนักเรียนควรเรียนรู้สิ่งใหม่ภายใต้การแนะนำของครู ในลักษณะเดียวกับทักษะที่จะได้รับการประเมินในช่วงท้าย เมื่อนักเรียนได้แสดงให้เห็นว่าพวกเขาสามารถดำเนินการได้เอง พวกเขาควรได้รับการส่งเสริมการฝึกทักษะในลักษณะที่สามารถเรียกและจำได้ระหว่างการประเมิน คำแนะนำของครูเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้แน่ใจว่าการปฏิบัติถูกต้องสมบูรณ์แบบ (ข้อผิดพลาดที่ได้รับจากการฝึกฝนเป็นเรื่องยากที่จะกำจัด) จะทำให้นักเรียนเก็บข้อมูลที่ได้รับการสอนอย่างถูกต้อง นักเรียนต้องมีโอกาสที่จะทบทวนเนื้อหาที่เคยเรียนก่อนนี้เพื่อให้เนื้อหานี้ยังคงน่าสนใจและสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

องค์ประกอบหลักเหล่านี้จะมีประโยชน์เพราะเป็นส่วนหนึ่งของกรอบการอภิปรายเกี่ยวกับแผนการสอน การสังเกตบทเรียน และการประเมินตามขอบเขตเนื้อหาหรือเป้าหมายที่ครูต้องการซึ่งอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจของนักเรียน โดยใช้ตัวอย่างการทำงานเป็นหลักฐานของความเข้าใจ

4. ความสัมพันธ์ของสมองกับการรับรู้

นอกจากองค์ประกอบที่กล่าวถึงก่อนหน้านี้อีกแล้ว กลยุทธ์การสอนของครูที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง โดยเฉพาะเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ของนักเรียนมีดังต่อไปนี้

4.1 ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเมื่อพวกเขาเข้ามาในห้องเรียนทันที กิจกรรมต้องมีความน่าสนใจสูงและอยู่ในมาตรฐานหรือเทียบเคียงมาตรฐาน ใช้กิจกรรมเหล่านี้ในการสร้างความพร้อมก่อนการเรียนหรือทบทวนแนวคิด (สมองจำได้ดีที่สุดในสิ่งที่มาก่อนและตามด้วยสิ่งที่มาภายหลัง ข้อมูลอยู่ในประสาทความจำเพียงสามในสี่เท่านั้น แล้วข้อมูลจะถูกลืมหรือไม่ก็ส่งให้หน่วยความจำระยะสั้น ถ้าครูไม่ได้ให้ความสนใจของผู้เรียน อาจจะทำให้เกิดอย่างอื่นขึ้นมาแทน)

4.2 การทบทวนผลการเรียนเมื่อเทียบกับมาตรฐานเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะบนกระดานดำเพื่อให้นักเรียนสามารถดูได้ตลอดเวลา บนกระดานมีมุมเฉพาะสำหรับการเขียนวาระการประชุมและการบ้าน (มีการจัดทำล่วงหน้าเพื่อเรียกความสนใจและมีการเชื่อมโยงกับการส่งเสริมหน่วยความจำ)

4.3 ใช้มาตรฐานของรัฐในการออกแบบหลักสูตรและการสอน และประเมินผลงานนักเรียน (การวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพสูง แต่อย่างไรก็ตามพบว่าไม่มีเพียงบางโรงเรียนเท่านั้นที่นำวิธีการนี้ไปใช้ ทำให้สมองตระหนักถึงเป้าหมายการทำงานและความสนใจเพิ่มขึ้น)

4.4 ดำเนินการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายช่องทาง เช่น หู ตา ภาพ การเคลื่อนไหวทางร่างกาย ค้นหากิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสที่จะใช้สมองทุกส่วน (ภาพเชิงพื้นที่ ตรรกะทางคณิตศาสตร์ วจนภาษา ดนตรี การเคลื่อนไหว ร่างกาย มนุษยสัมพันธ์ นักสำรวจธรรมชาติ) (Gardner, 2006) (บุคคลจำเพียง 10-20 เปอร์เซ็นต์ของสิ่งที่พวกเขาได้ยิน ความใส่ใจจะช่วยเพิ่มความน่าจะทำให้ให้นักเรียนจำสิ่งที่พวกเขาได้ “ฝึกซ้อมหรือทดลองทำ”)

4.5 นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้งานต่างๆ เช่น การทดลองหรือกิจกรรมประสบการณ์ที่ต้องการให้พวกเขาสร้างความหมายได้อย่างแท้จริง (สมองสร้างการเชื่อมต่อระบบประสาทใหม่เมื่อมีการทำงานอย่างจริงจังใน “การสร้างความหมาย” บนพื้นฐานของประสบการณ์)

4.6 เนื้อหาหลักสูตรที่เหมาะสมกับอายุพัฒนาการของผู้เรียน (ความสามารถของหน่วยความจำระยะสั้นจะเท่ากับอายุพัฒนาการ เรื่องนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบและการนำหลักสูตรไปใช้)

4.7 เปลี่ยนกิจกรรมอย่างน้อยสี่หรือห้าครั้งในแต่ละบทเรียน ยกตัวอย่างเช่น อาจจะทำให้นักศึกษาทำกิจกรรมเบาๆ ในช่วงแรก การรายงานหน้าชั้น ประสบการณ์ตรงในการเรียนการสอน สร้างกราฟิกออร์แกนไนเซอร์เพื่อสรุประดับการเรียนรู้ และทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่ม (กับนักเรียนคนอื่น) และเรียนรู้ได้ทันที (โดยเฉพาะในส่วนแรกและส่วนสุดท้ายของบทเรียนยิ่งน่าจดจำมากที่สุด)

4.8 ให้โอกาสสำหรับ “ฝึกซ้อมหรือทดลองทำ” อย่างมีความหมายหรือการปฏิบัติหลังจากได้รับเนื้อหาแรก มีการทบทวนกิจกรรมเป็นระยะๆ ตามที่กำหนดเพื่อให้มีโอกาสฝึกซ้อมได้ตลอดเวลา (ยิ่งนักเรียนมีโอกาสฝึกซ้อมอย่างมีความหมายมากเท่าใด โอกาสที่ข้อมูลจะย้ายจากหน่วยความจำระยะสั้นก็มีมากขึ้นเท่านั้น ให้โอกาสฝึกซ้อมที่หลากหลายช่องทางเรียนรู้จะทำให้มีความน่าจะเป็นในการเกิดความจำระยะยาว)

4.9 สร้างโอกาสสำหรับการเคลื่อนไหวระหว่างการเรียนรู้ประสบการณ์ (การเคลื่อนไหวให้ออกซิเจนไปเลี้ยงสมอง เพิ่มความสนใจ และในบางกรณีมีการบูรณาการการสื่อสารระหว่างสมองซีกขวาและซ้าย)

4.10 หาโอกาสบูรณาการหลักสูตร ยกตัวอย่างเช่น ที่รู้จักกันดี หนังสือเรียนของอเมริกันนักเรียนอ่านอัตชีวประวัติ ซึ่งตัวละครที่เขียนขึ้นจากเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์ ดังนั้น ประวัติศาสตร์กลับมามีชีวิตอยู่ในบริบทภาษาวรรณศิลป์ (ตัวละครไม่แตกต่างจากโลกแห่งความเป็นจริง หน่วยความจำระยะยาวเก็บข้อมูลในรูปของกลุ่มแนวคิด ยิ่งนักเรียนมีการเชื่อมโยงกับความจริงมากเพียงใด ก็สามารถเรียกข้อมูลออกมาใช้ได้ง่ายเท่านั้น)

4.11 ใช้อารมณ์ขันที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ตัวอย่างเช่น แนวคิดอาจจะสอนโดยใช้การบรรยายการ์ตูน (อารมณ์ขันเพิ่มการเก็บข้อมูลได้มากถึงร้อยละ 15)

4.12 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งทักษะการคิดขั้นสูง (งานที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลต้องการให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลที่จำได้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมต่อของระบบประสาทใหม่ในสมอง)

4.13 การจัดกลุ่มควรมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม จะช่วยดึงดูดนักเรียนในการทำงาน

กับเพื่อนร่วมชั้นคนอื่นๆ เกิดการเรียนรู้มากขึ้นผ่านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นักเรียนสามารถได้รับการสอนที่เหมาะสมกับความต้องการการเรียนรู้ของพวกเขาและเรียนเป็นกลุ่มย่อย เป็นนักศึกษาที่มีความรอบรู้ในเนื้อหาทางวิชาการ พวกเขาพัฒนาทักษะในการทำงานและทักษะอื่นๆ ควบคู่กันไป การเรียนเป็นกลุ่มเล็กช่วยลดความวิตกกังวลของนักเรียนได้ นักวิจัยทางสมอง Caine and Caine (1991) พบว่า สมองทำหน้าที่ได้อย่างดีที่สุดในสภาวะที่ผ่อนคลาย

4.14 ให้การบ้านและเกรตเพื่อเพิ่มโอกาสในการทบทวนและสะท้อนให้เห็นว่าเนื้อหาจะได้รับการประเมินในท้ายที่สุด (นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้นเมื่อพวกเขาทำการบ้านเสร็จสมบูรณ์ ได้รับคะแนน ได้รับการแนะนำพุดคุยจากครูของพวกเขา) ดึงดูดให้นักเรียนได้พัฒนาเพื่อประเมินการทำงานของพวกเขาได้ตลอดเวลา การทำเช่นนี้จะเป็นการเพิ่มความตระหนักของการทำงานให้มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือและความถูกต้องในการประมวลผล

4.15 การเรียนการสอนและการประเมินผลมีความสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งจะได้รับการประเมินในที่สุดและการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินจะเกิดขึ้น (งานวิจัยเชิงการทดลองพบว่า เนื้อหาข้อมูลที่จะถูกเรียกออกมาได้อย่างง่ายที่สุดเมื่อได้รับการประเมินภายใต้เงื่อนไขเดียวกับที่เคยเรียนรู้มาในอดีต)

4.16 ใช้การวัดการประเมินตามสภาพจริง ให้นักเรียนประยุกต์การเรียนรู้ใหม่ล่าสุดในบริบทโลกแห่งความจริง (สมองจำสิ่งที่อยู่ในบริบทเฉพาะ ตัวอย่างเช่น ในการจดจำสิ่งที่พวกเขารับประทานอาหารเช้าในคืนวันเสาร์ที่ผ่านมา คนส่วนใหญ่จะต้องจำสถานที่ที่พวกเขาไป)

4.17 ให้โอกาสสำหรับนักเรียนที่จะสรุปการเรียนรู้ของพวกเขาในรูปแบบการเขียนหรือโดยทางวาจาและสื่อสารไปยังคนอื่นๆ (การสรุปจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงระบบประสาทส่วนกลางเมื่อนักเรียนทบทวนผ่านการสอนครั้งแล้วครั้งเล่า การเก็บรักษาจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 65-90)

4.18 ควบคุมกำกับและเชิญชวนนักศึกษาติดตามความคืบหน้าของตัวเอง (การให้ข้อมูลย้อนกลับด้วยตนเองเป็นแหล่งของแรงจูงใจภายในและอาจเพิ่มความสนใจและให้ความสำคัญมากขึ้น)

4.19 ให้การบ้านที่มีความท้าทายและน่าสนใจ จัดโครงสร้างที่สนับสนุนการสร้างบรรยากาศของความท้าทายสูงและมีภัยคุกคามต่ำ (Caine, & Caine, 1991)

4.20 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนรับรู้ว่าเขา (1) ปลอดภัยจากอันตรายทางกายภาพ ทางวาจาหรือทางจิตวิทยา (2) ปลอดภัยจากการทดลองและความเสี่ยงเมื่อการเรียนรู้ (3) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของพวกเขากับคนอื่นๆ รวมทั้งครูและนักเรียนคนอื่นๆ และ (4) เห็นคุณค่าของสมาชิกในห้องเรียน Sylwester (1995: 72) ตั้งข้อสังเกตว่า “การสร้างแรงจูงใจช่วยขับเคลื่อนการเรียนรู้และหน่วยความจำ” ถ้านักเรียนรู้สึกปลอดภัยและได้รับการดูแลจากครูผู้สอนและคนอื่นๆ ตอบสนองความต้องการของพวกเขา ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียนจะเพิ่มสูงขึ้น

4.21 ส่งเสริมให้พ่อแม่กระตุ้นการพัฒนาทางปัญญาของเด็กและให้ความใส่ใจ จัดสภาพบรรยากาศให้เหมือนกับบ้าน ยกตัวอย่างเช่น ครูสามารถขอให้ผู้ปกครองช่วยให้เด็กของพวกเขาฝึกซ้อมการนำเสนอที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนหรือหารือเกี่ยวกับผลของการทดลองล่าสุดทางวิทยาศาสตร์ (สภาพแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสมองและสติปัญญา ปฏิสัมพันธ์ทางวาจาของเด็กมีผลกระทบโดยตรงต่อภาษาและการพัฒนาคำศัพท์ การดูแลใส่ใจก่อให้เกิดการตอบสนองการพัฒนาความรู้สึกของเด็กให้มีความนับถือตนเอง)

นอกจาก 21 กลยุทธ์นี้แล้ว Marzano, Pickering and Pollock (2001) พบกลยุทธ์การสอนที่อยู่บนฐานการวิจัย 9 กลยุทธ์ กลยุทธ์เหล่านี้จะทำให้มีความแตกต่างในตัวผู้เรียนถ้ามีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ทั้งเก้าสามารถนำไปใช้กับทุกสาขาวิชา ทุกระดับชั้น และทุกสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ กลยุทธ์เหล่านี้มีทั้งการเปรียบเทียบและความแตกต่าง การสรุปและการจัดบันทึก การเพิ่มความพยายามและการยอมรับ การทำการบ้าน การทบทวนในใจ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การกำหนดวัตถุประสงค์และการให้ข้อมูลย้อนกลับ การสร้างและการทดสอบสมมติฐาน และคำถาม ผู้ชี้แนะและการจัดล่วงหน้า กลยุทธ์เหล่านี้สามารถดูได้ในระหว่างกระบวนการนิเทศที่จะสนับสนุนครูในการวางแผนการเรียนการสอนหรือ

เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเล็กๆ หรือเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง

5. กลยุทธ์การนิเทศแบบคลินิก

รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกสามารถนำไปใช้สำหรับการตรวจสอบกลยุทธ์การเรียนการสอน และกลยุทธ์การเรียนรู้ การนิเทศแบบคลินิกเปลี่ยนจุดเน้นจากพฤติกรรมที่สังเกตได้ของครูมาเป็นการให้ความสำคัญกับการสนทนาและการสะท้อนกลับในด้านการวางแผน การเรียนการสอน ผลงานของนักเรียน และการประเมิน ดังนั้นรูปแบบนี้มีจุดเน้นอยู่ที่การพูดคุยเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ส่วนสำคัญประการหนึ่งของรูปแบบนี้ คือ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน Costa and Garmston (1991) ได้กล่าวว่า “การประชุมก่อนการสังเกตที่ดีเป็นการสังเกตที่มีความสำคัญหกประการ” การประชุมก่อนการสังเกตให้โอกาสแก่ครูที่จะแกะความคิดที่อยู่เบื้องหลังการวางแผน นอกจากนี้ยังมีจุดอ้างอิงเพื่อเปรียบเทียบผลที่คาดหวังและที่เกิดขึ้นจริงในการประชุมหลังการสังเกต ดังนี้

5.1 การประชุมก่อนการสังเกต

ครูมักจะเลือกบทเรียนที่เป็นจุดสำคัญที่จะให้มีการสังเกตและประเภทของวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ มีความต้องการที่จะมุ่งเน้นไปที่การสร้างสามัคคี ความไว้วางใจ และความนับถือตนเอง การฟังครูในระหว่างการประชุมเป็นวัตถุประสงค์ของการนิเทศที่สำคัญ เพราะครูกำลังพูดและกำลังคิดเกี่ยวกับการสอนและกระบวนการเรียนรู้ ผู้อำนวยการโรงเรียนจะต้องไม่คิดว่าเป็นบทบาทของพวกเขาที่จะดำเนินการประชุม แต่นี่ไม่ได้เป็นการป้องกันการถามคำถามที่มีประสิทธิภาพในการกระตุ้นการอภิปราย หัวข้อคำถามที่อาจเป็นไปได้ เช่น ตัวอย่างงานของนักเรียน การพูดคุยเกี่ยวกับมาตรฐาน การเรียนรู้ของสมองที่เข้ากันได้ ความหลากหลาย ความเท่าเทียม นักเรียนที่มีความพิการ นักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษ การแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมของนักเรียนทุกคน ความซับซ้อนของการทำงานเป็นกลุ่ม และการให้ความสำคัญกับการตัดสินใจของครู ผู้อำนวยการโรงเรียนที่มากประสบการณ์คนหนึ่งมักจะบอกครูในระหว่างการประชุมก่อนการสังเกต “ผมให้ความสำคัญกับความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนการสอน”

คำถามที่เฉพาะเจาะจงอาจรวมถึง: คุณคาดหวังอะไรกับนักเรียน? เมื่อมีการเรียนการสอน คุณจะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้? คุณรู้ได้อย่างไรว่าพวกเขากำลังก้าวหน้า? คุณรู้ได้อย่างไรว่าบรรลุตามมาตรฐาน? คุณรับมือกับมาตรฐานและความท้าทายที่เฉพาะเจาะจงของนักเรียนมีความต้องการพิเศษได้อย่างไร? ยังมีการอภิปรายการประชุมก่อนการสังเกตเฉพาะเจาะจงมากเพียงใด ก็จะทำให้เกิดการปรับบทเรียนให้มีความเหมาะสมได้เพียงนั้น ถ้ามีการทำความเข้าใจในบทเรียนอย่างละเอียด ก็จะมีการเก็บข้อมูลเฉพาะตามที่ได้มีการประชุมก่อนการสังเกต เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวิเคราะห์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในการประชุมหลังการสังเกต

5.2 การสังเกต

ปกติขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ผู้บังคับบัญชาจะต้องทำงานเพื่อลดความกังวลของครูในขั้นตอนนี้และเน้นที่จุดประสงค์หลักของการสังเกตคือการให้ข้อมูลในขณะที่มีการเรียนการสอนและนักเรียนทำงานตัวอย่างสำหรับการอภิปรายในระหว่างการประชุมหลังการสังเกต นักเรียนอาจจะทราบเกี่ยวกับการสังเกตเพื่อให้พวกเขาสามารถมองเห็นในสิ่งที่ผู้ใหญ่อต้องการให้มีการพัฒนาให้ดีขึ้น ยกตัวอย่างเช่น “ผู้อำนวยการโรงเรียนจะเข้ามาดูชั้นเรียนของเราในวันนี้ ท่านมีความสนใจในการค้นหาสิ่งที่จะช่วยให้เราเรียนรู้” ด้วยความคุ้นเคยของผู้อำนวยการโรงเรียนที่มักจะเดินผ่านครู การเยี่ยมชั้นเรียนของผู้อำนวยการโรงเรียนไม่ใช่เรื่องผิดปกติอีกต่อไปในหลายโรงเรียน ในขั้นตอนนี้สิ่งสำคัญคือเพื่อสังเกตพฤติกรรมของครู นักเรียนและนักเรียนทำงานตัวอย่าง Schlechty (2001: 144) แนะนำว่า “การสังเกตในชั้นเรียนเพื่อดูครูสอน ผู้อำนวยการสังเกตชั้นเรียน (และอาจจะสัมภาษณ์นักเรียนและตรวจดูการบ้านเช่นกัน) เพื่อกำหนดขอบเขตที่นักเรียนมีส่วนร่วม ความคงทนและประสบการณ์ ความรู้สึกของความสำเร็จและความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากสิ่งที่พวกเขาขอให้ทำ”

5.3 การสะท้อนการสังเกต

การสะท้อนผลมีความจำเป็นและสำคัญต่อความสำเร็จของกระบวนการ หากรูปแบบการนิเทศที่ใช้มีการประชุมก่อนและหลังการสังเกตแล้ว มันเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ครูมีโอกาสดูเพียงพอในการวิเคราะห์บทเรียนก่อนที่จะ

มีการประชุมหลังการสังเกต

พร้อมกับการทำงานของนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนควรจัดประเภทของข้อมูลตามที่ครูร้องขอ ครูอาจทบทวนสคริปต์เทปของครูใหญ่ (เช่น เขียนบทละครของบทเรียน) และตรวจสอบแผนภาพการพูดของครูใหญ่ใน

บทเรียน การวิเคราะห์กลยุทธ์การถามคำถาม การบันทึกภาพและวิดีโอทัศน์ หรือการสรุปบทเรียนของผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องการเวลาในการเตรียมวัสดุที่ใช้ในการสังเกตสำหรับครูทั้งข้อมูลเชิงบรรยายและการตีความเท่าที่จำเป็น

แบบฟอร์มการประชุมก่อนการสังเกต

ชื่อของครู..... วัน.....วันที่.....

เรื่อง.....

1. วัตถุประสงค์บทเรียน: สิ่งที่คุณต้องการให้นักเรียนรู้และสามารถที่จะทำซึ่งเป็นผลมาจากบทเรียนนี้? (ถ้าเหมาะสมโปรดนำนักเรียนทำงานตัวอย่างในการประชุมก่อนการสังเกตของเราเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ที่กำหนดในบทเรียนนี้)
.....
.....
2. บทเรียนนี้เหมาะสมกับหลักสูตรรายวิชาอย่างไร? มีมาตรฐานเฉพาะของรัฐหรือเขตพื้นที่การศึกษาหรือเกณฑ์มาตรฐานที่บทเรียนกำหนดไว้หรือไม่?
.....
.....
3. ความรู้และทักษะพื้นฐานอะไรบ้างที่นักเรียนควรมีสำหรับการเรียนในบทเรียนหรือหัวข้อหลักหรือการเรียนรู้ในบทเรียนนี้?
.....
.....
4. คุณคิดว่านักเรียนจะเผชิญกับความยากลำบากใดบ้างในบทเรียนนี้?
.....
.....
5. คุณต้องการให้ฉันสังเกตนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการเรียนเนื้อหาในบทเรียนหรือถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียนหรือไม่?
.....
.....
6. ลักษณะหรือขั้นตอนที่สำคัญของบทเรียนนี้คืออะไร? มีกิจกรรมอะไรบ้างที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมในระหว่างการเรียนรู้ตามความต้องการของคุณ? โปรดจำไว้ว่าบทเรียนอาจมีความพิเศษที่เราคาดไม่ถึงที่อาจจะมีการสลับขั้นตอนของบทเรียน (ถ้าคุณเห็นด้วย โปรดแนบแผนการสอนของคุณมากับแบบฟอร์มนี้)
.....
.....

7. กลยุทธ์การสอน เทคนิค ประเด็นปัญหาและการเรียนรู้ของนักเรียนแบบใดที่คุณต้องการให้ฉันให้ความสำคัญ
 ขณะสังเกตการอภิปรายระหว่างการประชุมหลังการสังเกต? ควรมีข้อมูลย้อนกลับในเรื่องต่อไปนี้ ได้แก่ การตัดสินใจ
 ของครู แรงจูงใจ หลักฐานการทำงานของนักเรียน การใช้รูปрик เสียงของนักเรียน ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน
 การเสริมแรงนักเรียน การมีส่วนร่วมของนักเรียน ความเสมอภาคในชั้นเรียน เคารพในความหลากหลาย การเคาะ
 ความรู้ที่มีอยู่ก่อน เทคนิค constructivists การกำหนดมาตรฐาน แนวคิดเฉพาะด้าน ลำดับบทเรียน กลยุทธ์การถาม
 กลยุทธ์การประเมินดั้งเดิมและร่วมสมัย ตระรกะและความยากลำบากของแนวคิด มาตรฐานแนวคิดตามลำดับบทเรียน
 /ตระรกะกลวิธีการตั้งคำถามแบบดั้งเดิมและทางเลือกกลยุทธ์การประเมิน ตระรกะหรือความยากลำบากในความคิด
 จังหวะการเคลื่อนไหว การตรวจสอบเพื่อความเข้าใจ บรรยายภาคในชั้นเรียน การจัดการห้องเรียน ความชัดเจน การคิด
 ขั้นสูง การแก้ปัญหา รูปแบบการเรียนรู้สิ่งใหม่โดยการใช้เทคโนโลยี กิจกรรมที่หลากหลาย กบนอกกะลา เทคนิค
 การสอน องค์การของบทเรียน ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในห้องเรียน การรับความเสี่ยง การค้นพบแนวคิด
 ของนักเรียน กระบวนการทดลอง การมีส่วนร่วมของนักเรียน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การช่วยเหลือเพื่อน การใช้
 ทรัพยากรการเรียนการสอน การสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง การเรียนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ที่ไป
 ด้วยกันได้กับสมอง พหุปัญญา การกำหนดความต้องการพิเศษของนักเรียน ฉันมีข้อผิดพลาดอะไรบ้างที่คุณต้องการ
 เสนอแนะ? (ขอให้เสนอแนะเพียงสองหรือสามกลยุทธ์ เทคนิค หรือปัญหาเพื่อเลือกใช้ในการสังเกตและการอภิปราย
 ในระหว่างการประชุมหลังการสังเกต)

.....

8. มีอะไรอีกบ้างที่เราต้องการจะอภิปราย?

.....

วันที่, ห้อง, และเวลาเรียน

.....

โปรดกรอกแบบฟอร์มก่อนการสังเกตนี้ล่วงหน้าหรือถ้าจำเป็นในระหว่างการประชุมของเรา ความคิดเห็นของคุณในแบบ
 ฟอร์มจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการประชุมก่อนการสังเกต การสังเกต และการประชุมหลังการสังเกต ฉันหวังว่าจะไป
 เยือนห้องเรียนของคุณและการอภิปรายร่วมกัน

.....

อีกวิธีหนึ่งคือทำให้ข้อมูลที่เป็นคำอธิบายให้ครุทัศน์ที่
 หลังจากบทเรียนโดยไม่ต้องแสดงความคิดเห็นใดๆ ที่
 เป็นการตีความจากการนิเทศเพื่อให้ครุได้วิเคราะห์ก่อน
 การประชุมหลังการสังเกต อย่างไรก็ตาม ครุควรได้รับ
 อนุญาตสะท้อนบทเรียนและทำการสังเกตก่อนที่จะตรวจ

สอบข้อมูล การวิเคราะห์บทเรียนของครุอาจรวมถึงความ
 หลากหลายของความเห็น เช่น มีสิ่งที่น่าสนใจอะไร
 เกิดขึ้นในขณะเรียน นอกจากนี้ยังอาจรวมถึงการเปรียบเทียบ
 ระหว่างข้อมูลเชิงตีความสะท้อนความคิดและข้อมูลเชิง
 พรรณนา

5.4 การประชุมหลังการสังเกต

เป้าหมายของการประชุมหลังการสังเกต คือ การสนับสนุนให้ครูสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจของเขา หรือเธอที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน (เช่น สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไปตามที่คาดไว้หรือไม่ สิ่งที่เกิดขึ้นแตกต่างกันหรือไม่?) ครูควรมีโอกาสที่จะพูดเปรียบเทียบระหว่างความจำเป็นที่เรียนและข้อมูลที่แท้จริงจากการสังเกต

อีกอย่างหนึ่ง คือ ครูควรมีสติในการอภิปราย มีสติในการตัดสินใจที่จะดำเนินการอะไรต่อไปหรือไม่ มีความน่าสนใจเมื่อเกิดความไว้วางใจ ครูมักจะเริ่มคิดในช่วงแรกว่าบทเรียนอาจจะประสบความสำเร็จหรือไปได้ไม่ค่อยดี เมื่อครูพบปัญหา ควรได้รับการแนะนำวิธีการที่จะปรับกลยุทธ์การเรียนการสอน และในฐานะที่เป็นผู้อำนวยการ ความสะดวกในการประชุม ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องให้ความสำคัญกับเรื่องที่ได้ตกลงไว้ในระหว่างการประชุมก่อนการสังเกต นอกจากพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับเกิดขึ้นระหว่างบทเรียน

เอกสารอ้างอิง

Blanchard, J., & Johnson, S. (1983). **The one minute manager**. New York: Berkley.

Bransford, J., Brown, A., & Cocking, R. (2000). **How people learn: Brain, mind, experience, and school**. Washington, DC: National Academy Press.

Caine, R., & Caine, G. (1991). **Making connections: Teaching and the human brain**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Costa, A., & Garmston, R. (1994). **Cognitive coaching action lab**. Workshop presented at the Association for Supervision and Curriculum Development Annual Conference, San Francisco.

Cotton, K. (2003). **Principals and Student Achievement: What the Research Says**.

Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development Annual Conference, San Francisco.

Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2007). **Supervision and instructional leadership**. (7th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. (1959). **The motivation to work**. New York: John Wiley.

Marzano, R., Pickering, D., & Pollock, J. (2001). **Classroom instruction that works**. Alexandria, Va: Association for Supervision and Curriculum Development.

Marzano, R. J., Waters, T., & McNulty, B. A. (2005). **School leadership that works: From research to result**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Maslow, A. (1954). **Motivation and personality**. New York: Harper & Row.

Robbins, P. & Alvy. H. B. (2009). **The Principals' Companion: Strategies for Making the Job Easier**. (3rd ed.) California: A SAGE Company.

Sylwester, R. (1995). **A celebration of neurons: An educator's guide to the brain**. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Walton, M. (1986). **The Deming management method**. New York: Perigee.

การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

Teacher Development in classroom research : Bannokoh School

Khummung, District Kalasin Province, Kalasin Office of Primary School Area 3

กัลยาณี ภูมูมมี*

Kanlayanee poomoonmee

ดร.สมชอบ ภูอินนา**

ไพบุลย์ ดิษสว่าง***

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 3) เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบทดสอบ และแบบประเมินผลงาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน แต่มีความเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน และต้องการให้ผู้บริหารของโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนทางด้านวัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือและชี้แนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. แนวทางในการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าแนวทางที่เหมาะสมที่ทำให้ครูโรงเรียนบ้านโนนค้อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

3. ผลการพัฒนาครูโดยใช้ กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า หลังจากได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการครูมีผลสอบความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มสูงขึ้น และผลจากการนิเทศภายในพบว่า กลุ่มเป้าหมาย สามารถวิเคราะห์ปัญหา แนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน แสดงให้เห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ในชั้นเรียนมากขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนได้

คำสำคัญ : วิจัยในชั้นเรียน, การพัฒนา

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

** อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

*** อาจารย์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The research in this Aims 1)To study the problem of teachers research on Classroom Bannokoh School Khummung, District Kalasin Province 2) To develop teachers' knowledge understanding the Function of the class Khummung, District Kalasin province 3)The effects of teachers to do classroom research Khummung, District Kalasin Province. The joint research.Teachers Bannokoh school number 8 people. Mechanism to collect information interview, observation, test and evaluation form The results showed that :

1. The problem of teachers research on classroom are low of knowledge and understanding. But the opinion that research in the classroom, the importance of the teaching and promote the management of the school, support materials and devices. As well as professionals. Assistance and guiding the research in the classroom.

2. Guidelines for the development of research in the classroom teachers Bannokoh School Khummung, District Kalasin Province. Found that the right of the teacher Bannokoh School knowledge and understanding and skills to do research in the classroom, workshop and supervision. A tool to help teachers. The participants understand. About doing research in the classroom and see the benefits of research in the classroom.

3. The development of teachers the workshop process was found. After the workshop teachers have the knowledge and understanding research in higher education. The of supervision found that target group can be analyzed the problem, approach and steps to research in the classroom. Show that the workshops and supervision. The group's research to more understand the research in the classroom and the knowledge gained can be adapted for use in solving problems in learning and teaching.

Keywords : research in the classroom, development

บทนำ

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนและสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่าการศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัย

สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 1)

เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรมและจิตสำนึกที่พึงประสงค์และอยู่ในสังคมได้อย่างมีอย่างปกติสุข(กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 3)

การบริหารงานของหน่วยงานหรือองค์การต่างๆ ไม่ว่าจะระดับใด ผู้บริหารมีความจำเป็นจะต้องวางแผนการใช้

ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน นอกจากนั้น ยังมีหน้าที่ในการควบคุมงานและตัดสินใจสั่งการ เพื่อให้ การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์การใน การบริหารงานนั้นนอกจากจะใช้ทรัพยากรหรือปัจจัย พื้นฐานในการบริหารอันได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ การที่ผู้เรียนในโรงเรียนจะมีคุณภาพมาก น้อยแค่ไหนก็เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของบุคลากร ที่ทำการสอนภายในโรงเรียนนั้นๆ ในการจัดกระบวนการ เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ครูเป็นผู้ที่จัดกิจกรรมในการเรียน การสอน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาที่ เกี่ยวข้องกับการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงกระบวนการ ความ คิดและต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพด้วยการคิดค้น หาแนวทางใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตนเองตลอดจนคิดค้นหา แนวทางใหม่ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สร้าง องค์ความรู้และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การที่ครูนำกระบวนการวิจัยมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัด การเรียนรู้ ซึ่งเป็นการร่วมสร้างนักเรียนให้เป็นบุคคลของ การเรียนรู้ (กรมวิชาการ. 2542:7)

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) เป็น เครื่องมือในการค้นหาคำตอบให้กับคำถามที่ครูสนใจด้วยวิธี การเชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานสอนหรือเพื่อปรับปรุง และพัฒนางานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ซึ่งเป็น หน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูที่ต้องจัดทำควบคู่กับ การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบที่ ครูต้องใช้การบูรณาการความรู้ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ในการคิดค้นวิธีสอน สิ่งหรือนวัตกรรมต่างๆ ผสานกับ แนวคิดพื้นฐานของการวิจัยในการประยุกต์ใช้เพื่อการ วางแผนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือการแก้ปัญหาที่พบ ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน เป็นทักษะที่ครูต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญการอันเป็น องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของความเป็นครูมืออาชีพ ในยุคของการปฏิรูปการเรียนตามนัยแห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24(5) ให้สถาน ศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่ง ของกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 30 ให้สถานศึกษาผู้สอน

สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาตรา 67 รัฐต้อง ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีครูเป็นผู้ปฏิบัติการวิจัย เรียกว่าครูนักวิจัย (Teacher as Researcher) ซึ่งต้อง มีพันธกิจ (Mission) ที่จะต้องค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา ต่อไป (กรมวิชาการ. 2545 : 29)

สภาพปัจจุบันการดำเนินงานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้น ของโรงเรียนบ้านโนนค้อ ตำบลนาทัน อำเภอก้ามวง จังหวัด กาฬสินธุ์ พบว่า เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นโรงเรียนขยาย โอกาสสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการส่งเสริมให้ บุคลากรทุกคนได้สร้างนวัตกรรมและงานวิจัย โดยเฉพาะ งานวิจัยในชั้นเรียน เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติ งานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติ ตามแผนแล้วสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ผลจากการเรียน การสอนนักเรียนของโรงเรียนบ้านโนนค้อปรากฏว่าผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในปีการศึกษา 2551 มี ระดับผลการเรียนในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัย หลายประการ ได้แก่ ผู้ปกครองมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ต้องเดินทางเข้าไปทำงานต่างจังหวัดไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแล เด็กเท่าที่ควร ครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนไม่เต็มเวลา สอน ไม่เต็มหลักสูตรและสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่เรียนมา และที่ สำคัญคือครูไม่นำเอาวิธีการแก้ปัญหาและพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายมาใช้ในการแก้ปัญหา จาก การสำรวจโดยการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอนเกี่ยวกับ ทักษะของการวิจัยในชั้นเรียน พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่มี ประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่สามารถทำการวิจัยในชั้น เรียนได้

จากสภาพที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัย ตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน จึงได้ร่วม กับผู้ร่วมวิจัย เพื่อเป็นแกนนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจสามารถทำวิจัยใน ชั้นเรียนได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาคำถาม การเรียน การสอนในชั้นเรียนให้มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของ ครู โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิด

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำหลักการและขั้นตอนตามแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart (1988 : 11-15) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล ที่สมัครใจเข้าร่วมวิจัยได้แก่

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 8 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้จัดทำเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านการรักษาความสะอาด มีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา มีดังนี้

1. ประเภทเครื่องมือมี 6 ประเภท ประกอบด้วย
 - 1.1 แบบทดสอบ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.3 แบบประเมิน จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.4 แบบสังเกตการณ์ จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.5 แบบบันทึกการนิเทศภายใน จำนวน 1 ฉบับ
 - 1.6 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย จำนวน 1 ฉบับ

2. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบทดสอบ ใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มเป้าหมายก่อนและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยแบบเลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน

2.2 แบบสัมภาษณ์ ใช้เพื่อวัดความเข้าใจเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัยมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2.3 แบบประเมิน ใช้ประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน เพื่อประเมินคุณภาพของเค้าโครงการวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.4 แบบสังเกตการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัย

2.5 แบบบันทึกการนิเทศภายใน ใช้บันทึกการนิเทศเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัยและใช้การบันทึกการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาข้อมูลการวิเคราะห์และการเขียนรายงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัย

2.6 แบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อย ใช้บันทึกผลการประชุมของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินการการจัดกิจกรรมพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัญหาของครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน แต่มีความเห็นว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการเรียน

การสอน และต้องการให้ผู้บริหารของโรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนทางด้านวัสดุ และอุปกรณ์ต่างๆ ตลอดจนมีผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือและชี้แนะในการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. แนวทางในการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า แนวทางที่เหมาะสมที่ทำให้ครูโรงเรียนบ้านโนนค้อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและเห็นประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียนได้

3. ผลการพัฒนาครูโดยใช้ กระบวนการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า หลังจากได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการครูมีผลสอบความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มสูงขึ้น และผลจากการนิเทศภายในพบว่า กลุ่มเป้าหมาย สามารถวิเคราะห์ปัญหา แนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน แสดงให้เห็นว่าการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายในทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ในชั้นเรียนมากขึ้นและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาในการเรียนการสอนได้

อภิปรายผล

จากการวิจัยการพัฒนาบุคลากรครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ใช้การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายในเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา พบประเด็นที่น่าสนใจ ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

การพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน จากการสำรวจสภาพปัญหา พบว่าครูในโรงเรียนบ้านโนนค้อ มีความรู้ ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่บ้างแล้ว แต่ขาดการปฏิบัติการวิจัยอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ โสพิลา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ข้อค้นพบว่า สาเหตุที่ไม่ทำวิจัยในกลุ่มครู คือ ไม่มีเวลา ไม่มีความรู้ ไม่มีประสบการณ์ในการทำวิจัย ไม่เห็นคุณค่าและประโยชน์ของ

การทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงได้ดำเนินการวางแผนร่วมกันกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ในการพัฒนาครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยใช้กลยุทธ์ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน พบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนใจและให้ความร่วมมือในการอบรมเป็นอย่างดี ได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนจริง ทำให้ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการบรรลุวัตถุประสงค์ในการอบรมและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการพัฒนาผู้เรียนโดยการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนของครูในชั้นเรียน โดยมีการนิเทศจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

สรุปผลการวิจัย หลังจากได้ดำเนินการทุกขั้นตอนเสร็จสิ้นไปแล้ว ทั้ง 2 วนรอบ พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจ จากการได้อบรมเชิงปฏิบัติการและการได้ฝึกปฏิบัติจริงโดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำและติดตามนิเทศผลการปฏิบัติงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการแก้ปัญหาผู้เรียนโดยการทำวิจัยในชั้นเรียน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและมีความมุ่งมั่นในการพัฒนางาน พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเกิดทักษะสามารถดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย โดยรวบรวมข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 ถึงขั้นตอนที่ 4 แล้วนำข้อมูลมาจัดกระทำ การแปลความหมาย เขียนรายงานการวิจัยได้คนละ 1 เรื่อง เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในชั้นเรียนของครูแต่ละคน โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติ สอดคล้องกับประวัติ เอรารธรรม์ (2545 ก : 4) ที่สรุปว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การแสวงหาคำตอบจากปัญหาจากการทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของการวิจัย นำไปใช้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และการวิจัยดำเนินไปพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน กล่าวคือ สอนไปวิจัยไป แล้วนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาและทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

จากการวิจัยการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านโนนค้อ อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ครูโรงเรียนบ้านโนนค้อ ไม่ได้รับการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนมาก่อน จึงไม่มีความรู้ความเข้าใจ แต่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน มีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครู ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนนค้อ จึงควรจัดทำ แผน โครงการหรือกิจกรรมการพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

2. จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาครู โรงเรียนบ้านโนนค้อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนบ้านโนนค้อควรมีการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กองวิจัยทางการศึกษา. (2542). **วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2545). **วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ.
- ประวิต เอราวรรณ์. (2542). **การวิจัยในชั้นเรียน พิมพ์ครั้งที่ 3**. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้าวิชาการ.
- ประเสริฐ โสพิลา. (2549). **การพัฒนาบุคลากรครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านสำโรง กิ่งอำเภอสรีนครังค์ จังหวัดสุรินทร์**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาสารคาม.
- Kemmis, S. and R. McTaggart. (1988). **The Action Research Planer**. 3rd ed. Viotruia : Deakiin University Press.

การพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
The Development of Living Library Manegemant : A Case Study
of Ban Kham Pi Moon School, Kalasin Primary Educational Service Area Office 3

ครรชิต โชติจำลอง*

Khanchit Chotchamlong

ดร.ธีระ ภูติ** , ดร.คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต 3) เพื่อศึกษาผลของการพัฒนา การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกต แบบบันทึก การวิเคราะห์นำเสนอ โดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนบ้านคำพิมูล โดยรวมมีการปฏิบัติน้อย และพบปัญหาหลายประการ ได้แก่ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมขาดความสวยงาม ห้องไม่สะอาด ขาดความสะดวกสบาย แสงสว่างไม่เพียงพอ ไม่เป็นเอกเทศ หนังสือและสื่อสารนิเทศไม่มีความหลากหลายเพียงพอ ระบบห้องสมุดยังไม่ได้มาตรฐาน การปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการยังขาดความเป็นมิตร การบริการและกิจกรรมไม่หลากหลาย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขาดเครื่องมือในการเก็บสถิติและสืบค้นข้อมูล

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางในการพัฒนา คือ จัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ ระดมทรัพยากรในการพัฒนา ด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนา คือ จัดซื้อหนังสือให้มีความหลากหลายและเพียงพอ ด้านระบบห้องสมุด ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ ด้านบริการและกิจกรรม มีแนวทางในการพัฒนา คือ ให้ครูบรรณารักษ์และบรรณารักษ์น้อยไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางในการพัฒนา คือ ระดมทรัพยากรในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ ในการเก็บข้อมูล สืบค้นข้อมูล และติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต

3. ผลของการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต พบว่า การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความเป็นเอกเทศ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่านหนังสือมีการตกแต่งที่ความสวยงามทั้งภายในและภายนอก การบริหารจัดการในด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศของห้องสมุด มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ มีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การบริหารจัดการในด้านระบบห้องสมุดได้มาตรฐาน มีการแยกประเภท จำแนกหมวดหมู่ชัดเจน มีเครื่องมือสืบค้น การบริหารจัดการในด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ มีความเป็นมิตร บุคลากรมีชีวิตชีวา มีความอบอุ่น การบริหารจัดการในด้านบริการและกิจกรรมของห้องสมุดมีบริการหลากหลาย และการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของห้องสมุด มีเครื่องมือในการเก็บสถิติการเข้าใช้บริการ สืบค้นข้อมูล ทั้งภายในและภายนอก

คำสำคัญ : 1. ห้องสมุดมีชีวิต 2. โรงเรียนบ้านคำพิมูล

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

*** อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purpose of this research were to 1)To study the condition on the management of living library 2) To study the approach on the management of living library 3) To study the results on of the development of living library. The target group include : 36 people. The tools used in the study include : Questionnaires, structured interviews, observation forms, and record forms. And the data was analyzed by means, average, and standard deviation, and was presented in the form of descriptive analysis.

The results showed that :

1. The condition on the management of living library : A Case Study of Ban Kham Pi Moon School indicated that there was little practice, and found several problems; the facilities and the environment are lacking of beauty, cleanliness, comfort, and autonomy. The books and the information system were not various enough. The library system was not on the standard. The relationship between the librarian and the people who came for the service was not friendly. The services and the activities were not various. There were no information system and tools to store information and to retrieve the information.

2. The approaches for the management of living library : A Case Study of Ban Kham Pi Moon School was as follow; for the facilities and environment, there should be the setting of the library in order to be autonomous with the resource mobilization. For the books and information technology, the purchasing of various books with enough numbers of books. For the library system, the relationships between the librarians and the service receivers, the services and the activities, The approaches for the development of those was providing field trip study to other best practice living libraries for the librarians. For the information technology, the approach for development was the providing of budget for the purchasing of computers to store and retrieve the information, and the computers to be installed the internet.

3. The result of the development of the management of living library : A Case Study of Ban Kham Pi Moon School it was found that the management of the facilities and environment were in good condition and autonomous, the environment was good for reading because there was beautiful decoration indoor and outdoor. The management of books and technology information of the library was updated, modern and various serving the needs of library users. The library system was well managed and classified and there was retrieval tool. The management of the relationship of the librarians and the library users were friendly, lively and warmly. The management on the services and activities were various and there was the information technology for both external and internal retrieval of information.

Keywords : 1. Living Library 2. Ban Kham Pi Moon School

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22, 24 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาทุกโอกาสจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ทุกประเภททั้งภายในและภายนอก นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ โดยมีการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มีเป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทางสังคมในการบริหารจัดการศึกษา โดยมีกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554: 2)

ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในการพัฒนา และเสริมสร้างเยาวชน ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้เป็น นักคิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ เพราะห้องสมุดเป็นสถานที่ที่รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ จัดบริการและกิจกรรม เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่รู้ เรียนเป็นและพัฒนานตนเองให้เต็มศักยภาพ ซึ่งในการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต มีปัจจัยที่สำคัญคือ 1) อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 2) หนังสือและสื่อสารนิเทศ 3) ระบบห้องสมุด 4) ปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ 5) บริการและกิจกรรม 6) เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 24-31)

จากการรายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบ 2 พ.ศ. 2549-2553

ของโรงเรียนบ้านคำพิมูล ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้จัดหา แหล่งเรียนรู้หลากหลายโดยเฉพาะภายในห้องสมุด มุมสื่อ อุปกรณ์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2551 : 3) แม้ว่าโรงเรียนบ้านคำพิมูล ได้จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะจากห้องสมุดมากขึ้น เพราะห้องสมุดเป็นสื่อเป็นแหล่งสะสมความรู้ที่นักเรียนจะได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น และเป็นการปลูกฝังนิสัยให้นักเรียน รักการอ่านยิ่งขึ้น แต่ในปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนบ้านคำพิมูล ยังไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ก้าวหน้าโดยการผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ สดชื่น แจ่มใส มิใช่เป็นเพียงห้องสมุด ที่เก็บรวบรวมหนังสือ ไว้บริการการอ่านแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องทำหนังสือให้มีชีวิต มีกิจกรรมที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา มีการจัดอาคารสถานที่ให้น่าเข้าใช้ มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสภาพห้องสมุดของแต่ละสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 1) ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ควรนำกระบวนการคุณภาพ PDCA ของเดมมิงมาบริหารงาน เนื่องจากเป็นการบริหารที่ครอบคลุมดำเนินงานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำมาบริหารงาน ทั้งในระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติ (อุษณีย์ สุวรรณจินดา. 2552 : 106) และกระบวนการบริหารคุณภาพด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การวางแผน (Plan : P) การปฏิบัติตามแผน (Do : D) การตรวจสอบแก้ไข (Check : C) และการปรับปรุงและพัฒนา (Act : A) (วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2545 : 43-47)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนบ้านคำพิมูล จึงได้วิจัยเรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ขึ้น เพื่อให้ห้องสมุดโรงเรียนบ้านคำพิมูลเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและชุมชนต่อไป

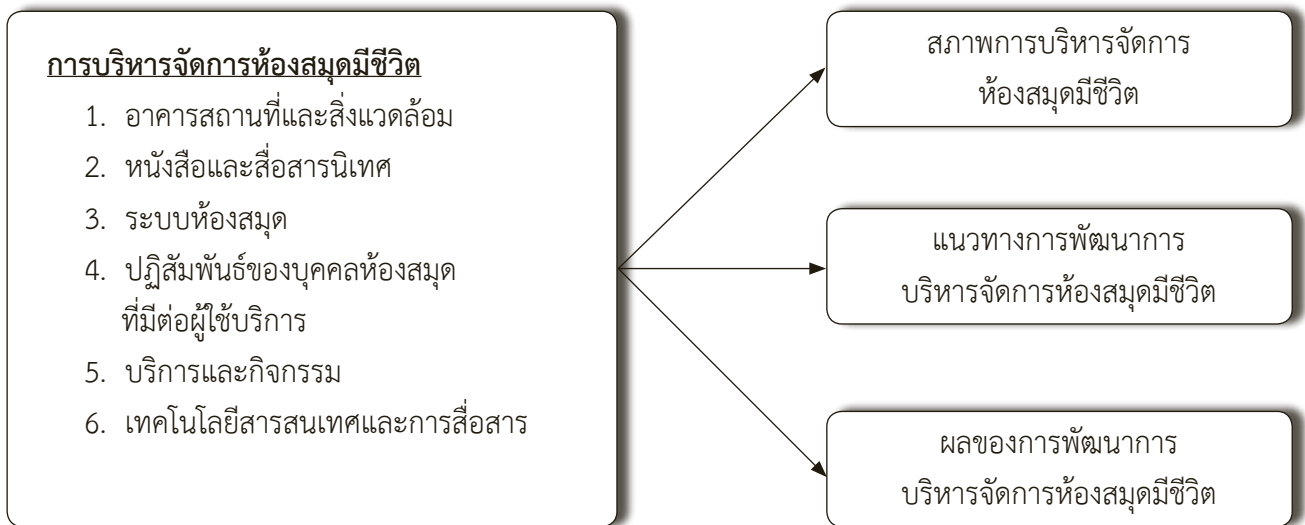
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

3. เพื่อศึกษาผลของการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดตามปัจจัยที่ทำให้ห้องสมุดมีชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 24-31) ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัย จำนวน 1 คน ครู จำนวน 12 คน และครูบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน
- 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 12 คน ครูบรรณารักษ์ จำนวน 1 คน คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 15 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3. วิธีรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีผสม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียน บ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามการศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต นำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์การศึกษาสภาพ การบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตาม ประเด็นที่สำคัญ โดยการพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร จัดการห้องสมุดมีชีวิต:กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบบันทึก แบบสังเกต

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ที่สำคัญ โดยการพรรณนาวิเคราะห์

ระยะที่ 3 ศึกษาผลของการพัฒนาการบริหาร จัดการห้องสมุดมีชีวิต: กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลจากการ สัมภาษณ์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย

จากการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สามารถสรุปผล การวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตของ โรงเรียนบ้านคำพิมูล โดยรวมมีการปฏิบัติน้อยและพบ ปัญหาหลายประการ ได้แก่ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ขาดความสวยงาม ห้องไม่สะอาด ขาดความสะดวกสบาย แสงสว่างไม่เพียงพอ ไม่เป็นเอกเทศ หนังสือและสื่อสาร นิเทศไม่มีความหลากหลายเพียงพอ ระบบห้องสมุดยังไม่ได้ มาตรฐาน การปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้ บริการยังขาดความเป็นมิตร การบริการและกิจกรรม ไม่หลากหลาย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารขาด เครื่องมือในการเก็บสถิติและสืบค้นข้อมูล

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุด มีชีวิต พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีแนวทาง ในการพัฒนา คือจัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ ระดมทรัพยากร ในการพัฒนา ด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศมีแนวทางใน การพัฒนา คือ จัดซื้อหนังสือให้มีความหลากหลายและ เพียงพอ ด้านระบบห้องสมุด ด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคล ห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ ด้านบริการและกิจกรรม มีแนวทางในการพัฒนา คือให้ครูบรรณารักษ์และบรรณารักษ์ น้อยไปศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต และด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางในการพัฒนา คือระดมทรัพยากรในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ในการเก็บ ข้อมูล สืบค้นข้อมูล และติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต

3. ผลของการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุด มีชีวิต พบว่า การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมมีความเป็นเอกเทศ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อ การอ่านหนังสือ มีการตกแต่งที่ความสวยงามทั้งภายในและ ภายนอก การบริหารจัดการในด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศ ของห้องสมุด มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีความ หลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ การบริหารจัดการในด้านระบบห้องสมุดได้มาตรฐาน มี การแยกประเภท จำแนกหมวดหมู่ชัดเจน มีเครื่องมือสืบค้น การบริหารจัดการในด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มี ต่อผู้ใช้บริการ มีความเป็นมิตร บุคลากรมีชีวิตชีวา มีความ อบอุ่น การบริหารจัดการในด้านการบริการและกิจกรรม ของห้องสมุดมีบริการหลากหลาย และการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของห้องสมุด มีเครื่องมือในการเก็บสถิติการเข้าใช้บริการ สืบค้นข้อมูลทั้ง ภายในและภายนอก

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมี ชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผู้วิจัยขอแนะนำประเด็น สำคัญมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล โดยรวมมีการปฏิบัติน้อย จากการสัมภาษณ์พบว่า ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ยังไม่ได้มาตรฐาน ขาดการแยกประเภท จำแนกหมวดหมู่

ไม่มีเครื่องมือสืบค้น ไม่มีป้าย สัญลักษณ์บอกตำแหน่งที่ชัดเจน สภาพการบริหารจัดการในด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการยังขาดความเป็นมิตร บุคลากรไม่มีชีวิตชีวา ขาดการบริหารข้อมูลที่ต้องการ สภาพการบริหารจัดการในด้านการบริการและกิจกรรม ไม่มีการบริการหลากหลาย ขาดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุด และสภาพการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ขาดการเก็บสถิติการเข้าใช้บริการที่ต่อเนื่อง การยืมคืนหนังสือไม่เป็นระบบ ขาดเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลหนังสือในห้องสมุด ขาดเครื่องมือในการสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่าย ทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ พ่วงรงค์ (2553 : 103-105) ซึ่งได้วิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ในโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีดังนี้ 1) บรรยากาศการเรียนรู้ภายในห้องสมุดสกปรก ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีแสงสว่างเพียงพอและสภาพไม่เหมาะกับการให้บริการ 2) ทรัพยากรการเรียนรู้ห้องสมุดไม่มีหนังสือใหม่ที่หลากหลายตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ อีกทั้งหนังสือมีจำนวนน้อย และอยู่ในสภาพเก่าชำรุด 3) กิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุดขาดการใช้ห้องสมุด ห้องสมุดไม่มีกิจกรรมในการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด 4) การพัฒนาห้องสมุดนั้นห้องสมุดขาดการซ่อมแซมดูแล และตกแต่งอีกทั้งโรงเรียนใช้ห้องสมุดเป็นที่เก็บของและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ นาโคอยู่ และคณะ (2547 : 77-78) ได้ศึกษาการพัฒนาห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า สภาพบริบท ปัญหาและความต้องการของการบริการ มีดังนี้ สภาพบริบทและปัญหาของการบริการ ด้านอาคารสถานที่มีสภาพเก่าคับแคบ ที่นั่งไม่เพียงพอ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ หนังสือ วารสาร และนิตยสารมีน้อย วัสดุทัศนียภาพ และเนื้อหา ไม่ทันสมัย ด้านการบริการ คอมพิวเตอร์ที่ให้บริการมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ด้านบุคลากร เจ้าหน้าที่ให้บริการมีน้อย ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 มีดังนี้ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ จัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ ระดมทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และเงินงบประมาณในการปูพื้นกระเบื้อง ทาสีห้อง จัดซื้อชั้นวางหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ในการตกแต่งห้องสมุด ติดตั้งระบบไฟฟ้า แต่งตั้งครูบรรณารักษ์เพิ่มเติม และบรรณารักษ์น้อยเข้ามาดูแลห้องสมุด ด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ จัดซื้อหนังสือให้มีความหลากหลาย และเพียงพอตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ มีความทันสมัยทันเหตุการณ์ โดยระดมทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และเงินงบประมาณ ด้านระบบห้องสมุด มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ให้ครูบรรณารักษ์และบรรณารักษ์น้อยไปศึกษาดูงานห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต แล้วนำความรู้ที่ได้รับมาปรับปรุงและพัฒนาาระบบห้องสมุดของโรงเรียนบ้านคำพิมูล ด้านปฏิสัมพันธ์ ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ให้ครูบรรณารักษ์และบรรณารักษ์น้อยไปศึกษาดูงานห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต ด้านบริการและกิจกรรม มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ให้ครูบรรณารักษ์และบรรณารักษ์น้อยไปศึกษาดูงานห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบห้องสมุดมีชีวิต แล้วนำมาประยุกต์ใช้ในการให้บริการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุดและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ ระดมทรัพยากรจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และเงินงบประมาณในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูล สืบค้นข้อมูล และติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ พ่วงรงค์ (2553 : 103-105) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 ได้มีแนวทางการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตในโรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง 2) การสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

3) การประชุมคณะครู 4) จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต 5) การจัดระดมทุนในการพัฒนารวมทั้งการรับบริจาคหนังสือจากชุมชน 6) ดำเนินการตาม โครงการพัฒนาห้องสมุดโดยความร่วมมือ จากผู้บริหาร คณะครู นักเรียน และผู้ปกครอง ตามกิจกรรม 4 กิจกรรม ดังนี้ การปรับบรรยากาศเพื่อการเรียนรู้ การจัดทรัพยากรการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้ห้องสมุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัลลภา สุภิกิตย์ (2552 : 112-114) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้บริหาร ควรมีการวางแผนให้การสนับสนุน การดำเนินงานห้องสมุด มีการนิเทศภายในอย่างมีระบบ และต่อเนื่อง ด้านอาคารสถานที่ ควรมีการพัฒนาปรับเปลี่ยน เพื่อให้ได้รับความสะดวก และการสร้างบรรยากาศเพื่อให้มีแสงสว่าง มีอากาศถ่ายเท ได้สะดวก ด้านครุภัณฑ์ ควรจัดเพิ่มสื่อ อุปกรณ์ในห้องสมุด จัดบริการคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นให้เพียงพอกับความต้องการ ด้านวัสดุสารสนเทศ ควรจัดหาวัสดุสารสนเทศ ให้มีปริมาณที่เหมาะสมได้มาตรฐานห้องสมุดมัธยม ให้ครู นักเรียน มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกซื้อ เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคลากรห้องสมุดอื่นๆ และครูบรรณารักษ์ มีเวลาอยู่กับงานห้องสมุดเพื่อให้บริการได้อย่างเต็มที่ ด้านเงินอุดหนุน ควรจัดสรรเงินอุดหนุนให้มากขึ้น โดยจัดสรรเงินที่คิดเฉลี่ยเป็นรายหัวตามจำนวนนักเรียน เพื่อสะดวกในการดำเนินงานจัดซื้อและเมื่อพิจารณาตาม วัฏจักรคุณภาพของเดมมิ่ง พบว่า ด้านการวางแผน ควรมีการกำกับติดตามดูแล ปรับปรุงห้องสมุดและระบบการให้บริการให้ดีขึ้น ด้านการปฏิบัติ ฝ่ายบริหารควรให้การสนับสนุน การดำเนินงานห้องสมุด ด้านการตรวจสอบ ควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงาน ด้านการปรับปรุงควรปรับปรุงระบบ การให้บริการ เพิ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้เพียงพอ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ สุวรรณจินดา (2552 : 88-94) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุด โรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่ง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น พบว่า

ควรนำกระบวนการคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง มาบริหารงาน เนื่องจากเป็นการบริหารที่ครอบคลุมดำเนินงานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งสามารถนำมาบริหารงานทั้งในระดับนโยบายและระดับผู้ปฏิบัติ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล นั้นได้นำวงจรเดมมิ่ง (วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2545 : 43-47) มาใช้ในการพัฒนาห้องสมุด โดยมีหลักการบริหาร 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do) ขั้นที่ 3 การตรวจสอบแก้ไข (Check : C) ขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Act : A)

3. ผลของการพัฒนาการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต : กรณีโรงเรียนบ้านคำพิมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ การบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของห้องสมุดโรงเรียนบ้านคำพิมูล มีความเป็นเอกเทศ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการอ่านหนังสือ มีการตกแต่งที่สวยงามทั้งภายในและภายนอก มีบรรณารักษ์น้อยดูแลด้านความสะอาด ได้รับการบริการที่สะดวกสบาย ความสว่างเพียงพอต่อการใช้บริการ การบริหารจัดการในด้านหนังสือและสื่อสารนิเทศของห้องสมุด มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีความหลากหลายและตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ แต่หนังสือและสื่อสารนิเทศยังขาดความเพียงพอแก่ผู้ใช้บริการ การบริหารจัดการในด้านระบบห้องสมุดโรงเรียนได้มาตรฐาน มีการแยกประเภท จำแนกหมวดหมู่ชัดเจน มีเครื่องมือสืบค้น มีความง่ายต่อการใช้ มีความสะดวกรวดเร็วในการสืบค้น มีป้าย สัญลักษณ์บอกตำแหน่งที่ชัดเจน การบริหารจัดการในด้านปฏิสัมพันธ์ของบุคคลห้องสมุดที่มีต่อผู้ใช้บริการ ความเป็นมิตร บุคลากรมีชีวิตชีวา มีความอบอุ่น คำนึงถึงความสะดวกสบายของผู้ใช้บริการช่วยให้ผู้ใช้บริการได้ข้อมูลที่ต้องการอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในด้านการบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนบ้านคำพิมูล มีบริการหลากหลาย มีกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใช้ห้องสมุด และการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของห้องสมุด มีการเก็บสถิติการเข้าใช้บริการ การยืมคืนหนังสือ การสืบค้นข้อมูลหนังสือในห้องสมุด การสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภรัตน์ พ่อควงค์ (2553 : 103-105) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนา

ห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 หลังการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตพบว่า ผู้บริหารและคณะครูมีความพอใจในผลการพัฒนาห้องสมุด และร่วมมือกันพัฒนาห้องสมุด นักเรียนมีความประทับใจ ให้ความสนใจและกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมการใช้ห้องสมุดมากขึ้น ผู้ปกครองมีความพอใจ ที่นักเรียนได้มีแหล่งในการศึกษาค้นคว้า ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และห้องสมุดหลังการพัฒนา มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการใช้บริการ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการนำผลการวิจัยไปใช้ต้องคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา ควรนำไปทดลองหรือ บูรณาการตามความเหมาะสมที่สามารถทำได้

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า การดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิต ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้มีแผนนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินการบริหารจัดการห้องสมุดมีชีวิตอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาด้านการบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของห้องสมุดมีชีวิต เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการบริหารงานห้องสมุดของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การปฏิรูปการศึกษาต้องเดินหน้าต่อไป**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
กรรณิการ์ นาคอยู่ และคณะ. (2547). **การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี**.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2545). **เทคนิคกระบวนการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.prachasan.com/mindmapknowledge/aic.html>.

ประวิต เอราวรรณ์. (2545). **การวิจัยปฏิบัติการ**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ.

_____. (2554). **การวิจัยและการพัฒนาองค์กรในโรงเรียน**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พัชรี อินทร์อำนวย. (2554). **วงจร PDCA คือ อะไร**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://images.senarat.multiply.multiplycontent.com/attachment>.

วรรณิการ์ วงศ์มยุรา. (2554). **การบริหารงานด้วยวงจรเดมมิง**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://gotoknow.org/blog/wannika/199353>.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **คุณภาพคือการบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี.

วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล. (2541). **การบริหารกระบวนการอย่างมีคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : พีอาร์ แอนด์ที คิว เอ็ม คอนซิลแทนท์.

วัลลภา สุภิกิตย์. (2552). **แนวทางการพัฒนาคุณภาพห้องสมุดโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิรินันท์ ป้องฉิม. (2550). **การศึกษาสภาพและความพึงพอใจการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตของโรงเรียนชุมชนบ้านวังพิกุล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศุภรัตน์ พ่อครวงศ์. (2553). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนหนองแสงประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2554). A-I-C **เทคนิค
กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม**. (ออนไลน์).
แหล่งที่มา [http://www.vijai.org/Tool_vijai/12/
06.asp](http://www.vijai.org/Tool_vijai/12/06.asp).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547).
การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. **แหล่งเรียนรู้โรงเรียนดีใกล้บ้าน**. (2550). กรุงเทพฯ
: เสมาธรรม.
- _____. **แนวทางการจัดการห้องสมุดโรงเรียนให้มีชีวิต**.
(2549). กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
(2551). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอก
รอบ 2 โรงเรียนบ้านคำพิมูล**. กรุงเทพฯ : สมศ.
- อุษณีย์ สุวรรณจินดา. **แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน
ห้องสมุดโรงเรียนเทศบาล 5 เด่นห้า สังกัดเทศบาล
นครเชียงใหม่**. (2552). การศึกษาค้นคว้าอิสระ.
เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- Grehlken, Vician Seiber. (1994). **The role of the
high school library media program in three
nationally recognized south Carolina
blue secondary schools**. [CD-ROM], Eric.

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3
Educational Quality Development of the Small Educational Institutions
Under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1, Area 2 and Area 3

จำเนียร พลหาญ*
สุทัศน์ แก้วคำ**
อนุสรณ์ ภูสินแก่น***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสม และ 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 กลุ่มตัวอย่างรวม 552 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อเชิงคุณภาพใช้การพรรณนาวิเคราะห์ ผลวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไปไม่มีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง

2. ความต้องการการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการพัฒนาในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านงบประมาณและด้านการบริหารงานทั่วไปมีความต้องการพัฒนาในระดับปานกลาง

3. รูปแบบการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 ประกอบด้วย

3.1 องค์ประกอบด้านภารกิจของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

3.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การสร้างความตระหนัก 3) การวางแผนการดำเนินการ 4) การปฏิบัติตามแผน 5) การวัดและการประเมินผล 6) การสะท้อนผลการดำเนินงาน และ 7) การกำกับติดตามและนิเทศ

3.3 องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา 2) บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครองและนักเรียน และ 3) บทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอน

4. ผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 พบว่า การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ทั้ง 9 โรงเรียน สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 9 โรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

* อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

*** อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5. ผลการสรุปและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่ารูปแบบที่นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3 มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กได้จริง

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This research had the objectives to: 1) study the state of the problems and needs for educational quality development in the small educational institutions; 2) propose an appropriate model of educational quality development in the small educational institutions; and 3) study the results of implementing the model of educational quality development in the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1, Area 2, and Area 3. The sample comprised 552 people. The statistics employed were percentage, mean, standard deviation, and descriptive analysis was employed in the analysis of the qualitative data.

The results are as follows:

1. The problem concerning the operation of the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1-3, on the whole, was in the moderate level. When considered aspect by aspect, it was found that 2 aspects had the problem in the high level. They were the aspect of academic and personnel administration. Meanwhile, the aspect of budget and the aspect of general administration had their problem in the moderate level.

2. The need concerning the operation of the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1-3, on the whole, was in the high level. When considered aspect by aspect, it was found that 2 aspects had the need for development in the high level. They were the aspect of academic and personnel administration. Meanwhile, the aspect of budget and the aspect of general administration had their need for development in the moderate level.

3. The model of educational quality development in the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Area 1-3 is composed of the following :

3.1 The components concerning the mission of the educational institutions are : 1) academic, 2) budget, 3) personnel administration, and 4) general administration.

3.2 The components concerning the process of the educational quality development of the small educational institutions comprised 7 steps. They were : 1) preparation, 2) creating realization, 3) planning, 4) implementation, 5) measurement and evaluation, 6) reflection, and 7) directing, monitoring and supervision.

3.3 The components concerning the roles and duties of persons involved with problem solving comprised 3 parts. They were: 1) roles and duties of the educational institution committee, 2) roles and duties of the parents and students, and 3) roles of the administrator and teachers.

4. The result of implementing the model of educational quality development in the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1, Area 2, and Area 3 revealed that the operation on educational quality development of the educational institutions according to the model of educational quality development in all 9 small schools enabled the 9 schools to meet their objectives of educational quality development.

5. In terms of conclusion and endorsement, it was found that the certified experts saw that the model of educational quality development that had been implemented in the small educational institutions under Maha Sarakham Office of Primary Education Area 1, Area 2, and Area 3 was suitable and useful and could practically develop the quality of education in small educational institutions.

Keywords : Quality development, Small educational institutions

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันเน้นการปกครองแบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การกระจายอำนาจ เพื่อให้การทำงานมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการอย่างแท้จริงในแต่ละพื้นที่ เคารพในสิทธิมนุษยชน ความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 4 เน้นความมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค ย่อมได้รับความคุ้มครอง (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 ข. : 6) การบริหารงานเพื่อให้บรรลุผลดังกล่าวข้างต้นจำเป็นต้องอาศัยกลไกสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาอย่างอิสระ มีความคล่องตัวในการทำงาน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในแต่ละพื้นที่ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตรา 35(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546

ค. : 20) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจให้ 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายคือ ผู้เรียน เป็นคนดี เก่งและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 30) สภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติยังไม่น่าพอใจมากนัก จากการจัดอันดับขีดความสามารถด้านการศึกษาของประเทศไทยโดย IMD (International Institute for Management Development) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 48 จาก 61 ประเทศในปี 2550 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551 : 31)

จากรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในวาระครบรอบ 6 ปี ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ด้านการปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่าการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาซึ่งดำเนินการไม่ได้มากนัก ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล พร้อมทั้งมอบอำนาจไปหลายเรื่องแต่สถานศึกษายังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะด้านงบประมาณและการบริหารงานบุคคล นอกจากนั้นสถานศึกษา

ส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสถานศึกษาขนาดเล็กยังขาดความพร้อมในการเป็นนิติบุคคล เนื่องจากขาดบุคลากรและขาดความรู้ ความเข้าใจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548 : 50) การบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายภารกิจด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ให้สถานศึกษาดำเนินการเอง จากการวิเคราะห์งานทั้ง 4 งาน เห็นว่า งานวิชาการเป็นหัวใจหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546 : 1, พิชัย เสี่ยมจิตต์. 2542 : 4) นอกนั้นถือเป็นงานสนับสนุน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามโดยสาขาวิชาการบริหารศึกษา คณะครุศาสตร์ตระหนักในความสำคัญจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการวางแผนร่วมกันเพื่อใช้เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาขนาดเล็กด้วยกลยุทธ์การประชุมระดมสมองแบบสร้างสรรค์ การประชุมปฏิบัติการ การนิเทศ ติดตามผลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและเผยแพร่ผลการดำเนินงานกับส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และ เขต 3
2. เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1, 2 และเขต 3
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3

ขอบเขตวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ในการวิจัยคือ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 9 โรงเรียน
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา งบประมาณ 2555
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ การบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป
4. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรคือผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

1.1 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของสถานศึกษาขนาดเล็กทั้งในและต่างประเทศ สรุปเป็นกรอบความคิดในการบริหารงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาในขั้นที่ 1 และนำมาเขียนนิยามศัพท์ให้ชัดเจนตามสภาพจริง ขั้นตอนที่ 3 นำกรอบแนวคิดที่ปรับปรุงชัดเจนแล้วมาสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1

1) ประชากร ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 จำนวน 363 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โรงเรียนละ 2 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 552 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลในระยะที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับเพื่อสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและตัวแทนครูผู้สอนเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3

1.4 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมตามกรอบแนวคิดการวิจัยเนื้อหา การใช้ภาษา โดยการวิเคราะห์ IOC ใช้กำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่ามีความเหมาะสมใช้ได้ นำผลวิเคราะห์ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และนำไป try out กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าระหว่าง .38 ถึง .76 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 1

ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานส่งแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมกำหนดวัน เวลา รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยกำหนดรับแบบสอบถามคืนภายใน 15 วัน ได้รับแบบสอบถามกลับมา จำนวน 461 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.51

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1

เมื่อได้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาทั้ง 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการในระยะที่ 2 มีการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขั้นตอนที่ 2 ยกยกรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก นำเสนอ

ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ชัดเจนเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 ปรับปรุงและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ในระยะที่ 2 เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 7 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระยะที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2 เป็นแบบประเมินเกี่ยวกับความเหมาะสม ความสอดคล้องและความเป็นไปได้

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพ ด้านความครอบคลุม สำนวนภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมก่อนและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องเหมาะสมตามจุดประสงค์ เนื้อหาการใช้ภาษา ใช้การวิเคราะห์ IOC โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่ามีความเหมาะสมใช้ได้

5. เก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 2

ผู้วิจัยนำเค้าโครงการวิจัยไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองพร้อมแบบประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กพร้อมนัดหมายวัน เวลา ในการขอรับแบบประเมินคืน ภายใน 7 วัน โดยผู้วิจัยจะไปขอรับแบบประเมินด้วยตนเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 2

ผู้วิจัยนำแบบประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ดังนี้

1. วิธีการดำเนินการ

การทดลองใช้รูปแบบ มี 5 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** ตรวจสอบความสมบูรณ์ของรูปแบบ **ขั้นตอนที่ 2** สร้างคู่มือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ใช้คู่กับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 คัดเลือกสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลองรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 แห่ง

ขั้นตอนที่ 4 เสนอแผนการทำงานเสนอสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 ตรวจสอบและทำความเข้าใจในกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 5 การนำแผนที่วางไว้ลงสู่การปฏิบัติจริงของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองจำนวน 9 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านฝายป่าบัว โรงเรียนบ้านหัน และโรงเรียนโนนตาลกุดเวียนหนองหญ้าฆ่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โรงเรียนบ้านหลุมควันเมืองหงส์ โรงเรียนบ้านเหล่าจั่น และโรงเรียนบ้านโคกเพิ่มโคกกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โรงเรียนบ้านหนองแวง โรงเรียนบ้านยางสินไชยดอนหาด และโรงเรียนบ้านผักแว่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาที่ 3 ผู้วิจัยและสถานศึกษาได้ใช้เครื่องมือประกอบด้วย แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามและแบบประเมิน

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพคู่มือการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยการวิเคราะห์ IOC ใช้กำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่ามีความเหมาะสมใช้ได้และการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เป็นผู้ประเมินความเหมาะสม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินผลจากการใช้ทดลองรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 4 ฉบับ คือ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามและแบบประเมิน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 3

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบสังเกต และแบบบันทึก ผู้วิจัยได้วางแผนวิเคราะห์โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์

6.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของสถานศึกษาขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการและการประเมินคุณภาพของคู่มือ ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ระยะที่ 4 การสรุปและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

1. วิธีการดำเนินการ

จุดประสงค์ในการดำเนินการในระยะที่ 4 มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 3 มาศึกษาวิเคราะห์ สรุปผลการทดลองการใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กและปรับปรุงให้เกิดความชัดเจน และ ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่มีส่วนข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและนักวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาเพื่อให้เห็นและปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปขยายผลต่อไป

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสัมมนาเพื่อยืนยันรูปแบบเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการบริหารงานของสถานศึกษาขนาดเล็กหรือเป็นนักวิชาการที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 15 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบบันทึกและแบบประเมินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยได้กำหนดให้มีผู้บันทึก (Note Taker) ขณะที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เนื่องจากเป็นแบบบันทึกปลายเปิดซึ่งผู้บันทึก (Note Taker) จะเป็นผู้บันทึกตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

จึงไม่ได้เป็นแบบไว้และไม่ได้เรียงลำดับประเด็นในการบันทึก ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และการสนทนา ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูล มาสังเคราะห์เพื่อปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะที่ 4

เก็บรวบรวมจากการบันทึกและสรุปผลการสนทนา กลุ่มจากการบันทึกที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ นอกจากนั้นผู้วิจัยยัง ได้บันทึกเสียงและภาพเป็นวิดีโอ ขณะสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความเห็นอย่างสมบูรณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเสร็จจากการสนทนากลุ่มแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ Note Taker บันทึกและจากวิดีโอบันทึกไว้ขณะสัมภาษณ์ มาสรุปผล เป็นรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพที่สมบูรณ์โดยการพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้าน วิชาการและด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านการบริหาร งานงบประมาณและด้านการบริหารงานทั่วไปมีปัญหาการ ดำเนินงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามสถานภาพ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทนข้าราชการครูมีความ เห็นว่าปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีปัญหาการดำเนินงานในระดับมาก 2 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ส่วนด้านงบประมาณและด้านการ บริหารงานทั่วไปมีปัญหาการดำเนินงานในระดับปานกลาง

2. ความต้องการการพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษา มหาสารคามเขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณา

เป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการการพัฒนาในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านวิชาการและด้านการบริหารงานบุคคล ส่วน ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการบริหารทั่วไปมี ความต้องการการพัฒนาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา ตามสถานภาพ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและผู้แทน ข้าราชการครูมีความเห็นว่ามีความต้องการการพัฒนาของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 1-3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการการดำเนินงาน ในระดับมาก 2 ด้าน คือด้านวิชาการและด้านการบริหาร งานบุคคล ส่วนด้านงบประมาณและด้านการบริหารงาน ทั่วไปมีความต้องการการดำเนินงานในระดับปานกลาง

3. องค์ประกอบรูปแบบการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 ประกอบด้วย

3.1 องค์ประกอบด้านภารกิจของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้าน งบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคลและ 4) การบริหาร งานทั่วไป

3.2 องค์ประกอบด้านกระบวนการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การสร้างความตระหนัก 3) การวางแผน ดำเนินการ 4) การปฏิบัติตามแผน 5) การวัดและ การประเมินผล 6) การสะท้อนผลการดำเนินงานและ 7) การกำกับ ติดตามและนิเทศภายในโรงเรียน

3.3 องค์ประกอบด้านบทบาทหน้าที่ของ ผู้เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหา ประกอบด้วย 1) บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษา 2) บทบาทหน้าที่ของ ผู้ปกครองและนักเรียน และ 3) บทบาทของผู้บริหารและครู ผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าควรเพิ่มบทบาทขององค์กร เครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีประสิทธิภาพสูงสุด

4. สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองใช้รูปแบบโดยเริ่มจากการสร้างคู่มือการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ใช้กับรูปแบบ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาพร้อมทั้งจัดทำแผนการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาขนาดเล็กเพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 9 โรงเรียน จัดให้มีการประชุมกลุ่มเพื่อให้ผลวิจัยและบุคคลากรในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ทำความเข้าใจในการนำรูปแบบไปทดลองใช้ ผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 9 โรงเรียนตามรูปแบบ พบว่า การดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กทั้ง 9 โรงเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนกำหนดไว้

5. สรุปผลการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสรุปและยืนยันรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 โดยทีมผู้วิจัยได้จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2555 ที่อาคารวิริยะ ห้อง 1723 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา นักวิชาการระดับอุดมศึกษา คณาจารย์ทีมวิจัยและผู้ประกอบการสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกโรงเรียน รวมทั้งสิ้น 17 คน ที่ประชุมได้อภิปรายอย่างหลากหลายโดยเน้นว่ารูปแบบที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กได้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษามหาสารคาม เขต 1-3 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าระดับปัญหาและความต้องการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขนาดเล็กของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษามหาสารคาม เขต 1 เขต 2 และเขต 3 ด้านวิชาการมีระดับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระดับมาก ทั้งนี้ อาจจะเป็น

เพราะว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีข้อจำกัดในการดำเนินงานในหลายๆ ด้าน เช่น ข้อจำกัดภายในสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็กมีความไม่พร้อมในด้านครุ ด้านงบประมาณ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อและแหล่งการเรียนรู้ เป็นต้น ในส่วนข้อจำกัดภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก เช่น สภาพความพร้อมทางเศรษฐกิจทั้งของผู้ปกครองนักเรียน และของชุมชนในการที่จะสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาด้านวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพพื้นที่ตั้งของสถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล ตลอดจนความตระหนักของผู้ปกครองและชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการทำให้มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนางานด้านวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก สอดคล้องกับ ศุภมิตร นาถมทอง (2552:193-194) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กควรเพิ่มบทบาทของเครือข่ายเชิงพื้นที่เข้าไปเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเกิดความยั่งยืน โดยที่ประชุมเสนอเครือข่ายในเชิงพื้นที่ที่สำคัญ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล สำนักงานคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาระดม ศึกษา นิเทศก์ กลุ่มพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดขึ้น กลุ่มองค์กรในท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การทำงานที่จะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องระดมทรัพยากรทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาจึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความขาดแคลนในหลายด้านจำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ มาช่วย

ให้การทำงานในโรงเรียนขนาดเล็กให้สามารถดำเนินการตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2546:41-42) มีข้อเสนอแนะการพัฒนาเครือข่าย คือ 1) องค์การที่เข้าร่วมต้องเข้าใจในเป้าหมายเหมือนกัน 2) ยอมรับความแตกต่างระหว่างองค์การ 3) มีกิจกรรมเสมอเพื่อให้องค์การทำงานร่วมกัน 4) จัดระบบการสื่อสารอย่างทั่วถึง 5) สนับสนุนองค์การในทุกด้านที่ต้องการความช่วยเหลือ 6) สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรเครือข่าย 7) สนับสนุนให้องค์การพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มกำลัง 8) สร้างความแน่นแฟ้นระหว่างบุคลากรทุกระดับ 9) จัดกิจกรรมให้บุคลากรเก่าและใหม่ได้เชื่อมต่อในการเป็นเครือข่าย 10) จัดให้มีเวทีระหว่างคนทำงานเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในด้านต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และ 11) จัดให้มีช่องทางการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ ประชาสรรค์ แสหนักดี (2549:101) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่องค์การเครือข่ายภาครัฐมีการดำเนินการร่วมกันหรือลักษณะเด่นของการดำเนินการประกอบด้วย 1) การให้ความรู้และการให้การศึกษา (Education) 2) การเสริมสร้างความเข้มแข็ง (Encouragement) และ 3) การบังคับใช้กฎหมาย (Enforcement) เมื่อวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏในการสร้างความเข้มแข็งแก่ผู้นำชุมชนและการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2537 ข : 177) กล่าวถึงบทบาทของสถาบันราชภัฏควรมีการสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือทางด้านความรู้และแลกเปลี่ยนศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ท้องถิ่นแต่ละแห่งสามารถเลี้ยงตนเองและช่วยเหลือประเทศได้ต่อไป

3. ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จคือการนิเทศ กำกับและติดตามผล เพราะการนิเทศ กำกับและติดตามผลจะทำให้ผู้บริหารได้ทราบสภาพที่แท้จริงในการปฏิบัติเชิงพื้นที่และจะได้ร่วมกันในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละส่วนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งบทบาทของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้มีการกำกับ ติดตามและนิเทศต้องจริงจังและดำเนินการอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้การแก้ปัญหาตามรูปแบบที่ปรากฏสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษา

ขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ มีความขาดแคลนทรัพยากรการทำงานในทุกด้าน นอกจากนั้นภาระงานของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กมีมากทำให้ครูต้องทำงานหนักเพิ่มขึ้น ทำให้การทำงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับ ติดตามและนิเทศอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอจะทำให้บุคลากรเกิดความตระหนักในการทำงานเพิ่มขึ้น ตลอดจนในการนิเทศของผู้บริหารในฐานะผู้นำขององค์กรเมื่อพบปัญหาอุปสรรคในการทำงานของครูก็สามารถร่วมกันแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลายเพื่อให้เหมาะกับในแต่ละสภาพปัญหาของครูที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานของครูในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องชีวิตกำนันทะคุณ. (2540 : 19) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในที่จะให้ผลดีนั้นจำเป็นต้องยึดหลักหลายประการ และหลักการอย่างหนึ่งที่สำคัญของการนิเทศการศึกษา คือวิธีการร่วมกันแบบประชาธิปไตย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการมีมนุษยสัมพันธ์โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อให้ครูสามารถช่วยเหลือตนเองได้ หลักการนิเทศภายในโรงเรียนที่จำนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้ 1) การนิเทศการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีระบบต่อเนื่อง ทั้งถึงตามกระบวนการของการนิเทศ 2) บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียนและจะต้องเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นในการพัฒนาของครู และสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู และ 4) เป้าหมายหลักสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนคือ การส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสานความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านให้เต็มตามศักยภาพ โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือ อาจกล่าวสั้นๆ ว่า เป้าหมายที่สำคัญของการนิเทศ คือ การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีปัญหาและความต้องการในการพัฒนางานด้านวิชาการในระดับมากซึ่งเป็นปัญหาและความต้องการในลำดับแรกจากจำนวนภารกิจของสถานศึกษาจำนวน 4 ด้าน ดังนั้น ในส่วนของสถานศึกษาขนาดเล็กต้องให้ความสนใจในการที่จะวิเคราะห์สภาพปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษาของตนเองกำลังเผชิญอยู่และวางแผนเพื่อพัฒนางานด้านวิชาการอย่างจริงจังเป็นระบบ ตามลำดับความสำคัญตลอดจนประสานงานเพื่อขอรับการสนับสนุนในการดำเนินการแก้ปัญหาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แก้ปัญหาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของหน่วยงานสนับสนุนการพัฒนา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 1-3 ควรมีนโยบายและแผนการดำเนินงานในการสนับสนุนและช่วยเหลือการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยเฉพาะด้านวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมให้สอดคล้องกับบริบทความต้องการในแต่ละพื้นที่ก็จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กประสบความสำเร็จได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยพหุระดับที่จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กเพื่อให้สถานศึกษาขนาดเล็กได้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปประกอบในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างเหมาะสม

3.2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

3.2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการควรวรมสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้คำตอบในด้านต้นทุนการดำเนินการทั้งระบบตลอดจนศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามรูปแบบเพื่อเป็นสารสนเทศให้สถานศึกษาขนาดเล็กได้พิจารณาตัดสินใจดำเนินการใช้รูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

บรรณานุกรม

- การพัฒนาสังคมและมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. (2546). **กลยุทธ์เครือข่ายการพัฒนาสังคม**. บริษัท คอสมิค เอ็นเตอร์ไพรส์ จำกัด. ม.ป.ท.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2537). **มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต**. กรุงเทพฯ : บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด.
- ประชาสรรค์ แสนภักดี. (2549). **การจัดการความรู้ของเครือข่ายทางสังคมเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค งานสุขภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2549.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริม. กรุงเทพฯ.
- พิชัย เสี่ยงมจิตต์. (2542). **การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา**. อุบลราชธานี. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2555ก.) **รายงานผลการวิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก : จังหวัดกาฬสินธุ์**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2551). **สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2550**. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546ข). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546ค). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ศุภมิตร นาดมทอง. (2552). **ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

**การศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1
The study of Problems and Desires for Designing and Developing E-Learning
Materials with Learning Activities of Teachers under the Office
of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1.**

นวลนภา น้อยบัวทิพย์ *

Nualnapa Noibuatip

ดร.ธีระ ภูติ**

ดร.อมร มะลาศรี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 และ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการ ในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ของครูที่มีวิทยฐานะ และสังกัดขนาดโรงเรียนต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบ มาตรการส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และสถิติทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน ด้านการประเมินผลบทเรียน ด้านการทดลองใช้บทเรียน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบบทเรียน
2. ความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการทดลองใช้บทเรียน รองลงมา ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน และด้านการประเมินผลบทเรียน
3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีปัญหาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาโดยรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลเปรียบเทียบความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะและสังกัดโรงเรียนที่ต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1) การพัฒนาครู 2) บทเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

**อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

Abstract

The purposes of this research were: 1) To study the problems and desires in designing and developing E-Learning Materials with learning activities of teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1. And 2) To prepare the problems and desires for designing and developing E-Learning materials of qualified teachers which working in different-sized school. The sampling groups were 275 teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1. The tools which used in collecting data were Rating Scale questionnaire with the whole copy validity was 0.95. The statistics to collect data were mean and standard deviation. The statistics of t-test and F-test were used in hypothesis test.

Results of research found that:

1. The problems for designing and developing E-Learning materials with learning activities of teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1, in general was in the level of “medium” and when each problem was considered, 4 problems were found to be in the level of “much” which were the problem of developing, analyzing, evaluating and experimenting E-Learning lessons. And one problem was found to be in the level of “medium” which was the designing of E-learning lesson.

2. The desires of developing E-learning materials with learning activities of teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1, in general was in the level of “much” and when each problem was considered, all problems were found to be in the level of “much”. The means were arranged from “much to little” which were, the side of experimenting, developing, designing, analyzing and evaluating E-learning lessons.

3. The results of comparison of problems in designing and developing E-learning materials of teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1 found that the problems of different qualified teachers were not different but the problems of teachers working in different-sized schools were significantly different at the level .05.

4. The results of comparison of desires in designing and developing E-learning materials of teachers under the Office of Khonkaen Primary Educational Service Area Zone 1, of the qualified teachers working in different schools were not different.

Keywords : 1. Teachers Development 2. E-Learning

บทนำ

การจัดการศึกษาไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษามุ่งไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตตาม ซึ่งรัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตจัดให้มี สนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิตและพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกๆ ที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและรัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 32-34)

วิวัฒนาการคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นอุตสาหกรรม การสื่อสาร และการคมนาคมรวมถึงด้านการศึกษาเนื่องจากเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มความสะดวกสบายและความรวดเร็วในการเข้าถึงระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงทางคอมพิวเตอร์ไปอย่างรวดเร็วส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความกระตือรือร้นในการวางแผนหรือหาทางปรับตัวเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับองค์ความรู้ใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอภายใต้กระแสของสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้แบบใหม่โดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารและการจัดการระบบงานภายในองค์กร ซึ่งปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในระบบการศึกษาเข้ามาสนับสนุนงานและการจัดการในหลายๆ ด้านในส่วนของการจัดการเรียนการสอนก็ได้นำคอมพิวเตอร์มาสนับสนุนในส่วนของการนำเสนอเนื้อหาของ

บทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังรวมไปถึง การนำมาใช้เป็นอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลให้สื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพได้มากขึ้น (มนต์ชัย เทียนทอง. 2545 : 58-66)

การจัดการเรียนการสอนโดยนำคอมพิวเตอร์มาเป็นสื่อในการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่ มุ่งที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก ดังนั้นการออกแบบเนื้อหาเพื่อที่จะให้เป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนส่วนมากก็เพื่อหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนคอมพิวเตอร์โดยตรงในรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาแบบมัลติมีเดียสามารถที่จะตรวจสอบภาระทางการเรียนรู้รับทราบข้อมูลป้อนกลับของตนเองได้ทันทีซึ่งจะทำให้ผู้เรียนทราบถึงพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้รู้ว่าตนเองเข้าใจเนื้อหาอะไรและจะได้ศึกษาเนื้อหาอะไรเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังช่วยขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถเข้าเรียนในบางเนื้อหาให้สามารถนำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาศึกษาเองได้ รวมทั้งยังกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้สามารถเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้นอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างดี (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545 : 22)

การพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร (ICT : Information and Communication Technology) ในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความพยายามในการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นวิวัฒนาการของความพยายามในการผสมผสานระหว่างเทคโนโลยีใหม่ๆ กับกระบวนการออกแบบการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ด้วยตนเองและแก้ปัญหาในเรื่องข้อจำกัดทางด้านสถานที่และเวลาในการเรียนทำให้เกิดคำศัพท์ต่างๆ ที่หมายถึงรูปแบบการเรียนทางคอมพิวเตอร์อยู่ด้วยกันมากมายอาทิการสอนบนเว็บ (WBI) การสอนออนไลน์ (Online Learning) หรือการเรียนการสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ถือเป็นทางเลือกใหม่ทางเลือกหนึ่งในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อ

พัฒนาระบบการศึกษา คำว่า E-Learning ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในวงการการศึกษา E-Learning เป็น การเรียนเนื้อหา หรือสารสนเทศสำหรับการสอนหรือ การอบรม ซึ่งใช้การนำเสนอ ด้วยตัวอักษร ภาพนิ่งผสมผสาน กับการใช้ภาพเคลื่อนไหว วิดิทัศน์และเสียงโดยอาศัย เทคโนโลยีของเว็บในการถ่ายทอดเนื้อหา รวมทั้งการใช้ เทคโนโลยีระบบการจัดการรายวิชา ในการบริหารจัดการ การสอนด้านต่างๆ โดยผู้เรียนที่เรียนจาก E-Learning ส่วนใหญ่จะศึกษาเนื้อหาในลักษณะออนไลน์ (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545 : 3-5)

การนำสื่อ E-Learning มาใช้สำหรับการเรียน การสอน ประโยชน์ย่อมเกิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อาทิ ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกเวลา เลือกทบทวนหรือเรียนซ้ำ ในบทเรียนที่สนใจได้ตามต้องการหาความรู้เพิ่มเติมได้ กว้างไกลการเรียนไม่น่าเบื่อ สามารถสื่อสารตอบโต้กันได้ ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนทั้งสามารถทำการทดสอบและ ประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเอง เป็นต้น สำหรับผู้สอน ก็ได้รับประโยชน์ สามารถทำการสอนได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทุกวัน สามารถสร้างบทเรียนหรือปรับปรุงบทเรียนออนไลน์ ได้ตลอดเวลา มีเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้า ลดเวลาในการ ตรวจสอบข้อสอบสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนได้ตลอดเวลา ทั้งสามารถติดตามพฤติกรรมกรรมการเรียนของผู้เรียนได้โดย ละเอียดทุก ขั้นตอนตั้งแต่เริ่มเรียนจนกระทั่งสอบ/ประเมิน ผล สามารถแสดงข้อมูล วัน เวลาและระยะ เวลาที่ใช้ใน แต่ละกิจกรรมการเรียนตามที่กำหนดไว้ได้ สำหรับผู้ดูแล ระบบสามารถกำหนดโครงสร้างหลักสูตรภายใต้กฎเกณฑ์ ตามมาตรฐานของแต่ละสถาบันได้ตามต้องการสามารถ จัดการข้อมูลพื้นฐานต่างๆ และมีอิสระในการกำหนดสิทธิ ของผู้สอนและ ผู้เรียนได้ตามความเหมาะสมโดยสามารถ รองรับกฎเกณฑ์ของทุกสถาบันสามารถสื่อสารกับผู้สอน และผู้เรียน ได้ตรงกลุ่มเป้าหมายทั้งสามารถรองรับรูปแบบ การให้บริการการศึกษาในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นการศึกษาใน ระบบนอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตลอดจน การอบรมสัมมนาสิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาจะได้รับคือ การประหยัดงบประมาณใช้จ่ายด้านอาคารสถานที่และ สามารถรองรับผู้เรียนได้ไม่จำกัดจำนวนสามารถนำเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ทั้งจะเป็นรูปแบบให้ผู้เรียนนำไป

ประยุกต์ใช้กับธุรกิจหรือในชีวิตประจำวันต่อไปซึ่งจะมีความ สอดคล้องเหมาะสมกับการเป็นอยู่ในยุคดิจิทัลที่แท้จริง (ถนอมพร เลหาจรัสแสง. 2545 : 34)

E-Learning เป็นการเรียนการสอนผ่านทาง คอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การศึกษาที่นิยมกัน มากในขณะนี้คือ Web Base Learning การเรียนแบบนี้ ผู้เรียนสามารถเรียนที่ไหนก็ได้เวลาใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัดเป็น ระบบการเรียนการสอนที่อยู่บนเครือข่ายในรูปแบบเว็บเพจมี การสร้างกระดานถาม-ตอบอิเล็กทรอนิกส์ (Web Board) การเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ตและเว็บเพจ (Online Learning, Internet Web Base Education) เป็น การนำเสนอเนื้อหาและการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและ ผู้สอนโดยเน้นสื่อประสมหลายๆ อย่างเข้าด้วยกัน มีการสร้าง สภาพแวดล้อมที่ประสานงานกันให้ผู้เรียนและผู้สอนเข้า ถึงฐานข้อมูลหลายชนิดได้ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ อันจะนำไปสู่การนำเสนอ องค์ความรู้และความร่วมมือกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพที่ไม่ด้อยไปกว่าการเรียนรู้ในลักษณะชั้นเรียน ปกติ (ปีพามา นพรัตน์. 2550 : เว็บไซต์) ดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544 : 43) ได้กล่าวถึงข้อดีของการเรียน การสอนด้วย E-Learning ว่าเป็นการขยายโอกาสทาง การศึกษา เพราะผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกคน เป็นการพัฒนาตามศักยภาพและความสนใจของ ผู้เรียน เพราะผู้เรียนมีเสรีภาพในการเลือกเนื้อหาสาระของ การเรียนรู้โดยไม่ถูกจำกัด อยู่ภายใต้กรอบของหลักสูตร เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดของตนเป็นการสร้าง ความสามารถในการหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะ E-Learning ไม่ได้เป็นเพียงการเรียนโดยการรับความรู้หรือการ “เรียนรู้ อะไร” เท่านั้น แต่เป็นการเรียน “วิธีการเรียนรู้” หรือ “เรียนอย่างไร” ด้วย และยังเป็นการพัฒนาความสามารถใน การคิดของผู้เรียน เพราะการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทางความคิดได้มากกว่าการฟัง การบรรยายในห้องเรียน จึงอาจกล่าวได้ว่า E-Learning ช่วย ให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดี มากและสอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังมิได้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ E-Learning เข้ามาใช้ในระบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและเต็มรูปแบบ เพราะจากการรายงานการวิจัยของ พจนารถ ทองคำเจริญ (2539 : 15) กล่าวว่า สถาบันการศึกษาได้มีการใช้อินเทอร์เน็ตกันอย่างกว้างขวาง แต่เป็นการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบหาข้อมูลเพื่อการศึกษาและค้นคว้าวิจัยกันเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงในห้องเรียน บทบาทของครูผู้สอนก็ยังคงเหมือนเดิม ใช้การถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนตามรูปแบบเดิมที่เคยใช้กันมานาน จึงสมควรที่จะต้องแสวงหาวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ตรงกับความต้องการของตัวผู้เรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองโดยการนำระบบสื่อ E-Learning เข้ามาใช้ในการรูปแบบการจัดการกระบวนการเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัด 200 โรงเรียน มีข้าราชการครู 3,357 คน แบ่งโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เปิดทำการสอนปกติ คือ ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ให้ความสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จจึงเป็นการเน้นไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สนับสนุนการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มาก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. 2553 : 5) แต่สภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ในปัจจุบันยังมิได้นำสื่อที่มีความที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือสื่อ E-Learning เข้ามาพัฒนาการเรียนการสอนเท่าที่ควร การเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้สื่อและ

นวัตกรรมที่กระทรวงกำหนดมาให้ เรียนรู้จากสื่อเดิมๆ ไม่มีความทันสมัย จึงทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดความกระตือรือร้น เพราะไม่ได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งในปัจจุบันการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนไทย เพื่อพัฒนาศักยภาพพร้อมที่จะเผชิญสถานการณ์ทันโลกยุคใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ หัวใจของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ คือ การปฏิรูปกระบวนการเรียน การสอนที่ยึดวิชาเป็นตัวตั้งมายึดมนุษย์หรือผู้เรียนเป็นตัวตั้ง เรียกว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด (ประเวศ วะสี. 2543 : 23)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาปัญหาและความต้องการในการใช้สื่อ E - Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผน ส่งเสริมและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และบรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อนักเรียนที่จะได้เรียนรู้ด้วยสื่ออย่างหลากหลาย มีความทันสมัย เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการออกแบบและพัฒนาสื่อ E - Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E - Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีวิทยฐานะและขนาดโรงเรียนต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่มีวิทยฐานะ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาและความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 175 โรงเรียน เป็นครูวิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 180 คน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 869 คน จำนวนทั้งสิ้น 989 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ที่เปิดสอนแบบ E-Learning ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 275 คน เป็นครูวิทยฐานะชำนาญการ จำนวน 90 คน ครูวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 185 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ (Likert) ซึ่งมีระดับปัญหา 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ (Likert) ซึ่งมีระดับความต้องการ 5 ระดับ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล/การทดลอง

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
2. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบตอบได้อย่างสมบูรณ์

3. ผู้วิจัยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปด้านการวิจัยทางสถิติ วิเคราะห์ปัญหา และความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตามลำดับดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาและคัดเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม โดยได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 275 ฉบับ มีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 และทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.2 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ

3.3 ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. กรอกระยะจากแบบสอบถามลงในแบบฟอร์มตามเกณฑ์การใช้คะแนนโดยกำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ระดับปัญหา/ความต้องการ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

5. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อทราบระดับปัญหา และความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

6. เปรียบเทียบปัญหา และความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ตามตัวแปรวิทยฐานะ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test (Independent Samples) และตัวแปรขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน ด้านการประเมินผลบทเรียน ด้านการทดลองใช้บทเรียน และด้านการออกแบบบทเรียน ตามลำดับ

2. ความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทดลองใช้บทเรียน รองลงมา ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน และด้านการประเมินผลบทเรียน

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีปัญหาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ ครูสังกัดโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการประเมินผลบทเรียน ครูมีปัญหาแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ ครูที่สังกัดโรงเรียน ขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่

4. ผลเปรียบเทียบความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกันและครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน ด้านการประเมินผลบทเรียน ด้านการทดลองใช้บทเรียน และด้านการออกแบบบทเรียน

2. ความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-Learning ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทดลองใช้บทเรียน รองลงมา ด้านการพัฒนาบทเรียน ด้านการออกแบบบทเรียน ด้านการวิเคราะห์บทเรียน และด้านการประเมินผลบทเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ รัชนิดา เหมะมาศ (2548 : 110-118) พบว่า ความต้องการพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้โรงเรียนจัดให้มีห้องสมุดแบบ E-Learning เพื่อค้นหาข้อมูล เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ครูต้องการให้โรงเรียนจัดห้องเรียนเฉพาะด้านสื่ออินเตอร์ มีเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับแนวคิดของ สมพงษ์ โพธิ์ชัยล้ำ (2547: 79 - 84) พบว่า บทเรียนคอมพิวเตอร์เพื่อการฝึกอบรมที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.58/82.16 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ 80/80 และมีค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียน

คอมพิวเตอร์ เท่ากับ 0.56 ผู้เข้ารับการอบรมที่อบรมด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ในระดับพึงพอใจมาก

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีปัญหาโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาโดยรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ ครูสังกัดโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการประเมินผลบทเรียน ครูมีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า แตกต่างกัน 2 คู่ คือ ครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่

4. ผลเปรียบเทียบความต้องการในการออกแบบและพัฒนาสื่อ E – Learning พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกันและครูที่สังกัดโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความต้องการไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ รัชนิดา เหมาะมาศ (2548 : 110 - 118) พบว่า ครูที่มีภูมิลำเนา ด้านเพศ และระดับการศึกษา ต่างกันมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนแบบ E-Learning ไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่มีอายุ ายุราชการ การอบรมด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนแบบ E-Learning ของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรมีการจัดอบรมเพิ่มทักษะการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้ครูเล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีการนำเทคโนโลยีการเรียน

การสอนแบบ E-learning ที่มีความทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอน

2. ผลจากการวิจัยพบว่า ครูมีปัญหาการออกแบบและพัฒนาสื่อ E-learning อยู่ในระดับมาก และมีความต้องการพัฒนาทักษะการออกแบบและผลิตสื่ออยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรมีการจัดอบรมการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วย E – Learning ให้กับบุคลากรในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้สื่อ E – Learning อย่างกว้างขวาง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอนให้กับนักเรียน

3. ควรสนับสนุนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความสะดวกต่อ การใช้สื่อ E – Learning และเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการการใช้เทคโนโลยีในสถานศึกษา

4. โรงเรียนควรเร่งพัฒนาบุคลากร โดยการจัดอบรมให้มีความรู้ในการใช้สื่อ E – Learning เพื่อการเรียนการสอนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ เพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษาของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2545). *Designing e-Learning หลักสูตรการออกแบบและสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมา นพรัตน์. (2550). *E-Learning ทางเลือกใหม่ของการศึกษา*. 2550. เข้าถึงใน <<http://www.e-learning.dss.go.th/ppt/e-learning.htm>>. ตุลาคม 2550.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.) จำกัด.
- ไพรัช สู่แสนสุข และบรรเจตพร สู่แสนสุข. (2546). *“หลักสูตรสถานศึกษาแท้ เพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ,”* วารสารประชาชนศึกษา.53(2) : 21 ; มกราคม.
- ภาสกร เรืองรอง. (2553). *การสื่อสารบนระบบเครือข่าย*. เข้าถึงใน <http://www.thaiwbi.com/topic/prb/PRB_ful.pdf> 15 กรกฎาคม 2553.
- รัชนิดา เหมาะมาศ. (2548). *การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนแบบ e-learning ของครูสำนักงาน*

เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต.

ศุภชัย สุชนะนรินทร์ และกรกนก วงศ์พานิช. (2545). **เปิดโลก
e-learning การเรียนการสอนแบบอินเทอร์เน็ต.**
กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ. (2545). **สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.**

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา. (2550). **สำนักบริการ
งานการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
พัฒนาการและทิศทางของ e-learning ในประเทศ
ไทย. กรุงเทพฯ : บางกอกบล๊อค.**

สมพงษ์ โพธิ์ชัยหล้า. **การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์
เพื่อการฝึกอบรม เรื่อง การเรียนการสอนระบบ
e-learning ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 3.**

_____. (2545). “นวัตกรรมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี
เพื่อการศึกษาในสหัสวรรษใหม่ : กรณีการจัด
การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction
: WBI),” วารสารศรีปทุมปริทัศน์. 2(3) : 93-104;
กรกฎาคม - ธันวาคม.

สังคม ภูมิพันธุ์. (2549). **แนวทางการพัฒนาการเรียน
การสอนทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) สำหรับ
สถาบันการศึกษาในประเทศไทย. รายงานการวิจัย.
กรุงเทพฯ : สำนักงานวุฒิสภา.**

การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

Personal Development in Experience Management of Early Childhood Education
Curriculum in Early Childhood Development Centre, Nong-E-Boot
Sub-districtMunicipality, Huaiphueng District, Kalasin Province.

พิมพ์พร กลางประพันธ์*

ดร.คมสันที ขจรปัญญาไพศาล**

ดร.อมร มะลาศรี***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศึกษาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และประเมินผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองฮีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายเป็นครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสังเกต การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้า และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศ การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และขาดการวางแผนการจัดประสบการณ์ 2) แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยประกอบด้วย การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศการจัดประสบการณ์ 3) ผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา ส่วนด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ทั้ง 6 กิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาบุคลากร, การจัดประสบการณ์, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

*นักศึกษหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

**อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the state of problems in experience management of Early Childhood Education Curriculum to study the ways of personal development in experience management of Early Childhood Education Curriculum and to evaluate the results of personal development in experience management of Early Childhood Education Curriculum, Nong-E-Boot Sub-district Municipality Early Childhood Development Centre, Huaiphueng District, Kalasin Province by using workshop research. The sampling group were 7 teachers in the Early Childhood Development Centre.

The tools used in collecting data were testing papers, interviewing papers, recording papers and observing papers. “Three-pole Technique Examination” was used to examine the data and the results proposal of data analysis were descriptive composition and descriptive analysis.

The research finding were as follow 1. The problems of experience management of early childhood education curriculum found that most of the caregiver teachers were not only lack of knowledge and experience in early childhood education curriculum management but also not to be supervised, not to be continuously practiced and regularly. This was the reason to be lack of technique and the methods or the ways of good thinking to manage the experience for early childhood. 2. The suitable ways of personal development in experience management of Early Childhood Education Curriculum were : document studies, study visits, workshop seminars and experience supervision. 3. The result of personal development in experience management of early childhood education curriculum found that the caregiver teachers got enough knowledge, understood how to manage the experience the early childhood education curriculum higher than before being developed. The ability of experience management of early childhood education curriculum found that the caregiver teachers were able to write the plan to manage the experience, in general, the suitability was in the level of “much” and the ability to manage the experience in 6 activities in general, the suitability was also in the level of “much”.

Keywords : Personal Development, Experience Management, Early Childhood Education Curriculum

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจึงเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจเพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2552 : 1) การศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นรากฐานของมนุษย์ที่จะเริ่มก้าวขึ้นเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตและมีอิทธิพลต่อชีวิตของคนเราเป็นอย่างยิ่ง การพัฒนาเด็กปฐมวัยควรเริ่มตั้งแต่แรกเกิด

ถึง 5 ปี ซึ่งครูเป็นบุคลากรที่ช่วยพัฒนาเด็กในวัยนี้เป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการพัฒนาทางสมองของบุคคล โดยเฉพาะระบบประสาทและเซลล์สมองจะเจริญเติบโต การศึกษาในช่วงวัยนี้เป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กได้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพโดยให้การอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการให้การศึกษาที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน ทั้งนี้ เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญาและบุคลิกภาพการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถและความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหาร ที่จะต้องพัฒนา

ให้ครู ได้มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในงานที่รับผิดชอบ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะบุคลากรที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาในการเริ่มต้นของชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 : 1 - 24)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดสาระเกี่ยวกับการศึกษาไว้ในมาตรา 49 ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐ เพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นและในมาตรา 80 (4) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อีกทั้ง มาตรา 289 วรรคสอง ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550. 2550 : 19, 33)

การจัดการศึกษาในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นนโยบายอีกนโยบายหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 289 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 50 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งตามแผนดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ จากหน่วยงานต่างๆ ภายในปี 2552 เป็นไปตามความพร้อม

และความเหมาะสมของท้องถิ่น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งซึ่งไม่เคยจัดการศึกษาประสบปัญหาต่างๆ หลายด้านโดยเฉพาะปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และสถานที่ ดังนั้นการประเมินผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสามารถนำไปปรับปรุงส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.2546:3)

จากการศึกษาด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก ระดับปฐมวัย (กรมวิชาการ. 2539 : 2) พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กยังยึดติดอยู่กับการปฏิบัติแบบเดิม คือ ยังคงเป็นลักษณะการรับเลี้ยงดูเด็ก ยังไม่ใช้การจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็ก อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กยังขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ไม่น่าสนุก ไม่เร้าความสนใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียน มีความสนใจในการร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่ได้จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ ที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศ การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพราะภารกิจหลักในการปฏิบัติการสอนนั้น ยังคงเป็นครูที่เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยนั้น ประสบการณ์ที่จัดต้องสนองต่อการพัฒนาของเด็กทั้ง 4 ด้าน และกิจกรรมที่จะจัด

ประสบการณ์ให้กับเด็กนั้นก็ต้องบูรณาการให้ครอบคลุมกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ และกิจกรรมเกมการศึกษา กิจกรรมนั้นต้องเป็นกิจกรรมที่เร้าความสนใจ ช่วยให้เด็กเกิดความอยากสนุกสนาน และมีความสุขในการร่วมกิจกรรม การที่จะจัดกิจกรรมที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูจะต้องวางแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพและนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้เด็กได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

เทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยายิง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ 2 ศูนย์ มีครูผู้ดูแลเด็กทั้งหมด 7 คน มีเด็กนักเรียนจำนวน 110 คน โดยอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกองการศึกษา ซึ่งการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตรที่ผ่านมาปัญหาที่พบ คือ ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ดีไม่ได้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ส่งผลให้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ไม่น่าสนใจไม่เร้าความสนใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียนหรือมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่ได้จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตเหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศ

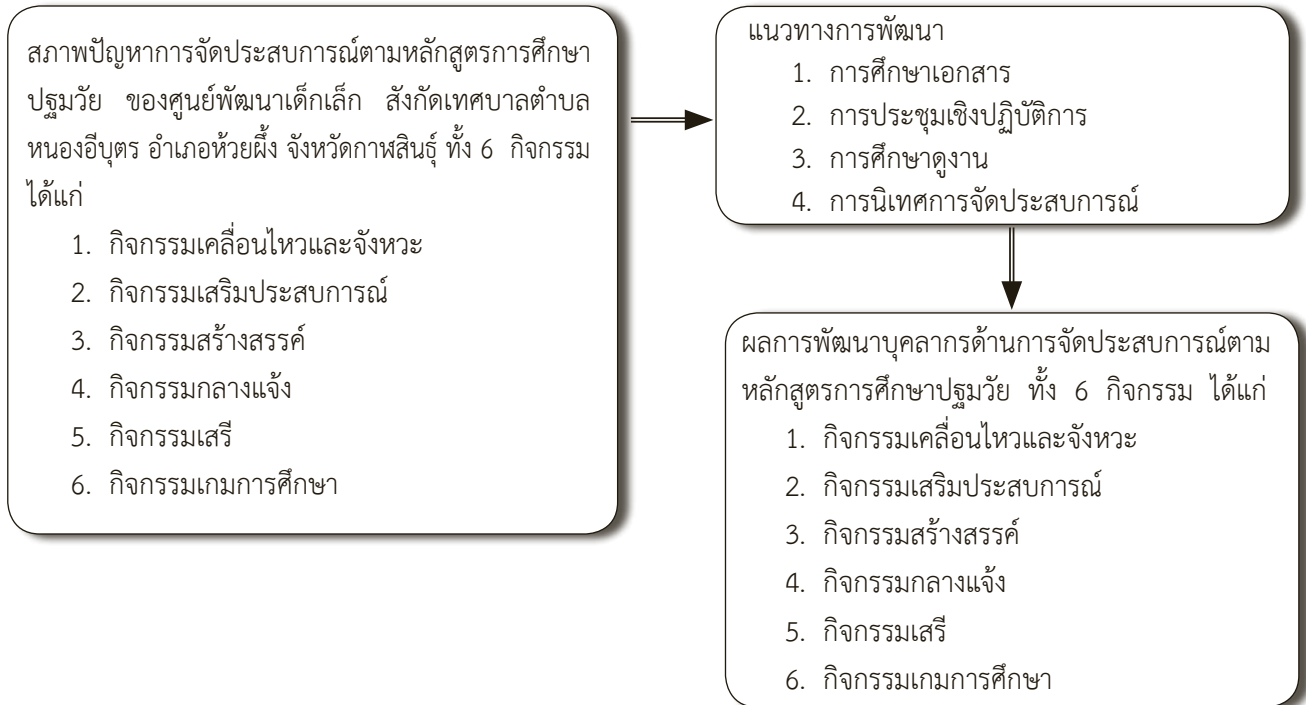
การฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหา และวิธีการสอน สามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร. 2551 : 3-5) ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาและดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร ได้เห็นปัญหาในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันไม่ได้มาตรฐานตรงตามหลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยายิง จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยายิง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยายิง จังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อประเมินผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยายิง จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้วิจัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย 1 คน และผู้ร่วมวิจัย 7 คน ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความสนใจ สนใจ และต้องการพัฒนาตนเองเพิ่มพูนความรู้ด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 คน ประกอบด้วย วิทยากร 1 คน และนักวิชาการศึกษา 1 คน

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประยุกต์ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิส และแม็คแท็กการ์ท (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 5) เป็นการทำดำเนินการวิจัยด้วยขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Action) ขั้นการรวบรวมข้อมูล (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

- 1) ศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร
- 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และ 3) ศึกษาผลการพัฒนาบุคลากรการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบทดสอบก่อนและหลังการศึกษาเอกสาร เป็นแบบทดสอบเพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจบุคลากร ก่อนและหลังการศึกษาเอกสารเป็นแบบทดสอบ แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์การศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์การนิเทศการจัดประสบการณ์

3.3 แบบบันทึก จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบบันทึกการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการและแบบบันทึกการศึกษาดูงาน

3.4 แบบสังเกต จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสังเกตขณะจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ ฉบับที่ 2 เป็นแบบสังเกตการศึกษาดูงาน และฉบับที่ 3 เป็นแบบสังเกตขณะนิเทศการจัดประสบการณ์

3.4 แบบประเมิน จำนวน 2 ฉบับ เป็นแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ และแบบประเมินการจัด

ประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงพัฒนาแผนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาบุคลากรด้านการประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนของ P-A-O-R โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ วันที่ 4 กรกฎาคม 2555 ถึง วันที่ 24 ธันวาคม 2555

สรุปผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ขาดการวางแผนการจัดกิจกรรมที่ตีไม่ได้ จัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างเป็นระบบ ไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กส่งผลให้ กิจกรรมการจัดประสบการณ์ไม่น่าสนุก ไม่เร้าความสนใจ ทำให้เด็กเบื่อหน่ายการเรียนหรือมีความสนใจในการร่วมกิจกรรมน้อย เพราะไม่ได้จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นและผ่านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อม ที่เน้นให้เด็กเกิดทักษะการเรียนรู้ คุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถ ความสนใจของผู้เรียนโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้พัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร อีกทั้งครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการนิเทศการฝึกอบรมที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่มีเทคนิคแนวทางหรือวิธีคิดที่ดีพอสำหรับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็กจึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาและวิธีการสอนสามารถจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันพิจารณา กำหนดแนวทางในการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจัดประสบการณ์ได้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทั้ง 6 กิจกรรม โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 4 กลยุทธ์ คือ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และสามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้ทั้ง 6 กิจกรรม โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยมาบรรยายให้ความรู้ ความเข้าใจ และเทคนิคต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม เป็นเวลา 2 วัน

3. ผลการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสะท้อนผลอย่างรอบคอบและเป็นระบบ โดยนำความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้ง 4 ขั้นตอนมาวิเคราะห์ พบว่า สามารถพัฒนากลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 7 คน ให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนา ส่วนด้านความสามารถในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ และมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ ทั้ง 6 กิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 4 กลยุทธ์ ได้แก่ การศึกษาเอกสาร

การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศ การจัดประสบการณ์ เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้ว ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยทั้ง 6 กิจกรรม เพิ่มมากขึ้น สามารถแก้ปัญหาการจัดประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับภัทรภรณ์ กลมลี (2550 : 93-94) พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการศึกษาทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมากขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนพล บุญคงที่ (2550 : 119 – 120) พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ เมื่อดำเนินการพัฒนาแล้ว สามารถพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านเชียง อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ในระดับที่น่าพอใจ ผลจากการพัฒนาด้วยการนิเทศการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัย พบว่าได้ปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความมั่นใจ เข้าใจ และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับ นิภพ ธรรมประชา (2550 : 83 – 84) พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาเอกสาร การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ทำให้ครูมีความรู้ และสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบบูรณาการสำหรับนักเรียนระดับปฐมวัยได้ สามารถสร้างเครื่องมือในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการได้ และสามารถจัดประสบการณ์ แบบบูรณาการได้ดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ แสงสุระ (2551 : 68 – 69) พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอนทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษา

ของ สิ้นประเสริฐ เวหา (2551 : 104 – 105) พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของศูนย์อบรม เด็กก่อนเกณฑ์ โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการสอน ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย และสามารถนำแผนการจัดประสบการณ์ที่เขียนไว้ไปใช้สอนจริงในชั้นเรียนได้

จากการใช้กลยุทธ์ การศึกษาเอกสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศการจัดประสบการณ์ในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทำให้มีผลการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. จากการใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสาร โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เริ่มศึกษา เอกสาร หนังสือ บทความ คู่มือเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการศึกษาเนื้อหาของหลักสูตรก่อนประถมศึกษาพุทธศักราช 2546 หลักการจัดประสบการณ์จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์ แนวทางการดำเนินงานจัดประสบการณ์ปฐมวัยแนวทางการจัดกิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรมหลัก เนื้อหาที่ต้องนำมาจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย คือ กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมประจำวัน การบันทึกและประเมินพัฒนาการ การเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กรอบงานและหน้าที่ครูปฐมวัย การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายใน ภายนอก ห้องเรียน การจัดมุมประสบการณ์ การจัดหาสื่อ แบบประเมินและแบบบันทึกพัฒนาการ แล้วนำความรู้ความเข้าใจมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เรียบเรียงเนื้อหาต่างๆ มาเป็นแนวทางเพื่อนำไปเป็นหลักในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม หลังการศึกษาเอกสารส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย และมีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งสอดคล้องกับหลักการศึกษาเอกสารที่สมนึก นนธิจันทร์ (2539 : 204) ที่กล่าวว่าการศึกษาเอกสาร

เป็นการมอบหมายเอกสารให้ผู้รับการนิเทศไปศึกษาค้นคว้า เรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือตอนใดตอนหนึ่งแล้วนำมาถ่ายทอด โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อให้ผู้ได้รับมอบหมายได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจด้วยตนเองจากเอกสารเพิ่มเติม และ 2) เป็นการเสริมแรงให้มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจเพิ่มเติม เพื่อเตรียมตัวไปถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การพัฒนาโดยการใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสาร จึงมีความเหมาะสม ส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย และมีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับหลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยได้ดีขึ้น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมควร จงเจือกลาง (2552 : 66 – 67) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์ของนักเรียนปฐมวัย โรงเรียนคุเตยราชภัฏสามัคคี อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสารแล้วนำความรู้ที่ได้มาจัดทำคู่มือการจัดประสบการณ์ปฐมวัย คู่มือการสาธิตการจัดประสบการณ์จากครูกลุ่มสาระปฐมวัย การเขียนแผนการจัดประสบการณ์ปฐมวัยและการนิเทศ ผลการศึกษาพบว่า ครูปฐมวัยที่ไม่มีความรู้ในการจัดประสบการณ์ปฐมวัยและไม่ได้เรียนรู้อาชีพการเป็นครูก่อน มีความรู้ มีความเข้าใจในกรอบงาน และวิธีการจัดประสบการณ์ มีแนวทางในการนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน มีคู่มือการจัดประสบการณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดกิจกรรมและนำความรู้ไปใช้ในห้องเรียน และสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีความพร้อมที่จะเรียนรู้ในชั้นเรียนที่สูงขึ้นไปได้เป็นอย่างดี

2. จากการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยวิทยากรซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้าน การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้บรรยายให้ความรู้ในการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย รายละเอียดแนวคิดปรัชญา หลักการ โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงไปสู่การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย ทั้ง 6 กิจกรรม ตลอดจนหลักการและวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย ให้กับกลุ่มผู้ร่วม

วิจัยได้ซักถามข้อสงสัยจนเป็นที่เข้าใจ มีการฝึกปฏิบัติตาม ใบความรู้ อภิปรายซักถามปัญหาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ฝึกปฏิบัติ กิจกรรมการเขียนแผน การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย นำเสนอแผนที่เขียนแล้วเสร็จในที่ประชุม โดยมีวิทยากรให้คำแนะนำวิเคราะห์หาจุดเด่นจุดด้อย ทำให้ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยดีขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัย ตามกรอบการศึกษา 6 กิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งสุพรรณิ มะลิงาม (2548 : 26) ได้กล่าวว่า การประชุมปฏิบัติการเป็นรูปแบบการอบรมที่เริ่มจากวิทยากรบรรยายทฤษฎี เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ตามวัตถุประสงค์ ที่กลุ่มต้องการให้แก่สมาชิกผู้เข้าอบรม ผู้เข้าอบรมสามารถนำความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่ได้มาใช้ในการฝึกปฏิบัติ ยึดหลักกระบวนการกลุ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมและอิสระในการแสดงความคิดเห็น โดยมีกระบวนการกลุ่ม สมาชิกที่เข้าร่วมมีการประเมินการดำเนินการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้จากการประชุมปฏิบัติการ ไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานจริง ในหน่วยงานหรือองค์กรของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับหลักการประชุมเชิงปฏิบัติการที่สมคิด บางโม (2544 : 174) ได้กล่าวว่า การประชุม เชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้าประชุมได้รับประสบการณ์และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปใช้หรือมุ่งสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้เกิดขึ้นในการประชุมเพื่อนำกลับไปใช้ ณ หน่วยงานเดิมของตน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การพัฒนาโดยการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ จึงมีความเหมาะสม ทำให้ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยดีขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยตามกรอบการศึกษา 6 กิจกรรมได้นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยภัทรภรณ์ กลมลี (2550 : 93-94) ได้ศึกษาค้นคว้า เรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพรเจริญ จังหวัดหนองคาย พบว่าการดำเนินการพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์

สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอร่องเจริญ จังหวัดหนองคายโดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา ทำให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจมีความสามารถในการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีจุดอ่อนที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การพัฒนาสื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การวัดและประเมินพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการนิเทศติดตามการจัดประสบการณ์ของครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

3. จากการใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีมติร่วมกันกำหนดสถานที่ ในการศึกษาดูงาน คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลไค่นุ่น อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นศูนย์เด็กเล็กที่ได้รับรางวัลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน่ายุทธ์ ซึ่งทำให้ครูผู้ดูแลเด็กเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ ประทวน สมบูรณ์ (2542 : 56) กล่าวว่า การศึกษาดูงาน เป็นการพาบุคลากรในหน่วยงานไปดูกิจกรรม หรือการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เห็นว่าเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานของตนเอง การพาบุคลากรไปศึกษาดูงาน จะช่วยให้บุคลากรได้รับความรู้ประสบการณ์ในการทำงาน เทคนิคใหม่ๆ เกิดแนวคิดที่จะนำมาใช้ปรับปรุงในหน้าที่ของตนเองให้ดีขึ้นและพัฒนายิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้การพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน จึงมีความเหมาะสม เนื่องจากครูผู้ดูแลเด็กได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริงจากการศึกษาดูงานในหน่วยงานที่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำมาปรับปรุงกระบวนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การใช้กลยุทธ์การนิเทศการจัดประสบการณ์ โดยกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ประชุมว่าให้เชิญนางลำไย วัฒนสมวงค์ ครูชำนาญการพิเศษ และนางพิมพ์พร กลางประพันธ์ นักวิชาการศึกษา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย มาแนะนำ ชี้แนะและปรับปรุงแก้ไขให้การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย ซึ่งทำให้ครูผู้ดูแล

เด็กมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 83) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการนิเทศการสอนเป็นการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดหมายของลักษณะการนิเทศ สิ่งสำคัญของผลจากการจัดกิจกรรมคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการนิเทศ ในการเลือกกิจกรรมเพื่อการนิเทศการสอนควรคำนึงถึงจุดหมายของกิจกรรมนั้น เพื่อความรู้ความเข้าใจ และเจตคติ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้จะได้ผลที่ต่างกัน ขนาดของกลุ่มก็มีผลต่อกิจกรรมที่จะนำมาใช้เพื่อการนิเทศมีมากกว่า 20 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมให้ผลแตกต่างกันออกไป ที่ผู้นิเทศจะเลือกใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการนิเทศ ดังนั้น ผู้นิเทศควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับการนิเทศ โดยคำนึงถึงจุดหมายทั้งในระดับบุคคล และเป้าหมายของโรงเรียน ด้วยเหตุนี้ การนิเทศการจัดประสบการณ์ จึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการจัดประสบการณ์ ในครั้งนี้นั้น ถือได้ว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสมกับการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร เนื่องจากหลังจากการพัฒนาด้วยวิธีการดังกล่าวแล้วส่งผลให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการพัฒนาและมีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ตลอดจนสามารถจัดประสบการณ์ ทั้ง 6 กิจกรรมให้แก่เด็กเล็กได้โดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก จึงเห็นสมควรที่จะให้มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กได้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตลอดจนทั้งมีการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรมการทำงาน ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลถึงเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตรได้มีการพัฒนาพร้อมที่ดีพร้อมที่จะได้รับการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่น

1.2 ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากรทางการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาควรนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพิจารณากำหนดนโยบาย เป้าหมาย และรูปแบบวิธีการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้เหมาะสม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้สูงขึ้นต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็ก ในการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัย เพื่อครูผู้ดูแลเด็กจะได้นำมาใช้แก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาระหว่างการจัดกิจกรรม

2.2 ควรพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กด้านการบริหารตามเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ควรมีการพัฒนาครูด้านการจัดทำแผนการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรในเนื้อหาที่แตกต่างกัน และมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทักษะกระบวนการ ฯลฯ เพื่อที่ครูผู้ดูแลเด็กจะสามารถนำไปใช้เป็นตัวช่วยในการเขียนแผนการเรียนรู้ในเรื่องที่ใช้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. คู่มือแนวทางการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กองร้อยอาสาสมัครฯ, 2552.
_____. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2546.

กรมวิชาการ. การประเมินจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ : ครูสภาลาดพร้าว, 2539.

นิภาพ ธรรมประชา. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

ประทวน สมบูรณ์. การบริหารบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

ประวิต เอรารวรรณ์. การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพฯ, 2546.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 2. 19 ธันวาคม 2542.

ภัทราภรณ์ กลมลี. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก อำเภอพริยาลัย จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

“รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550”, ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 หน้า 112 –116. 24. สิงหาคม 2550.

รัตนพล บุญคงที่. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กตำบลบ้านเชียง กิ่งอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2550.

ศิริวรรณ แสงสุระ. การพัฒนาบุคลากรในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านหันห้วยทราย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2551.

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลหนองอีบุตร. รายงานผล
การจัดประสบการณ์ ประจำปี 2551. กาฬสินธุ์ :
เอกสารอัดสำเนา, 2551.
- สมนึก นนธิจันทร์. คู่มือสอบและปฏิบัติผู้บริหารการศึกษา.
สุรินทร์ : ร้าน ดร.สมใจนี้ก, 2539.
- สมคิด บางโม. การฝึกอบรมและการประชุม. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สมควร จงเจือกลาง. การพัฒนาครูในการจัดประสบการณ์
ของนักเรียนปฐมวัยโรงเรียนคุเตยราษฎร์สามัคคี
อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สินประเสริฐ เวหา. การพัฒนาบุคลากรด้านการจัด
ประสบการณ์ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ใน
วัดบึงช้าง อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์.
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2551.
- สุพรรณณี มะลิงาม. การพัฒนาครูพี่เลี้ยงด้านการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ศูนย์อบรมเด็ก
ก่อนเกณฑ์ในวัดกองการศึกษาเทศบาลบ้านดุง
อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2548.

**การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**
**the Administration the Living Library in KhaowongPittagakarn School,
Under the Secondary Educational Service Area office 24**

รัตนา ยี่วาศรี *
ดร.ธีระ ภูดี**
ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารและ 3) ศึกษาผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร กลุ่มผู้ร่วมวิจัยจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้วิจัย และบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 4 คนตัวแทนนักเรียนระดับชั้นละ 2 คน รวมเป็น 12 คนเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการประชุมกลุ่มย่อยวิเคราะห์ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ระยะที่ 3 ศึกษาผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 4 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหาร 4 คนตัวแทนนักเรียนระดับชั้นละ 2 คน รวมเป็น 12 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบบันทึกผลการนิเทศ วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นต่อการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ ด้านกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านสาระและกิจกรรม, ด้านบริการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการบริหารจัดการ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารได้แก่จัดให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการห้องสมุด พัฒนาบุคลากรให้มีความตระหนักและทักษะในการดำเนินการห้องสมุดมีชีวิต จัดสภาพแวดล้อมร่มรื่น ต้นตาด้านใจมีชีวิตชีวา เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดสวน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณห้องสมุดจัดหาหนังสือวารสารสื่อโซเชียลค์นและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีการบริการที่ทันสมัยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการยืมคือโดยใช้ระบบบาร์โค้ด จัดระบบสืบค้นที่ง่ายรวดเร็ว สะดวก บริการห้องสมุดเชิงรุก เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่3.) ผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารปรากฏดังนี้ 1. ด้านกายภาพได้ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องสมุดให้มีบรรยากาศปลอดโปร่งและสะอาดตา มีการจัดโต๊ะเก้าอี้ให้เป็นระบบระเบียบเป็นสัดส่วน เอื้อต่อการมาใช้บริการของคณะครูและนักเรียน 2. ด้านสาระและกิจกรรมได้มีการนำเอาระบบการสืบค้นโดยใช้

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
**อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คอมพิวเตอร์มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสืบค้นและการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดมีชีวิตที่พัฒนาขึ้น 3. ด้านการบริการห้องสมุดได้ปรับปรุงพัฒนาระบบการบริการโดยเน้นการบริการเชิงรุก โดยให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้ที่มาใช้บริการ 4. ด้านบุคลากรผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมให้บรรณรักษ์ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่ของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร 5. ด้านการบริหารจัดการได้จัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่องเน้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนา นอกจากนั้นยังได้ประสานความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือสนับสนุนและมีการประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ และเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were:1.) to study the level of the administration the living library in KhaowongPittayakarnSchool.2.) To study the ways of the administrative development the living library in KhaowongPittayakarn School and 3.)to study the results of the administration development the living library in KhaowongPittayakarn. The research was divided into 3 periods which were: Period 1, studied the level of the administration the living library in KhaowongPittayakarn School. The sampling group were 285 lower and upper secondary students. The tools used in the research was rating scale questionnaire with 5 alternatives. The data were analysed by using mean and standard deviation. Period 2, studied the ways of the administration the living library in KhaowongPittayakarn School. The group of co-researchers consisted of the researcher, the librarian and 2 library officials. The group of informants were 4 School administrators. The tools which were used were: the recording of mini-meeting, analysis and the proposal of data analysis by using descriptive analysis. Period 3, studied the result of the administration development of living library in KhaowongPittayakarn School. The group of informants were 4 School administrators and Represented by two students, per class, a total of 12 students. The tools used in collecting data were; planning interview paper, participating observe and the result of supervision record, analysis and the result proposal of data analysis by using descriptive analysis.

Results of research found that :

1. The opinion to the administration of living library in KhaowongPittayakarn School, in general was at the level of “medium” when each topic was considered found that the opinion of all topics was also at the level of “medium” when the average was ranged from “Much” to “Little” of the 3 topics which were; the Physical part, Personal part, Subjects and activities part, Service part. The least average was work Management part.

2. The ways of development the administration the living library in KhaowongPittayakarn School were: 1.) managed to have participative administration by forming the library committee 2.) developed the library personal to have awareness and working skill in the living library 3.) made the library environment to be shady, surprising and living in order to arouse of learning. The library garden was grown flowers and other beautiful plants. 4.) collected books, journals, T.V. and electronic media and good service in order to be convenient for users especially the internet. Borrowing books technology was used to be more

quickly and conveniently by using bar codes. 5.) Easy, fast and convenient of surfing system was prepared for users. The approaching strategy service should be started like mobile library.

3. The result of the administration the living library in KhaowongPittayakarn School found that 1) the physical part, the inside and outside environment of the library was developed to have clear and clean atmosphere. Tables and chairs were set neatly in order to be easy to service to teachers and students. 2) Subjects and activities part, computer surfing system was used to be convenient for surfing data and information resources. Besides, special activities were promoted to motivate students to surf and learn new things by using the living library which was developed. 3) Service part, the library was developed the service system by using the approaching strategy service by giving the convenient service, rapid to build the highest satisfaction to the users. 4) personal part, the interest of the administrator was eager to develop the library and supported the librarian to be continuously self-developed in order to use the knowledge to develop their work to make their organization get the highest efficiency. 5) Administration and management part, the continuous planning to develop the library was made by stressing everyone to participate in proposing their opinion about the library development, in addition to asking for the community participation and evaluated the work intermittently and in the end of each academic year.

Keywords : Administration, living library

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ (วิจิตร ศรีสอาน. 2547 : 3) ซึ่งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูปการศึกษาเพื่อก้าวสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ โดยเร่งรัดสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในวัยศึกษา ก้าวทันต่อการเรียนรู้ด้วยวิธีหลากหลายและต่อเนื่อง (นาวา วงษ์พรหม. 2549 : 27) การพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาและมุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายและต่อเนื่อง เป็นจุดสำคัญที่สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเนื่องจากการพัฒนาคนด้วยการศึกษา เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของกำลังคนที่มีคุณภาพการทำให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ จะนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีความสมดุล มั่งคั่งมั่นคงและยั่งยืน (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2548 : 15)

รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้โดยมุ่งส่งเสริมให้นักเรียน เยาวชน และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยเรียนให้มีความรักการอ่าน การส่งเสริมและฝึกฝนนิสัยรักการอ่านเป็นหน้าที่ประการสำคัญของห้องสมุดอีกด้วยเช่นเดียวกัน ห้องสมุดจะทราบได้อย่างไรว่า แนวทางและวิธีการใดที่จะช่วยส่งเสริมให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านอย่างแท้จริง ซึ่งก็ต้องอาศัยการศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางอีกประเด็นหนึ่งที่รัฐบาลได้มอบนโยบายการให้บริการห้องสมุดไว้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในทุกระดับคือการนำให้ห้องสมุดน่าสนใจ เป็นห้องสมุดมีชีวิต (Living Library) ซึ่งคาดหมายได้ว่าจะช่วยทำให้นักเรียนและประชาชนทั่วไปหันมาใช้บริการห้องสมุดและจะทำให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้ แนวทางการพัฒนาห้องสมุดปัจจุบันให้เป็นห้องสมุดแบบมีชีวิตซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สุรีย์ สุทธิสารกรและคณะ. 2547 : 1)

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และคิดแก้ปัญหา

ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถนำความรู้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิต อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่ส่งเสริมการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ คือ ห้องสมุดมีชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 26) ห้องสมุดมีชีวิตมีความสำคัญต่อการศึกษาสมัยใหม่เป็นอย่างมากเนื่องจากมีทรัพยากรสารสนเทศที่สามารถให้บริการได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการ ห้องสมุดมีชีวิต คือ ห้องสมุดที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศให้ทันสมัยครบถ้วน สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และสร้างนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืนสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการเรียนรู้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีบริการ และกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : 4)

ปัจจุบันห้องสมุดโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร พบว่าด้านการบริหารมีงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุอุปกรณ์น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ด้านบริการ คอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นข้อมูลมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีสถานที่คับแคบเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการ นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านและเข้าใช้ประโยชน์จากห้องสมุดค่อนข้างน้อย ด้านปัจจัยทำให้มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ หนังสือมีอยู่ไม่มากและ

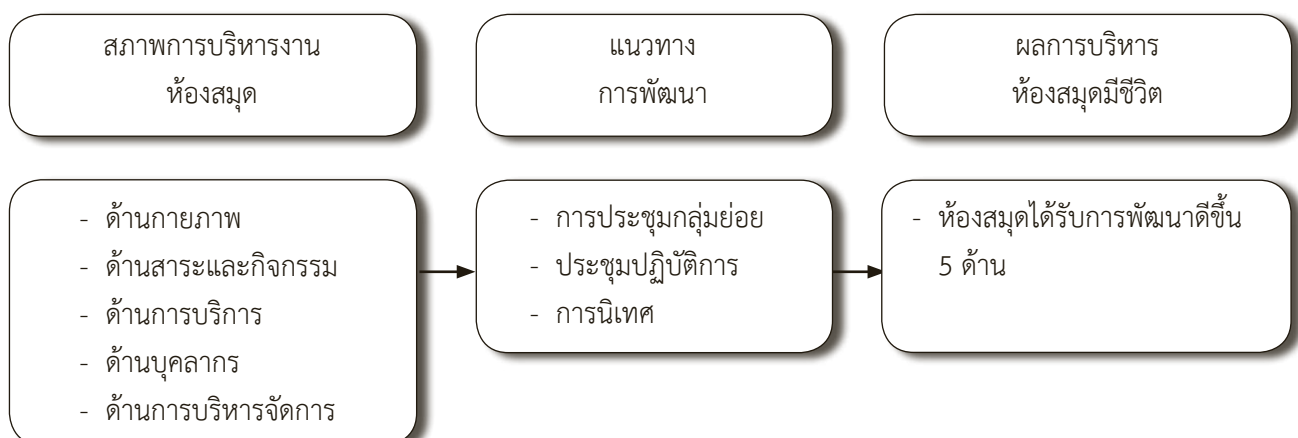
หนังสือที่มีอยู่ก็เป็นหนังสือเก่า ไม่มีสื่อ อุปกรณ์ด้านมัลติมีเดียที่น่าสนใจ เป็นพระสงฆ์ประมาณ ได้รับจัดสรรรายหัวของนักเรียนน้อยทำให้ไม่เพียงพอที่จะซื้อได้

จากปัญหาดังกล่าวแล้ว จึงเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรการศึกษาให้เกิดความชัดเจนถึงสภาพการที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางการปรับปรุงแก้ไขหรือปัญหาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตโดยดำเนินการ 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม ด้านบริการ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้สามารถให้บริการและจัดกิจกรรมให้ได้ผลดี เป็นห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอนที่สนองกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรและเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจะได้พัฒนาการดำเนินงานบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารอยู่เสมอ ทำให้การบริการห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาสภาพการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน
เขาวงพิทยาคาร
2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมี
ชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารและ
3. ศึกษาผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนเขาวงพิทยาคารซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
แบบสอบถามสภาพการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน
เขาวงพิทยาคาร

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารห้องสมุดมี
ชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร มีการดำเนินการ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษา
โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร จำนวน 1,115 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษา
โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร จำนวน 285 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม
ให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบ และเก็บรวบรวมคืนโดย
ให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตอบแบบสอบถามในคาบ
กิจกรรมชุมนุมของวันอังคารที่ 21 เดือน กันยายน พ.ศ.
2553 และให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตอบแบบสอบถาม
ในคาบกิจกรรมลูกเสือของวันพุธที่ 22 เดือน กันยายน พ.ศ.
2553 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหาร
ห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร มีการดำเนินการ
ดังนี้ 1) ผู้วิจัย ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย
ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ประกอบด้วย ผู้บริหาร 4 คน ตัวแทนนักเรียนระดับชั้นละ
2 คน รวมเป็น 12 คน 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม
ข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกสรุปการประชุมกลุ่มย่อย 4) การ
วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสรุปบันทึกการประชุมโดยใช้
การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 5) การนำเสนอ
ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา

แนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวง
พิทยาคารโดยสรุปในประเด็นสำคัญ ประกอบข้อมูลจาก
การประชุมกลุ่มย่อยในลักษณะความเรียง (Descriptive)

ระยะที่ 3

การศึกษาผลการพัฒนาการบริหาร
ห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคาร มีการดำเนินการ
ดังนี้หลังจากที่โรงเรียนเขาวงพิทยาคารนำกลยุทธ์และ
กิจกรรมไปใช้ในการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต ผู้วิจัยได้
สังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงตามปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง
โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) แบบ
สังเกต ใช้บันทึกการสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผู้วิจัย
ได้ทำการสังเกตและดูการเปลี่ยนแปลงสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
จำนวน 3 เดือน 2) แบบสัมภาษณ์ใช้สัมภาษณ์ความคิดเห็น
ของนักเรียนต่อผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิต
โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร 3) แบบสะท้อนผลการพัฒนา
(After Action Review) โดยผู้ร่วมวิจัยทำการสะท้อน
ผลการดำเนินการหลังจากที่เสร็จสิ้นโครงการวิจัย
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสะท้อนผล
การดำเนินการของผู้ร่วมวิจัยมาสังเคราะห์ จัดกลุ่มประเด็น
ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญและนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

สรุปผล

ผลการศึกษาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน
เขาวงพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ 1. สภาพ
การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารโดยรวม
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.30$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ
ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.35$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.32$) และ
ด้านสาระและกิจกรรม, ด้านการบริการ ($\bar{X} = 3.29$) ส่วน
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ
($\bar{X} = 3.25$) 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมี
ชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารประกอบไปด้วยกลยุทธ์การ
ประชุมกลุ่มย่อย โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้
2.1) จัดให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการแต่งตั้งให้มี
คณะกรรมการห้องสมุด 2.2) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้มีความ
ตระหนักและทักษะในการดำเนินการห้องสมุดมีชีวิต

2.3) จัดสภาพแวดล้อมร่มรื่น ตื่นตา ตื่นใจ มีชีวิตชีวา เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดสวน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณห้องสมุด 2.4) จัดหาหนังสือ วารสาร สื่อโสตทัศนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการบริการที่ทันสมัยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการยืมคือ โดยใช้ระบบบาร์โค้ด(2.5)จัดระบบสืบค้นที่ง่าย รวดเร็ว สะดวก บริการห้องสมุดเชิงรุก เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่3.ผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนเขาวงพิทยาคารปรากฏผลดังนี้3.1) ด้านกายภาพ พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในห้องสมุดให้มีบรรยากาศปลอดโปร่ง และสะอาดตา มีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เป็นระบบระเบียบ เป็นสัดส่วน เอื้อต่อการมาใช้บริการของคณะครูและนักเรียน 3.2) ด้านสาระและกิจกรรม พบว่า ได้มีการนำเอา ระบบการสืบค้นโดยใช้คอมพิวเตอร์มาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ นอกจากนั้นยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม และกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการสืบค้นและการเรียนรู้โดยใช้ห้องสมุดมีชีวิตที่พัฒนาขึ้น 3.3) ด้านการบริการ พบว่า ห้องสมุดได้ปรับปรุง พัฒนาระบบการบริการโดยเน้นการบริการเชิงรุก โดยให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว เพื่อสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้ที่มาใช้บริการ 3.4) ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมให้บรรณรักษ์ได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อนำความรู้มาใช้ในการพัฒนางานในหน้าที่ของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อองค์กร 3.5) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ผู้บริหารได้จัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนา นอกจากนั้นยังได้ประสานความร่วมมือกับชุมชน และองค์กรต่างๆ เพื่อขอความร่วมมือสนับสนุนและมีการประเมินผลการดำเนินการเป็นระยะ และเมื่อสิ้นปีได้มีการสรุปผลการดำเนินงานเพื่อนำข้อมูลปัญหาที่พบมาใชวางแผนในการพัฒนางานต่อไป

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยการบริหารห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนเขาวงพิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 24 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารก่อนการพัฒนาโดยรวม และรายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจำนวนจำกัดทำให้ไม่สามารถพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดมีชีวิตได้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตกำหนดไว้ส่งผลให้ห้องสมุดมีหนังสือและวัสดุอุปกรณ์น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการด้านบริการคอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นข้อมูลมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ ทรัพยากรสารสนเทศมีไม่เพียงพอ ห้องสมุดมีสถานที่คับแคบเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียน บรรยากาศไม่เอื้อต่อการเข้าใช้บริการ นักเรียนมีพฤติกรรมรักการอ่านและเข้าใช้ประโยชน์จากห้องสมุดค่อนข้างน้อย ด้านปัจจัยทำให้มีปัญหาด้านการบริหารจัดการ หนังสือมีอยู่ไม่มาก และหนังสือที่มีอยู่ก็เป็นหนังสือเก่าไม่มีสื่อ อุปกรณ์ด้านมัลติมีเดียที่น่าสนใจเป็นเพราะงบประมาณ ได้รับจัดสรรรายหัวของนักเรียนน้อยทำให้ไม่เพียงพอที่จะซื้อได้ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบุลย์ คำจริง (2549 :53-57) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2” พบว่า การบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล อัจฉริยะเสถียร และ คณะ (2547 : 131-135) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี” พบว่า ปัญหาการใช้บริการสำนักวิทยบริการ คือ การบริการล่าช้า การจัดชั้นหนังสือและจัดชั้นวารสารไม่ตรงหมวดหมู่ทรัพยากรที่ให้บริการไม่เพียงพอและไม่ตรงกับความต้องการหนังสือเก่าเกินไปมีหนังสือใหม่น้อยมีหนังสือตำราหลักไม่เพียงพอ โสตทัศนวัสดุไม่ตรงกับความต้องการ จำนวนหนังสือที่ให้ยืมน้อยเกินไป และปัญหาผู้ใช้สืบค้นข้อมูลไม่เป็น

การประชาสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการยังไม่ทั่วถึงและมีน้อย จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอทั้งด้านการสืบค้น อินเทอร์เน็ตและการสืบค้นฐานข้อมูลของห้องสมุด ความล่าช้าในการเรียกข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตมาใช้บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีจำนวนน้อย ไม่เต็มใจให้บริการพูดจาเสียงดัง ไม่ไพเราะ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน และไม่มีจรรยาบรรณในการให้บริการ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิต โรงเรียนเขาวงพิทยาคารประกอบไปด้วย กลยุทธ์การประชุม กลุ่มย่อย และการนิเทศ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน จำนวน 5 ข้อ ดังนี้คือ 1.) จัดให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการห้องสมุด 2.) พัฒนาบุคลากรให้มีความตระหนักและทักษะในการดำเนินการห้องสมุดมีชีวิต 3.) จัดสภาพแวดล้อมร่มรื่น ต้นตา ต้นใจ มีชีวิตชีวาเอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดสวน ปลูกไม้ดอกไม้ประดับบริเวณห้องสมุด 4.) จัดหาหนังสือ วารสาร สื่อสื่อดิจิทัลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการบริการที่ทันสมัยอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการยืมคือ โดยใช้ระบบบาร์โค้ด และ 5.) จัดระบบสืบค้นที่ง่าย รวดเร็ว สะดวก บริการห้องสมุดเชิงรุก เช่น ห้องสมุดเคลื่อนที่ ซึ่งแนวทางในการดำเนินการนั้นมีความเป็นรูปธรรมค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแนวทางในการดำเนินการในครั้งนี้มาจากความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา นั่นก็คือเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ห้องสมุด ซึ่งเป็นบุคคลมองเห็นสภาพปัจจุบันปัญหาได้ดีที่สุด ดังนั้นจึงได้เสนอแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน และแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารในแต่ละข้อก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง และสามารถที่จะปฏิบัติตามได้ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กานดา ลือกาญจนวนิช (2546 : 87-91) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ” ผลการวิจัย พบว่า แผนกลยุทธ์ของห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกมัธยมศึกษา สำหรับปีพุทธศักราช 2550 ประกอบด้วย 1) จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้หลากหลายทั้งภายในและภายนอกห้องสมุด 2) การพัฒนาเทคโนโลยีที่

สารสนเทศที่ใช้บริการให้ทันสมัยเสมอ 3) การจัดห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งสิ่งพิมพ์ สื่อสื่อดิจิทัลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 4) การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการให้บริการให้ทันสมัยเสมอ 5) การจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศใกล้ชิดธรรมชาติ และ 6) การจัดบริการเชิงรุกที่สามารถตอบสนองการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังสามารถคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบูลย์ คำจริง (2549 :53-57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2” ผลการวิจัย พบว่าแนวทางการบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนขนาดเล็กต้นแบบการจัดกิจกรรมห้องสมุดมีชีวิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ปรากฏดังนี้ 1) ด้านบุคลากร ควรแต่งตั้งครูที่มีวุฒิบรรณารักษ์ ทำหน้าที่บรรณารักษ์ประจำห้องสมุดและควรมีการจัดอบรมวิชาบรรณารักษ์ศาสตร์ให้แก่บุคลากรที่ไม่มีความรู้วิชาบรรณารักษ์ศาสตร์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง 2) ด้านการเงินและงบประมาณ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานห้องสมุด ทั้งที่ได้รับจากทางราชการและแหล่งอื่นๆ 3) ด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ควรจัดห้องสมุดให้เป็นเอกเทศ มีพื้นที่เพียงพอต่อการบริการและการจัดกิจกรรม โดยคำนึงถึงความสะอาด ความปลอดภัย อากาศถ่ายเท มีวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพียงพอกับผู้ใช้บริการและ 4) ด้านการจัดการบริการและกิจกรรม ควรรับสมัครนักเรียนที่มีความสนใจรับผิดชอบงานบริการห้องสมุดและควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ

3. ผลการพัฒนาการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงพิทยาคารโดยใช้กลยุทธ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และสะท้อนผล ส่งผลให้การบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านสาระและกิจกรรม ด้านการบริการ ด้านบุคลากร และด้านการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการวิจัยปฏิบัติการมี จุดมุ่งหมายเพื่อจะปรับปรุงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานประจำให้ดียิ่งขึ้น โดยนำเอางานที่ปฏิบัติอยู่มาวิเคราะห์สภาพปัญหา อันเป็นเหตุให้งานนั้นไม่ประสบผล

สำเร็จเท่าที่ควร จากนั้นใช้แนวคิดทางทฤษฎีและประสบการณ์ปฏิบัติงานที่ผ่านมาเสาะหา ข้อมูลและวิธีการที่คาดว่าจะแก้ปัญหาดังกล่าวได้ แล้วนำวิธีการดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นตามขั้นตอน ดังนี้ คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observe) และการสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) จนกว่าจะได้รูปแบบของการปฏิบัติงานเป็นที่พอใจประกอบกับการได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน รวมทั้งองค์กรต่างๆ ในชุมชนจึงส่งผลให้การดำเนินการพัฒนาบรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวัฒน์ จูราหะวงค์ และคณะ (2550 : 89-90) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต เพื่อสร้างเครือข่ายและให้บริการทางวิชาการกรณีศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร” โดยใช้วิธีการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือ PAR (Participatory Action Research) เป็นหลัก ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสายวิทย์-คณิต ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของทั้ง 4 โรงเรียนมีความพึงพอใจในการใช้บริการข้อมูลทางวิชาการอยู่ในระดับดี ข้อมูลที่ให้บริการทางวิชาการผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งเป็นเว็บไซต์แม่ข่ายไปยังเว็บไซต์ห้องสมุดของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง นักเรียนกลุ่มดังกล่าวสามารถใช้บริการได้ตรงกับความต้องการ มีความถูกต้อง มีความหลากหลาย และมีความสะดวกง่ายต่อการใช้งาน เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ด้วยตนเองและส่งเสริมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีกับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัญญา สุขแสน และคณะ (2547 : 65-69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต : กรณีศึกษา สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์” ผลการวิจัย พบว่า การจัดการและให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การให้บริการของห้องสมุดที่มีคุณภาพและมีความหลากหลายรูปแบบ การจัดหาวัสดุทั้ง 3 รูปแบบให้ใหม่ ทันสมัย และเป็นประจำ การจัดห้องสมุดให้นำเข้าศึกษา การให้บริการด้านโทรทัศน์และเครือข่ายรวมทั้งวัสดุทัศนวัสดุ การกำหนดนโยบาย การสนับสนุนของสถาบันที่มีต่อสำนักวิทยบริการ และการร่วมกันสร้างให้

เด็กมีนิสัยรักการอ่านและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่ พบว่า การดำเนินกลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงกตพิทยาคาร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารควรจัดให้บุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับห้องสมุดได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการที่หน่วยงานต่างๆ จัดขึ้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

1.2 จากผลการวิจัยที่ พบว่าการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอสามารถส่งผลให้การบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนเขาวงกตพิทยาคาร ประสบผลสำเร็จดังนั้น ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์การนิเทศกำกับติดตามไปปรับประยุกต์ใช้กับการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อนำผลที่ได้มาใช่วางแผนพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดมีชีวิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกตรงกับความเป็นจริงและสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาห้องสมุดมีชีวิตได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กานดา ลือกาญจนวนิช. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ของห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนมัธยมศึกษา ปีพุทธศักราช 2550. ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2546.
- นาวา วงษ์พรม. ห้องสมุดโรงเรียน. อดุทธธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2549.

นิรมล อัจฉริยะเสถียรและคณะ. การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, 2547.

ปัญญา บุญแสนและคณะ. การพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต :
กรณีศึกษาสำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์
สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์ สำนักงานคณะกรรมการ
อุดมศึกษา, 2547.

ไพบุลย์ คำจริง. การบริหารงานห้องสมุดมีชีวิตโรงเรียน
ขนาดเล็กกับแบบการจัดกิจกรรมห้องสมุดมี
ชีวิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์
เขต 2. ปริญญาโทครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2549.

วิวัฒน์ จูรราชวงศ์ และคณะ . รายงานวิจัยและพัฒนา
ห้องสมุดมีชีวิตเพื่อสร้างเครือข่ายและให้บริการ
ทางวิชาการ กรณีศึกษา : โรงเรียนมัธยมศึกษา
ในกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏธนบุรี, 2550.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. ก้าวทางการปฏิรูปการเรียนรู้
การศึกษาไทย. 1(8):14 – 17 ; พฤษภาคม, 2548.

สุรีย์ สุทธิสารากร และคณะ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต. สำนักวิทยบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. ม.ป.ท. 2547.

ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

The Student Guardian's Satisfaction in Education Management of Khaowongwittaya School, Khao Wong District Kalasin Province

สุภาวดี อุทโท*

ดร.สุรัตน์ ดวงชาตม**

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิธินัน***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา และศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเขาวงวิทยา ปีการศึกษา 2554 จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .35 ถึง .86 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เขาวงวิทยายู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านอาหารกลางวัน และด้านระบบความปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรับส่งนักเรียน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยาโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา ได้แก่ ควรจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมและให้การบ้านนักเรียนทุกวันตามความเหมาะสม ควรจัดอาหารกลางวันให้ครบ 5 หมู่ทุกวัน ควรจัดให้มีรถรับส่งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยมีครูคอยดูแลความปลอดภัยบนรถและตรวจสอบจำนวนเด็กนักเรียนทุกครั้ง ควรจัดให้มียามเฝ้าหน้าประตูโรงเรียน และจัดให้มีกล้องวงจรปิดตามจุดที่สำคัญต่างๆ ในโรงเรียน ควรจัดหาทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานและติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ, การจัดการศึกษา

*นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

**อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ABSTRACT

This research aims to study and compare the student guardian's satisfaction in education management and study the suggestio to increase the education management's efficiency of Khaowongwittaya School, Khao Wong District Kalasin Province. This reseach's sample 240 of Khaowongwittaya School student guardian's in 2011 academic year which derived. The instruments for collecting data were the 5 levels rating-scale questionnaire of 50 items, with the discrimination powers varies .35 to .86 and the reliability of .97. The data were statistically analyzed by Frequency, Percentage, Means, Standard Deviation and One - way ANOVA.

The result of the study were as follows : 1. The student guardian's satisfied to the education management of Khaowong wittaya School, Khao Wong District Kalasin Province in high level. Aspect consideration found that three aspects in high level are knowledge promotion, food and safety. Two aspects in medium level are transport and student assistance. 2. The student guardian's that different in education level, occupation and student's level satisfiedto the education management of Khaowongwittaya School, Khao Wong District Kalasin Province in overall and all each aspect are not statistical significant different. 3. The suggestion to developed the education management's efficiency of Khaowongwittaya School, Khao Wong District Kalasin Province are should provided a special class and give appropriate student's homework, should provided the daily sufficient of nutrition lunch, should provided enough of vehicle that had the teacher to safe and checked the student, should provided the school security's gate and provided the video surveillance at school important place, should provided more student scholarships and provided student home visit at least once a term to report and closely follow up the student behavior.

Keywords : Satisfaction, Education Management

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองด้านต่างๆ ตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่างๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข

รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถรวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้ ประกอบกับเป้าหมายของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่มุ่งมั่นปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในกระบวนการจัดการศึกษานั้น การเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดคือ สามารถเรียนรู้และ พัฒนาตนเองได้และเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งให้คณะกรรมการสถานศึกษา มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนมากขึ้น เพื่อเป็นการจัดระบบทรัพยากรการลงทุน เพื่อการศึกษาและระบบ

โครงสร้างการศึกษาที่เอื้อและสนับสนุนต่อการปฏิรูปการเรียนรู้ให้บังเกิดผลสมตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2552 : 2-3)

จากความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลจึงพยายามจัดการศึกษาให้ทั่วถึง แต่เนื่องจากการกระจายของประชากร มีอยู่กระจุกกระจายอยู่ทั่วทุกส่วนของประเทศ ประกอบกับการมีจำนวนประชากรมากขึ้น รัฐบาลจึงไม่สามารถจัดการศึกษาให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง รัฐบาลจึงให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้อนุญาตให้เอกชนเปิดโรงเรียนของเอกชน ให้การศึกษาแก่ผู้อยู่ในวัยเรียน โดยอนุญาตให้จัดการศึกษาได้ทุกระดับ โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ควบคุมในเรื่องของคุณภาพการจัดการศึกษา ในการจัดการศึกษาของเอกชนต้องเน้นในเรื่องของคุณภาพอย่างมาก เพราะถือเป็นส่วนสำคัญที่นักเรียนและผู้ปกครองจะใช้เป็นเครื่องตัดสินใจเลือกเรียน ในปัจจุบันนี้มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์เรียกร้องเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษามากขึ้น เช่น ผู้จบการศึกษาแต่ละระดับ แต่ละประเภทมีความสามารถได้มาตรฐานมากน้อยเพียงใด สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่สนองความต้องการของผู้เรียนและผู้ปกครองมากน้อยเพียงใด ซึ่งมีผลต่อการเลือกโรงเรียนของเด็กและผู้ปกครอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 5)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งเป็นต้นสังกัดของโรงเรียนเอกชนได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2536 เพื่อเป็นการกระตุ้นให้โรงเรียนเอกชนมุ่งพัฒนา เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของตนสู่ความเป็นเลิศ โดยได้กำหนดปัจจัยหลักเกณฑ์ และตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน เพื่อเป็นกรอบในการพัฒนาและประเมินโรงเรียนให้มีคุณภาพทั้งหมด 7 ปัจจัยหลัก ดังนี้ ปัจจัยที่ 1 เรื่องปรัชญาและเป้าหมายของโรงเรียน ปัจจัยที่ 2 เรื่องหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ปัจจัยที่ 3 เรื่องบุคลากร ปัจจัยที่ 4 เรื่องทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยที่ 5 เรื่องการบริหารจัดการ ปัจจัยที่ 6 เรื่องกิจการนักเรียน

ปัจจัยที่ 7 เรื่องสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2541 : 31) ในการพัฒนาโรงเรียนเอกชน จนสามารถทำให้ผู้ปกครองและประชาชนมีความเชื่อถือ ศรัทธาและมั่นใจ ต้องมีรูปแบบและแนวดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติอย่างชัดเจน เพราะในสายตาของผู้ปกครองและประชาชน การที่จะส่งลูกหลานมาเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนโดยตรง ต้องเสียค่าธรรมเนียมการเรียน ก็เหมือนกับการมาซื้อบริการ ทำอย่างไรผู้ปกครองเหล่านั้นถึงจะมั่นใจว่า บริการที่ได้รับจะคุ้มกับเงินที่เสียไป หรือไม่เกิดความเสียหาย หรือสอดคล้องตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น เหมือนกับการให้หลักประกันสินค้าอื่นๆ เช่น สินค้าบริโภค พิจารณาจากเครื่องหมายอาหารและยา (อย.) สินค้าอุปโภค พิจารณาจากเครื่องหมายมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) หรือการจัดคุณภาพของโรงแรมที่พักจากจำนวนของดาว เป็นต้น หากได้มีการกำหนดลักษณะของโรงเรียนอนุบาลที่พึงประสงค์ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งการชี้แจงแนบแนวดำเนินงาน ให้บรรลุลักษณะดังกล่าว ถ้าโรงเรียนใดสามารถพัฒนาไปถึงขั้นที่น่าจะเป็นที่ไว้วางใจได้ ก็จะได้รับ การรับรองคุณภาพให้โรงเรียนแสดงต่อผู้ปกครองได้ จะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น สำหรับโรงเรียนส่วนใหญ่แล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถูกจัดเป็นความสำคัญอันดับหนึ่งและอื่นๆ ที่โรงเรียนต่างๆ มีพื้นฐานเป็นชุมชนวิชาการ ซึ่งจะทิ้งลักษณะความเป็นวิชาการนี้ไปไม่ได้ก็ตาม โรงเรียนก็ต้องมองเด็กเป็นรายบุคคลและถือว่าการพัฒนาเด็กให้สมบูรณ์ทุกด้านเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบทั้งหมด เมื่อโรงเรียนรับเด็กเข้าเรียนแล้วก็ต้องถือว่าเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะพัฒนาเด็กให้ประสบความสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กเป็นสิ่งที่ทำให้โรงเรียนได้รับความนิยมนจากผู้ปกครองสูง แต่ผู้ปกครองก็ให้ความสำคัญเท่าเทียมกันว่า โรงเรียนจะสามารถพัฒนาเด็ก ในฐานะมนุษย์ธรรมดาได้อย่างไรบ้าง โรงเรียนทั้งหลายเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า โรงเรียนจะต้องจัดสภาพสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับ ว่าเป็นโรงเรียนดีและประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพไม่ใช่เป็นเพียงการจัดโรงเรียนเพื่อความเป็นเลิศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2545 : 6)

ดังนั้น ในภาพรวมของโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ การจัดระบบการบริหารงานหลักสูตรการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อม การบริการภายในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาและ ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เมื่อผู้ปกครองส่งบุตร หลานเข้าเรียนในโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนก็จำเป็นที่ จะต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการ ศึกษา ภายในโรงเรียนว่าระบบของโรงเรียนที่จัดขึ้นมีความ เหมาะสมและเป็นที่ถูกใจตรงความต้องการของผู้ปกครอง ครบทุกด้านหรือไม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา โรงเรียน

โรงเรียนเขาวงวิทยา เป็นโรงเรียนเอกชนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวง ศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2491 เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล 1 ถึงระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนายเมือง อุทโท เป็นผู้จัดตั้ง ปัจจุบันมีนักเรียน จำนวน 670 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 18 พฤษภาคม 2554) มีครูจำนวน 37 คน โดยมีนางสุกัญญา วรณวงษ์ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โดยการบริหารงาน โรงเรียนนั้น ได้บริหารงานตามปัจจัยหลักเกณฑ์ และตัวชี้วัด คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเป็นกรอบ และแนวทาง ในการบริหาร โดยมีนโยบายของการจัดการศึกษา มีโครงสร้าง การบริหารอย่างเป็นระบบโดยมุ่งเน้นการจัดการเรียน การสอนสนองต่อความต้องการของชุมชน และ ประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง นอกจากนี้โรงเรียนยังได้ จัดให้มีสวัสดิการและการบริการเสริมแก่นักเรียน ได้แก่ การส่งเสริมความรู้ การบริการอาหารกลางวัน การบริการ รับส่งนักเรียน ระบบความปลอดภัย และการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนแก่นักเรียนในสังกัด จากการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลา 62 ปี จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องประเมินผล การจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความพึงพอใจของ ผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดังนั้น เพื่อ เป็นการติดตามการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวง วิทยา ว่าเป็นที่พอใจของผู้ปกครองนักเรียนมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบการบริหาร เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจและได้รับสิ่งที่ผู้ปกครอง คาดหวังว่าจะได้รับเมื่อบุตรหลานเข้าเรียน อีกทั้งการวิจัยนี้

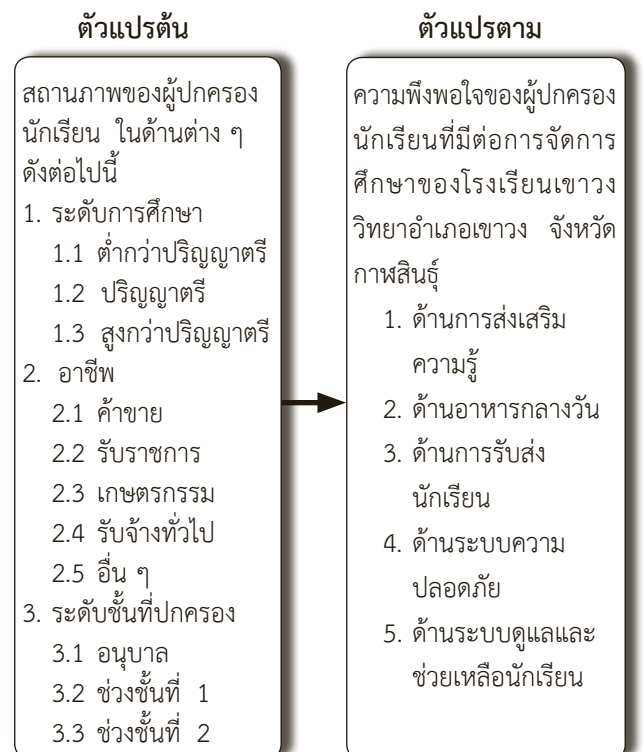
จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เพื่อนำไป ปรับปรุงโรงเรียนให้เกิดคุณภาพและเป็นที่ต้องการของผู้ ปกครองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจโดยรวมของ ผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวง วิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำมาบูรณาการ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน เขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรซึ่งเป็นผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 638 คน โดยถือเอานักเรียน 1 คน ต่อผู้ปกครอง 1 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 240 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ใช้ผู้ปกครองนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นเป็นหน่วยการสุ่ม โดยเทียบบัญญัติไตรยางศ์ตามสัดส่วนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประเภทเครื่องมือ มี 2 ประเภท คือ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ฉบับ

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ

2.2.1 แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งเสนอแนะได้อย่างอิสระ

2.2.2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

3.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเก็บข้อมูล

3.1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) ผู้วิจัยนำรายชื่อนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกเป็นช่วงชั้นมาจัดทำเป็นฉลาก โดยใช้รายชื่อของนักเรียน 1 รายชื่อ ต่อฉลาก 1 แผ่น ใส่ลงในภาชนะเขย่าให้เข้ากัน แล้วหยิบมาทีละแผ่น จนกว่าจะครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2) ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ความสามารถที่อยู่ในแต่ละหมู่บ้านๆ ละ 1 คน เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ช่วยได้เข้าใจอย่างละเอียด จึงมอบแบบสอบถามตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายชื่อนักเรียนที่สุ่มได้ หากพบว่าผู้ปกครองนักเรียนผู้ใดไม่อยู่ในพื้นที่ ก็มอบหมายให้ผู้ช่วยจับฉลากรายชื่อนักเรียนคนอื่นแทนจนครบตามจำนวน จากนั้นให้รวบรวมแบบสอบถามคืนจากผู้ปกครองแล้วส่งคืนผู้วิจัย

3) นำแบบสอบถามที่รับกลับมาทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ กลุ่มละ 5 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม พบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงลงรหัสลำดับของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย (X)

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม เป็นรายด้าน และรายชื่อ การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา จำแนกตามตามระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของ นักเรียนต่างกันโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.05

4.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 3 และแบบสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์รวบรวมเนื้อหาที่มีลักษณะสอดคล้องกัน

สรุปผล

1. ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการบริการ การส่งเสริมความรู้ ด้านการบริการอาหารกลางวัน และด้านการบริการระบบความปลอดภัย และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือ ด้านการบริการรับส่งนักเรียน และด้านการบริการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผู้ปกครองนักเรียน มีข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา ในแต่ละด้าน คือ ด้านการส่งเสริมความรู้ ควรสอนซ่อมเสริมและเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้นและควรให้การบ้านนักเรียนทุกวันตามความเหมาะสม ด้านอาหารกลางวัน ควรจัดอาหารให้ครบ 5 หมู่ทุกวัน โดยเน้นอาหารจำพวกปลา ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกเมนูอาหารในแต่ละสัปดาห์ ด้านการรับส่งนักเรียน ควรจัดรถรับส่งและจัดให้มีที่นั่งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยมีครูคอยดูแลความปลอดภัยบนรถและเช็คจำนวนเด็กนักเรียนทุกครั้ง ด้านระบบความปลอดภัย ควรจัดให้มียามเฝ้าหน้าประตูโรงเรียน และจัดให้มีกล้องวงจรปิดตามจุดที่สำคัญต่างๆ ในโรงเรียน และด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับ

นักเรียนให้มากขึ้น และควรจัดให้มีโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานและติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านอาหารกลางวัน และด้านระบบความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงวิทยา อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีความจำเป็นและมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการบริหารงานโรงเรียนตามภาระหน้าที่ในการให้บริการทางการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้วางกรอบแนวทางพัฒนาไว้ ทั้งนี้เพื่อแข่งขันกับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงให้ได้จึงจะสามารถดึงดูดจิตใจให้ผู้ปกครองและนักเรียนสมัครใจเข้ามาเรียนในโรงเรียน โดยโรงเรียนได้มีนโยบายที่ชัดเจนและแจ้งให้ครูได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม ซึ่งในด้านการส่งเสริมสวัสดิการและบริการแก่นักเรียน โรงเรียนได้มีการดำเนินการดังนี้ ด้านการส่งเสริมความรู้ โรงเรียนได้ส่งเสริมให้เด็กระดับปฐมวัย ฝึกพูดสนทนา และนำเสนอผลงานของตนเองอยู่เป็นประจำ จัดให้มีมุมหนังสือต่างๆ ในระดับประถมศึกษา ได้จัดให้มีโครงการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนทุกกลุ่มสาระ โดยการสร้างนวัตกรรม เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เร็วขึ้นและเข้าใจยิ่งขึ้น เน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์ และจินตนาการ นอกจากนี้ยังฝึกให้นักเรียนรักการอ่านโดยให้ครูที่สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้งานเด็กได้มีโอกาสค้นคว้าในห้องสมุด และทางอินเทอร์เน็ตทุกวัน ส่วนเด็กเก่งจะพัฒนาทักษะเพิ่มเติมเพื่อเตรียมการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการในโครงการต่างๆ นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสไปทัศนศึกษาจากแหล่งเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นด้วย ด้านอาหารกลางวัน มีโรงอาหารที่

ถูกสุขลักษณะและเพียงพอกับจำนวนเด็ก จัดให้มีอาหารตามหลักโภชนาการไว้ให้บริการเด็กได้รับประทานครบตลอดสัปดาห์ มีอาหารเสริม (นม) สำหรับเด็กทุกคนทุกวัน และมีน้ำดื่มโดยผ่านเครื่องกรองน้ำที่สะอาดไว้บริการอย่างเพียงพอ ด้านการรับ-ส่งนักเรียน โรงเรียนจะมีรถรับส่งนักเรียนในตอนเช้าและหลังเลิกเรียน จำนวน 6 คัน แบ่งสายการรับ-ส่งไว้ได้อย่างเหมาะสมชัดเจน และจัดให้มีครูเวรประจำรถเพื่อคอยกำกับ ดูแล รักษาความปลอดภัยอย่างใกล้ชิดทุกคันทุกวัน ด้านการบริการระบบความปลอดภัย โรงเรียนมีสถานที่ที่สะอาด ร่มรื่น มีอาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบ และเครื่องเล่นที่ได้มาตรฐาน มั่นคง แข็งแรงและเพียงพอกับปริมาณของเด็ก ห้องน้ำห้องส้วมสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีเจ้าหน้าที่รักษาความสะอาดอยู่ประจำ จัดให้มีระบบป้องกันอันตรายแก่นักเรียน มียามรักษาความปลอดภัยตลอดเวลา และจัดให้มีครูเวรดูแลความปลอดภัยและคอยรับเด็กจากผู้ปกครองทุกวัน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนได้จัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามที่กรมสุขภาพจิตระบุไว้ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ โดยโรงเรียนได้มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่เป็นประจำ เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านอาหารกลางวันและด้านระบบความปลอดภัยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มณี โปธิเสน (2543 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาและระดับก่อนประถมศึกษา มีความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายปัจจัยทั้ง 7 ปัจจัย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อิศริยา พจนธารี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง

และผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรษา หงส์ภักดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลนครพนม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรับส่งนักเรียน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้โรงเรียนจะมีความพยายามที่จะให้บริการแก่นักเรียนในด้านการรับส่งนักเรียน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ผู้ปกครองอาจมีความคาดหวังหรือต้องการที่จะให้โรงเรียนให้บริการที่มากกว่าที่ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปกครอง ในด้านการรับส่งนักเรียน ว่าอยากให้โรงเรียนจัดรถรับส่งให้เพียงพอ ควรจัดให้มีครูดูแลความปลอดภัยการข้ามถนนและบนรถ ตลอดจนเช็คให้จำนวนเด็กนักเรียนทุกครั้งก่อนออกรถ ส่วนด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เสนอแนะว่า โรงเรียนควรจัดให้มีทุนการศึกษาให้กับนักเรียนให้มากขึ้น และควรจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง นอกจากนี้ยังต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน และควรมีการจัดบันทึกเบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียนทุกคนไว้เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสาน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการรับส่งนักเรียน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรชกร ชวติ (2544 : 125) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขต

เทศบาล ที่พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุนันท์ โพธิบาย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลระบบการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐานสภาพแวดล้อมโดยรวมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผู้ปกครองนักเรียน ที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียนต่างกันมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ในการให้บริการนักเรียนเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการและการบริการของโรงเรียนเขาวงกต ได้มีการดำเนินการให้บริการในด้านต่างๆ แก่เด็กนักเรียนโดยภาพรวม ด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นที่มีข้อจำกัดในเรื่อง เช่น มีจำนวนจำกัดไม่สามารถจัดสรรให้ครบทุกคน โรงเรียนจะต้องชี้แจงรายละเอียดวิธีดำเนินการคัดเลือกให้นักเรียนทุกคนให้รับทราบ และดำเนินการด้วยความโปร่งใสและเป็นธรรม และแจ้งผลการดำเนินงานให้ทราบอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และระดับชั้นของนักเรียนต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่มีความสอดคล้องกับสมมติฐาน แต่มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กรชกร ชวติ (2544 : 125) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรษา หงส์ภักดี (2544 : 85) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาล

นครพนม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนทุกระดับชั้น มีความพึงพอใจต่อครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลนครพนม โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอื้ออิสรา อิศรางกูร ณ อยุธยา (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียนราชินีตามทัศนะของผู้ปกครอง ระดับก่อนประถมศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีภูมิหลังด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีทัศนะต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนราชินีในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านอาหารกลางวัน และด้านระบบความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการรับส่งนักเรียน และด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการศึกษารั้งนี้ ถึงแม้ในภาพรวมดูเหมือนว่าผู้ปกครองมีความพึงพอใจในระดับหนึ่ง แต่ยังมีประเด็นที่ผู้ปกครองมีความพึงพอใจน้อยกว่าข้ออื่นๆ ในแต่ละด้าน กล่าวคือ ด้านการส่งเสริมความรู้ เกี่ยวกับความเหมาะสมของห้วงระยะเวลาที่ใช้ในการสอนซ่อมเสริมการจัดให้มีห้องสมุดสำหรับให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอ ด้านอาหารกลางวัน การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพิจารณาคัดเลือกรายการอาหารกลางวันของโรงเรียน ด้านการรับส่งนักเรียน การจัดให้มีเครื่องมือปฐมพยาบาลประจำรถโรงเรียนทุกคัน จำนวนที่นั่งของรถรับ-ส่งมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน ด้านระบบความปลอดภัย เกี่ยวกับห้องน้ำ ห้องส้วม สะอาด มิดชิด และปลอดภัย และด้านระบบช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นการจัดให้มีโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกต เป็นประเด็นที่น่าสนใจสอดคล้องกันในแต่ละด้าน คือ

1.1 ด้านการส่งเสริมความรู้ ควรสอนซ่อมเสริมและเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้เพิ่มเติมให้มากขึ้น

และควรให้การบ้านนักเรียนทุกวันตามความเหมาะสม

1.2 ด้านอาหารกลางวัน ควรจัดอาหารให้ครบ 5 หมู่ทุกวัน โดยเน้นอาหารจำพวกปลา ผัก ผลไม้ตามฤดูกาล และควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกเมนูอาหารในแต่ละสัปดาห์

1.3 ด้านการรับส่งนักเรียน ควรจัดรถรับส่งและจัดให้มีที่นั่งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยมีครูคอยดูแลความปลอดภัยบนรถและเช็คจำนวนเด็กนักเรียนทุกครั้ง ด้านระบบความปลอดภัย ควรจัดให้มียามเฝ้าหน้าประตูโรงเรียน และจัดให้มีกล้องวงจรปิดตามจุดที่สำคัญต่างๆ ในโรงเรียน

1.4 ด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มากขึ้น และควรจัดให้มีโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานและติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลจากการศึกษาครั้งนี้ ไปเป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวกับ การจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมและเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ให้มากขึ้น ปรับปรุงห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า และให้การบ้านนักเรียนทุกวันตามความเหมาะสม ควรจัดรถรับส่งและมีที่นั่งให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยมีครูคอยดูแลความปลอดภัยบนรถและเช็คจำนวนเด็กนักเรียนทุกครั้ง ควรจัดให้มียามเฝ้าหน้าประตูโรงเรียน และจัดให้มีกล้องวงจรปิดตามจุดที่สำคัญต่างๆ ในโรงเรียน ควรจัดให้มีทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มากขึ้น พร้อมทั้งจัดให้มีโครงการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อรายงานและติดตามพฤติกรรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจกับนักเรียนและผู้ปกครอง อันจะส่งผลให้มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเขาวงกตให้มากขึ้นไปด้วย สมควรที่จะนำไปเป็นประเด็นสารสนเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเรื่องนี้เพิ่มขึ้น โดยให้ความครอบคลุมถึงประชากรหลากหลายกลุ่มอย่างกว้างขวาง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู

นักเรียน ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้นำองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนตามเกณฑ์เอกชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อเสนอแนะในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรชกร ชวติ. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2551.
- พรรษา หงส์ภักดี. ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลนครพนมสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครพนม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- มณี โพธิเสน. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544.
- สุนันท์ โพธิบาย. การประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา

ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ครูสภา,
2541.

_____. คุณภาพโรงเรียนเอกชนที่พึงประสงค์. กรุงเทพ
มหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2552.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. รายงานความก้าวหน้า
การจัดการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี
2551-2552. กรุงเทพฯ : เพลิน สตุติโอ จำกัด,
2552.

เอื้ออิสรา อิศรางกูร ณ อยุธยา. การจัดการศึกษาของ
โรงเรียนราชินีตามทัศนะของผู้ปกครองระดับก่อน
ประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพมหานคร
: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2548.

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์

Teacher Government Employee belong to Kalasin Province Non-formal And Informal Education Promotion Office working motivation

เสกสรรค์ สุวรรณรักษ์*

Seksun Suwannaruk

ดร.ธีระ ภูติ**

ดร.ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสัน***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจ เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจ และแนวทางสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง เป็นพนักงานราชการครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 190 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยที่ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน คือ 1. ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานและหน้าที่รับผิดชอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร มีแรงจูงใจอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านเงินเดือน สวัสดิการ และผลประโยชน์ตอบแทน และด้านความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน 2. พนักงานราชการครูที่มีเพศ สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน พบว่ามีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 3. แนวทางสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ควรพิจารณาปรับเงินเดือนและค่าครองชีพที่ได้รับ การให้เพียงพอเหมาะสม ควรปรับปรุงระบบการเลื่อนค่าตอบแทนให้มีมาตรฐานและเป็นธรรม ควรเพิ่มบทบาทหน้าที่ของพนักงานราชการในการบริหารงานสถานศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่และให้กำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน และผู้บริหารต้องให้การยอมรับและเชื่อมั่นในผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาให้มากขึ้น

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน, พนักงานราชการครู

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

**อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ABSTRACT

The purposes of the research were to study compare and suggestions way working motivation of Teacher Government Employee belong to Kalasin Province Non-formal and Informal Education Promotion Office. The samples of the research were 190 Teacher Government Employees by using stratified random sampling technique.

The research instruments were rating scale questionnaire by 0.96 reliability. The statistics used for analyzing data were percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test

The results were summarized as follows : 1. The level of working motivation of Teacher Government Employee as a whole was found at high. As considered by aspects, it was found that three aspects were at high, they were the working satisfy and confess, the working characteristic and job responsibility, and participate in administration. Aspect was at medium, they were the salary welfare and benefits, and working security and progress. 2. Teacher Government Employee classified by gender, status and working experience it was found not different. 3. The way to build working motivation proposed were as follows ; should be consider increase salary and cost of living to enough with economic state at present, should be change salary adjust system to standard and be fair, should be increase function of government employee for education center administration, The executive should be pay attention and always give morale in working for employee and The executive should give more confess and trust in subordinate employees.

Keywords : working motivation, teacher government employee

บทนำ

ยุทธศาสตร์การปรับลดขนาดกำลังคนภาครัฐกำหนดให้ทุกส่วนราชการยุบเลิกอัตราลูกจ้างประจำที่ว่างลงจากการเกษียณอายุ และอัตราว่างระหว่างปีทุกตำแหน่งช่วยให้การลดขนาดอัตรากำลังคนภาครัฐตามแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการเป็นไปตามเป้าหมายได้มากขึ้นสามารถลดค่าใช้จ่ายด้านกำลังคนภาครัฐลงได้ในระยะยาวและจากผลการปรับเปลี่ยนโครงสร้างส่วนราชการตามการปฏิรูประบบราชการ เมื่อปี พ.ศ. 2545 สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้นำระบบลูกจ้างสัญญาจ้างเดิมมาปรับปรุงรูปแบบการจ้างงานในหน่วยงานภาครัฐให้มีความหลากหลายและยืดหยุ่นมากขึ้น รวมทั้งขยายผลให้มีความหลากหลายของรูปแบบการจ้างงานในส่วนของการจ้าง โดยได้เปลี่ยนชื่อจาก “ลูกจ้างสัญญาจ้าง” เป็น “พนักงานราชการ” โดยกำหนดระเบียบ หลักเกณฑ์และ

วิธีการต่างๆ ไว้เป็นทางเลือกของการจ้างงานภาครัฐที่มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว เน้นการจ้างบุคลากรตามหลักสมรรถนะและหลักผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้มีการเข้าและออกงานตามสัญญาจ้างซึ่งเป็นไปตามภารกิจโดยมีการต่อสัญญาจ้างเป็นลักษณะปีต่อปี และต้องมีระยะเวลาสิ้นสุดตามนโยบายแผนงานหรือโครงการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2548 : 1 – 5)

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์การปรับขนาดกำลังคนภาครัฐ โดยใช้หลักการระบบสัญญาจ้างในการบริหารงานลูกจ้างของส่วนราชการตามความจำเป็นในการจ้างงานซึ่งมีความยืดหยุ่น ความคล่องตัวเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการใช้กำลังคนภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องตามแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่มาใช้แทนระบบลูกจ้างประจำหรือภารกิจอื่นตามความจำเป็น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น

คือบุคลากรต้องการต่อสัญญาจ้างในระยะยาว รู้สึกไม่มั่นคงในการทำงาน ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากความไม่แน่นอนว่าจะได้รับการต่อสัญญาหรือไม่ อีกทั้งรูปแบบการประเมินหรือวิธีการประเมินไม่สร้างความเชื่อมั่นให้แก่พนักงานราชการ นอกจากนี้ การมุ่งที่จะทำให้ตนเองผ่านการประเมินทำให้มองข้ามการสร้างจิตสำนึกระหว่างคนและองค์กร สัมพันธภาพระหว่างคนและองค์กร (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2550 : 12)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นหลังจากมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 มีพันธกิจหลักในการจัดและส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา 2 รูปแบบ คือ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีโครงสร้างการบริหารเป็นส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยในระดับจังหวัดมีสถานภาพเป็นหน่วยงานทางการศึกษา โดยใช้ชื่อว่า “สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร/จังหวัด” ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและกำกับดูแลสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งได้แก่ “ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต/อำเภอ” ที่ทำหน้าที่จัดและให้บริการทางการศึกษา จากการที่รัฐบาลได้จำกัดอัตรากำลังคนในหน่วยงานภาครัฐรวมทั้งเปลี่ยนสถานภาพของบุคลากรภาครัฐให้มีสถานภาพเป็น “พนักงานราชการ” เพื่อลดภาระด้านงบประมาณ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจึงได้ขอกำหนดตำแหน่งพนักงานเพื่อปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อทดแทนระบบการจ้างลูกจ้างชั่วคราวรายปี (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2550 : 6-7)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ต้องตอบสนองภารกิจในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ประชาชนได้รับ

การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ภาควิชาครูช่วยมีส่วนร่วม เพื่อจัดกิจกรรมการศึกษา ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะพื้นฐานและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ จากการศึกษาสภาพปัญหาหลักๆ ในการบริหารงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ และสถานศึกษาในสังกัด พบประเด็นปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล นั่นคือการขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครูที่เผชิญปัญหาด้านเศรษฐกิจ มีเงินเดือนที่เป็นรายได้ประจําน้อยแบบรับภาระหนี้สินมาก ในขณะที่ค่าครองชีพสูงทำให้ต้องหารายได้เสริมให้กับครอบครัว ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ ขาดความทุ่มเทในการทำงาน รวมทั้งมีการโยกย้ายและลาออกเปลี่ยนงานบ่อย ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากปัญหาความไม่มั่นคงในอาชีพ และการขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์. 2554 : 3- 4)

จากการศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจพบว่าแรงจูงใจเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร เพราะแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมบุคคลในการกระตุ้นผลักดัน ชักจูงให้บุคคลทำพฤติกรรมหรือไม่ทำพฤติกรรมไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง การปฏิบัติงานก็นับว่าเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ บุคคลแต่ละคนจะแสดงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานแตกต่างกันออกไปอย่างไบบ้างนั้นส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องจากแรงจูงใจของบุคคลนั้นด้วยการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการบริหารองค์การให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลจึงต้องมีการเสริมสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรสามารถใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ได้เต็มศักยภาพ โดยทำให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้สึกเต็มใจที่จะทำงานและอุทิศตนเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เห็นได้ว่าปัจจัยที่จะช่วยให้บุคคลทำงานอย่างทุ่มเทเต็มความสามารถอย่างมีประสิทธิภาพ

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจและสภาพปัญหาที่พบในการบริหารงานบุคคลของสำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งนี้เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ ของบุคลากร การพัฒนาระบบงาน สภาพหรือบรรยากาศของสถานศึกษา และการพัฒนาหรือส่งเสริมพนักงานราชการให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์สูงสุดจากการให้บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจากพนักงานราชการครู ที่มีคุณภาพของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู ที่มีเพศ สถานภาพและประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาแนวทางสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 80 – 81) และทฤษฎีแรงจูงใจของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113 – 115) โดยสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา 5 ด้าน เป็นตัวแปรตาม ประกอบด้วย 1. ด้านเงินเดือน สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน 2. ด้านความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร 4. ด้านลักษณะการปฏิบัติงานและหน้าที่รับผิดชอบ และ 5. ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการยอมรับนับถือส่วนตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 3 ตัวแปร คือ 1. เพศของพนักงานราชการครู (เพศชาย, เพศหญิง) 2. สถานภาพของพนักงานราชการครู (ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน, ครู กศน.ตำบล) และ 3. ประสบการณ์ในการทำงาน (ปฏิบัติงานไม่เกิน 5 ปี, ปฏิบัติงานระหว่าง 6 – 10 ปี และ ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วย เลือกรหัสข้อที่จะทำการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย (Try out) การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและสรุปผลการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 361 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 190 คน ซึ่งได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2548 : 51)

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานราชการครู โดยใช้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นสิ่งกำหนดสัดส่วนแบบการแบ่งชั้นภูมิที่ 1 ได้จำนวน 18 ชั้นภูมิ และใช้สถานภาพของพนักงานราชการครู เป็นสิ่งกำหนดสัดส่วนแบบการแบ่งชั้นภูมิที่ 2 ได้จำนวน 2 ชั้นภูมิ จากนั้นในแต่ละชั้นภูมิใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ

แนวทางสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End)

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล/การทดลอง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดย จัดทำหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 190 คน ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาลงรหัสในโปรแกรมคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นนำผลที่ได้มาเขียนรายงานการวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านเงินเดือน สวัสดิการและผลประโยชน์ตอบแทน และด้านความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะการปฏิบัติงานและหน้าที่รับผิดชอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ตามลำดับ

2. พนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ สถานภาพ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย ควรพิจารณาปรับเงินเดือนและค่าครองชีพที่ได้รับให้เพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ควรปรับปรุงระบบการเลื่อนค่าตอบแทนให้มีมาตรฐานและเป็นธรรม ควรเพิ่มบทบาทหน้าที่ของพนักงานราชการในการบริหารงานของ

สถานศึกษา ผู้บริหารควรเอาใจใส่และให้กำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และผู้บริหารต้องให้การยอมรับและเชื่อมั่นในผู้ปฏิบัติงานได้ บังคับบัญชาให้มากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยพบว่า มีประเด็นน่าสนใจและควรนำมาอภิปราย ดังนี้คือ

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ 1.1 นโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ให้ความสำคัญของบุคลากรทุกประเภท เพราะถือว่าบุคลากรทุกตำแหน่งล้วนมีบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบที่มีสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองนโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะพนักงานราชการครูเพราะเป็นบุคลากรที่มีอัตราส่วนเป็นจำนวนมากที่สุดของบุคลากรในทุกประเภท จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนงานนโยบายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสถานศึกษาทุกแห่ง 1.2 ความพึงพอใจต่อนโยบายของหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานและพอใจในบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการได้รับการยกย่องจากผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและหน่วยงานอื่นๆ จึงเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตำแหน่งหน้าที่และภูมิใจในสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงาน 1.3 พนักงานราชการครูมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพิศ รักษาธรรม (2553 : 55 – 57) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ กังวาน ชำนาญ (2554 : 65 – 67) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สิริวรรณ สังข์ตระกูล (2554 : 59 – 61) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลวัดกลางดอนเมืองชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. พนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีเพศ สถานภาพและประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ที่ปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ 2.1 พนักงานราชการครู ทั้งเพศชายและเพศหญิง ต่างมีความรู้ ความสามารถที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ได้รับโอกาสในการปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกันโดยไม่มีการแบ่งแยก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เหมือนกัน ประกอบกับนโยบายของผู้บริหารที่ให้ความเท่าเทียมกันของพนักงานราชการครูทั้งชายและหญิง ในการส่งเสริมความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพให้มีคุณวุฒิและคุณภาพสูงขึ้น การใช้กฎ ระเบียบ และรูปแบบในการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เหมือนกัน จึงส่งผลให้พนักงานราชการครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน 2.2 พนักงานราชการที่เป็นครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนและครู กศน.ตำบล ล้วนเป็นบุคลากรซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างโดยรับค่าตอบแทนจากงบประมาณของส่วนราชการ เป็นพนักงานของรัฐในการปฏิบัติงานให้กับส่วนราชการ ซึ่งมีลักษณะงานเช่นเดียวกับที่ข้าราชการปฏิบัติ ใช้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ของพนักงานราชการ แบบเดียวกัน ทั้งการกำหนดบัญชีค่าตอบแทน การได้รับสิทธิประโยชน์ การได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงาน ประกอบกับการที่พนักงานราชการครู ต่างได้รับบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานที่ล้วนแต่มีความสำคัญเช่นเดียวกัน โดยครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนจะได้รับบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานบริหารงานในสถานศึกษา ครู กศน.ตำบลได้รับบทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเห็นได้ว่าพนักงานราชการครูทุกประเภทล้วนมีภาระงานที่

สำคัญ สร้างความพึงพอใจและความภาคภูมิใจในบทบาทหน้าที่และตำแหน่งของตนเองทั้งสิ้น 2.3 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีภาระงานที่หลากหลายเพื่อตอบสนองทั้งนโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จึงมีงานที่ไม่ใช่งานในรูปแบบและลักษณะที่เหมือนเดิม แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการปฏิบัติงานเป็นประจำในทุกๆ ปี ซึ่งบุคลากรก็จะต้องเปลี่ยนรูปแบบและ

กลยุทธ์ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ จึงทำให้พนักงานราชการที่มีความแตกต่างกันก็ต้องปรับปรุงรูปแบบและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเช่นเดียวกัน และการที่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากมักจะมีข้อดีอยู่ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่น้อยมักจะมีความถนัดในด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน แต่ในเรื่องของความเข้าใจในงานผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากย่อมจะมีความเข้าใจในหลักการทำงานและการประสานงานที่ดีกว่า ดังนั้นพนักงานทั้งสองกลุ่มนี้ต่างก็ต้องใช้หลักการในการพึงพาอาศัยกัน และร่วมมือกันในการวางแผนและการดำเนินการปฏิบัติงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จจุล่งไปได้ด้วยดี ผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพิศ รักษาธรรม (2553 : 55 – 57) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ อมร ชูรักษ์ (2554 : 81 – 82) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ศศิพล เกษร (2553 : 72 – 73) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ เพื่อนำไปสู่การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู

2. ควรพิจารณาปรับเงินเดือนและค่าครองชีพที่ได้รับให้เพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน, ควรปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าเดินทางไปราชการ ควรจัดกองทุนสวัสดิการเพื่อดูแลช่วยเหลือพนักงานราชการที่มีความเดือดร้อน และการหาแนวทางในการจัดสรรเงินรางวัลหรือเงินโบนัสประจำปีเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการ

3. ควรปรับปรุงระบบการเลื่อนค่าตอบแทนให้มีมาตรฐานและเป็นธรรม การคัดเลือกข้าราชการจากพนักงานราชการในหน่วยงาน และการสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเอง

4. ควรเพิ่มบทบาทหน้าที่ของพนักงานราชการในการบริหารงานของสถานศึกษา ควรปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับพนักงานราชการเพื่อปรับปรุงสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน และการสับเปลี่ยนหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของบุคลากร

5. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของพนักงานราชการครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์ และควรศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการครู ในเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กังวาน ชำนาญ. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ : บิซิเนส อาร์แอนด์ ดี, 2548.
- ผ่องพิศ รักษาธรรม. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2553.

ศศิพล เกษร. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2553.

สิริวรรณ สังข์ตระกูล. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนอนุบาลวัดกลางดอนเมืองชลบุรีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2554.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. (เอกสารประกอบการสัมมนา) : สมรรถนะของข้าราชการ, 31 มกราคม 2548.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. การขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2550. (เอกสารประกอบการประชุม). กรุงเทพฯ : กลุ่มงานแผนงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2550.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดกาฬสินธุ์. สรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี พ.ศ.2553. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2554.

Maslow, Abraham H. *Motivation and Personality*. New York : Harper, 1970.

Herzberg, Frederick, Bernarol and Synderman, Barbara Bloch. *The Motivation to Work*. New York : John Wiley and Sons, Inc., 1959.

**คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**

**Actual Feature of Educational Institution Administrator. According to the Teachers
and School Board Under Kalasin Provincial Administrative Organizations.**

จากรุวรรณ พัทม์*

ดร.ธีระ ภูดี**

ดร.คมสันท์ ขจรปัญญาไพศาล***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา จำนวน 220 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .70 ถึง .91 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-test (Independent Sample test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและด้านภาวะผู้นำ 2. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เสียสละและยุติธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางความคิดและการกระทำ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ เป็นผู้มีความรอบรู้ในทุกเรื่องและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ และเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่เป็นจริง, ผู้บริหารสถานศึกษา

*นักศึกษาลัทธิศรศรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

**อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ABSTRACT

The purpose of this research were to study and compare the actual feature of Educational Institution Administrator. And suggestions about desirable feature of Educational Institution Administrator. According to the teachers and basic school board Under Kalasin Provincial Administrative Organizations. Samples in this study were of teachers and basic school board in Educational Institution Under Kalasin Provincial Administrative Organizations total 220 persons by Stratified Random Sampling. The instruments for collecting data were the five rating scale questionnaire of 50 items with item-total correlation between 0.70 to 0.91 and 0.99 of reliability.

The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation, and testing hypotheses by statistical t-test (Independent Sample test).

The results showed that 1. The teachers and basic school board perceived the real feature of the administrator as overall and all each aspect at high level by, namely, personality, academic, administration, and leadership respectively. 2. The perceptions of the teachers and the basic school board were statistically different 10th in overall and individual aspects at the .05 level. 3. The administrators should be ethical, be honest, be good both of the thought and the behaviour, be accountable, be self development continuously and be generous listens to the opinion from others as well.

Keywords : Real feature, Administrator.

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งที่จะสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของสังคม การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นการศึกษาที่วางพื้นฐานของชีวิต เป็นการศึกษาที่เตรียมอนาคตให้แก่เด็กที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า เพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป บุคคลที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาก็คือครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมและปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ

ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 5-6) มาตรา 6 กำหนดว่า

การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 กำหนดว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักคือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 9 กำหนดว่าการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักคือ มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและประเภทการศึกษา มีหลักส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว

ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้มีความสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะมีอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้งการกำหนดนโยบายต่างๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดี ทั้งทางด้านคุณวุฒิและคุณธรรม จริยธรรม เพื่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ. 2550 : 7) กล่าวว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ตลอดทั้งจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี จึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล”

การบริหารงานในสมัยปัจจุบัน ต้องการผู้นำที่มีศักยภาพสูงมีวิสัยทัศน์แห่งการเป็นผู้นำ มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์เพราะโลกยุคใหม่นั้นต้องการบริหารที่ยืดหยุ่น ตามสถานการณ์ตามสภาพแวดล้อม ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับให้เข้ากับสถานการณ์ ต้องเป็นผู้บริหารที่กล้าคิด กล้าทำ กล้าที่จะพัฒนางานสู่สิ่งใหม่ (สมนึก นนธิจันทร์. 2542 : 14-15)

ส่วนคุณลักษณะของผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีนั้นประกอบด้วย การมีสติปัญญาดี มีความรับผิดชอบตามหน้าที่สูง มีฐานะทางสังคมและทางเศรษฐกิจดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความมานะ อดทน ไม่ท้อถอย มีความเชื่อมั่นในตนเอง ดังนั้น คุณลักษณะที่ดีที่เหมาะสมของผู้บริหารโรงเรียนจะสอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้น และเอื้ออำนวยต่อการบริหารงานและพัฒนา การศึกษาซึ่งจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุตามที่ต้องการได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะ ไม่เหมาะสมก็จะทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานและจะทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ (สุนีย์ บุญทิม. 2542 : 2) สถานศึกษาจึงมีภาระหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ตามทันการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลาก่อให้เกิดความสลับซับซ้อนและปัญหาอย่างไม่มีการสิ้นสุด จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้

ความสามารถ และมีคุณธรรมในการดำเนินการ จึงจะทำให้องค์กรหรือสถานศึกษาประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดไว้ รุ่ง แก้วแดง (2540 : 278-280) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ตามที่ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษานั้น ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพ ทุ่มเทให้แก่งานบริหารโรงเรียนเป็นหลักจะต้องส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารกับครูและนักเรียนมากขึ้น ผู้บริหารจะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่เชี่ยวชาญ เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองอนาคตของโรงเรียนในทางสร้างสรรค์ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งมุ่งพัฒนาบุคลากรและองค์กรอย่างต่อเนื่อง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้รับการถ่ายโอนโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 โรงเรียน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. 2549 : 9) ซึ่งการถ่ายโอนประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ภารกิจด้านการจัดการศึกษา การถ่ายโอนทรัพย์สิน และการถ่ายโอนบุคลากร ซึ่งถือเป็นการกระจายอำนาจทางการศึกษาและเป็นการเปลี่ยนต้นสังกัดของโรงเรียนทั้ง 12 โรงเรียน จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนเทคโนโลยี ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่คาดไว้ ทั้งนี้ความสำเร็จของการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จะเป็นไปได้ก็ต้องมีบุคคลสำคัญ ได้แก่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลที่ได้กล่าวข้างต้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา

จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกลไกสำคัญหนึ่งที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า ด้วยการนำพาบุคลากรให้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ในการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นผู้นำที่ดีก็จะไม่สามารถพัฒนาองค์กรให้เจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาที่ไม่ประสบความสำเร็จได้เช่นเดียวกัน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อให้ทราบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาของครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ แล้วนำมาศึกษาเปรียบเทียบ สรุปเป็นแนวคิดสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำไปพัฒนา ปรับปรุงคุณลักษณะให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องและเป็นสารสนเทศนำไปใช้ในการพัฒนา กำหนดนโยบายหลักการในการคัดเลือกสรรหาบุคลากรที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามกรอบแนวคิด 5 ด้าน ได้แก่

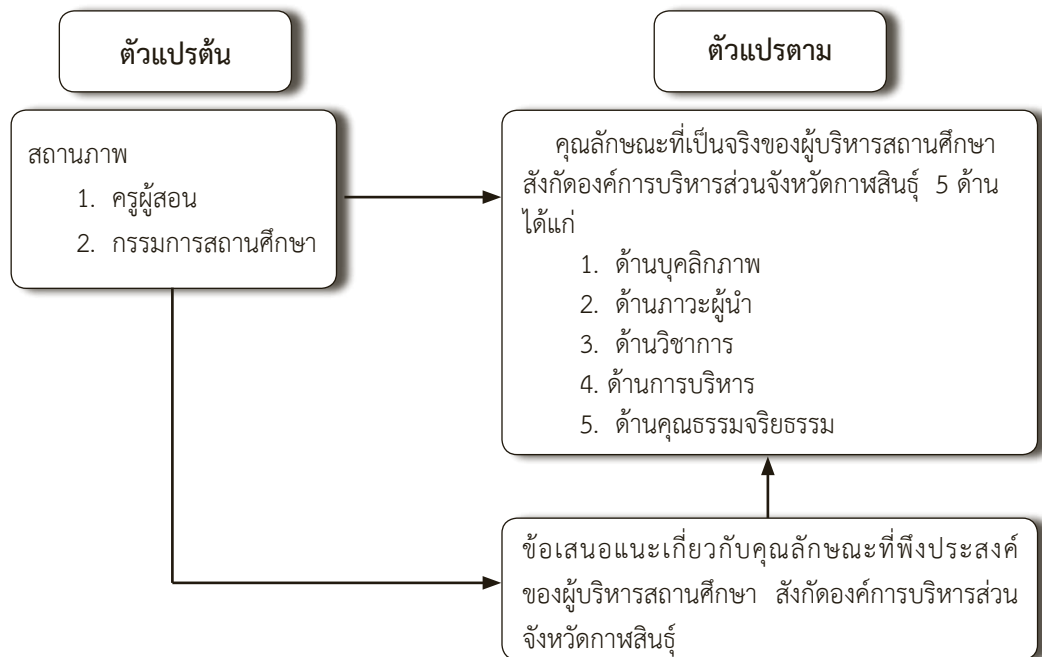
ด้านบุคลิกภาพ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการศึกษาแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2537 : 12) ; รุ่ง แก้วแดง (2541 : 278) ; ชาญชัย อาจินสมัจจาร (2542 : 97-100) ; ธีระ รุญเจริญ (2545 : 71-73) ; ถวิล อรัญเวศ (2547 : 4-9) มาบูรณาการใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ 5 ด้าน ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 512 คน จำแนกเป็น ครูผู้สอน จำนวน 368 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 144 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 220 คน จำแนกเป็น ครูผู้สอน จำนวน 158 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน 62 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ สอบถามครอบคลุมกรอบแนวคิดทั้ง 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 50 ข้อ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

คำตอบ	มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
คำตอบ	มาก	ให้ 4 คะแนน
คำตอบ	ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
คำตอบ	น้อย	ให้ 2 คะแนน
คำตอบ	น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended Questionnaires) จำนวน 5 ข้อ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำรายชื่อของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา โดยจำแนกตามสถานศึกษามาจัดทำเป็นสลาก โดยการใช้รายชื่อของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา 1 รายชื่อ ต่อสลาก 1 แผ่น ใส่ลงไปในกล่องเขย่าให้เข้ากัน แล้วหยิบมาที่ละแผ่น จนกว่าจะครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 1 โดยจดยรายชื่อครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่จับสลากถูกไว้

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจากโครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ พร้อมด้วยแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ให้ฝ่ายวิชาการของโรงเรียนช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามรายชื่อครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่สุ่มได้จากข้อ 3.1 และหากพบว่าบุคคลที่จับสลากได้ไม่อยู่ในพื้นที่ ผู้วิจัยมอบให้ฝ่ายวิชาการดำเนินการจับสลากรายชื่อแผ่นใหม่และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบตามจำนวน และผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืน ภายใน 7 วัน

3.4 เมื่อครบกำหนดผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลคืนจากฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาที่มีครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่เป็นเป็นกลุ่มตัวอย่างคืน พบว่า ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ จำนวน 220 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ พบว่าแบบสอบถามสมบูรณ์ทุกฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ ของแบบสอบถามพบว่ามีความสมบูรณ์ทุกฉบับ จึงลงรหัสลำดับของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. นำแบบสอบถามตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาให้คะแนนตามเกณฑ์ระดับคุณลักษณะที่เป็นจริง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

3. นำคะแนนที่ได้จากข้อ 2 มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งโดยรวม รายด้านและรายข้อ แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลผล โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่เป็นจริง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้สถิติ t –test (Independent Samples test)

5. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มาวิเคราะห์เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกันและเรียงลำดับความถี่ในแต่ละประเด็นแล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผล

1. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านภาวะผู้นำ

2. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยครูผู้สอนมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ น้อยกว่ากรรมการสถานศึกษา

3. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาได้เสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์เรียงตามค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เสียสละ และยุติธรรม เป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความรอบรู้ในทุกเรื่อง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดทั้งเป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และเป็นผู้มีอัธยาศัย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านภาวะผู้นำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่น จึงได้มีแนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดทั้งได้จัดทำมาตรฐานหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยจำแนกออกเป็น 4 ด้าน 16 มาตรฐาน และ 56 ตัวชี้วัด ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารนั้น ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภาวะผู้นำ และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ โดยมีตัวบ่งชี้ที่ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1 มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีภาวะผู้นำ ตัวบ่งชี้ที่ 2. มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารจัดการ และ

ตัวบ่งชี้ที่ 3. มีคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2544 : 2-13)

ด้วยเหตุนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการจัดการศึกษา จึงได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยถือว่าการบริการทางการศึกษาเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสมือนเป็นการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยแรกของการบริหารงานของท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ว่า “เป็นผู้นำการจัดการศึกษาให้เยาวชนและชุมชน มีความรู้คู่คุณธรรม รักการเรียนรู้และรักท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน” และกำหนดภารกิจที่จะต้องดำเนินไปให้บรรลุตามเป้าประสงค์ คือ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้ครูมีมืออาชีพ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ให้เกิดประสิทธิผล ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมจัดการศึกษา จัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตท้องถิ่นสนับสนุนให้นักเรียนรักการอ่าน จัดการวิจัยและพัฒนาองค์กรด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และยังได้กำหนดมาตรฐานมาตรฐานเกี่ยวกับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ในมาตรฐานที่ 3 คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา โดยกำหนด ตัวบ่งชี้ไว้ 3 ประเด็น ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพบริหารการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2 มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ตัวบ่งชี้ที่ 3 มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการและการจัดการ และตัวบ่งชี้ที่ 4 การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ (กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. 2549 : 23-27) ซึ่งแต่ละตัวบ่งชี้จะมีรายละเอียดให้ผู้บริหารสถานศึกษาถือปฏิบัติอีกครอบคลุมทุกประเด็น นอกจากนี้ ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ยังได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ขึ้นเพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศเข้าร่วมประกวดและแข่งขันกันอย่างต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา เช่น

มหกรรมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การแข่งขันทักษะทางวิชาการ การประกวดครูและผู้บริหารสถานศึกษาดีเด่น การประกวดสถานศึกษาดีเด่น เป็นต้น ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะมีการประกวดและแข่งขันทั้งระดับภาคและระดับประเทศ จึงทำให้สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องตื่นตัวและมีความพร้อมอยู่เสมอ ดังนั้น การที่จะให้การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ บรรลุตามภารกิจดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลากหลายฝ่าย ทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้มีส่วนขับเคลื่อนกระบวนการบริหารในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่างๆ ได้ ในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมบังคับบัญชา และริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้นำนโยบายและโครงการต่างๆ ไปสู่การปฏิบัติ และเป็นผู้บ่งชี้ความสำเร็จขององค์กร ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะ และความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานคือ ได้ทั้งงานและน้ำใจ การบริหารย่อมประสบผลสำเร็จหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

นอกจากนี้แล้วในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคการปฏิรูปการศึกษานี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นจะต้องประพฤติปฏิบัติตามกรอบของข้อบังคับระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างเคร่งครัด เพราะพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม ซึ่งครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาของชาติ จึงต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะอย่างสูงในการประกอบวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งมีคุณภาพและมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งผู้ประกอบการวิชาชีพดังกล่าวนี้ จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา และผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตต้องประพฤติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อ

บังคับของครูสภา โดยครูสภาได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550 (ราชกิจจานุเบกษา. 2550 : 37-56) ให้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนของครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาได้ถือประพฤติปฏิบัติ ซึ่งในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาครูสภาได้กำหนดแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา คือ ในด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ผู้บริหารจะต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอมา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะและนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ และต้องไม่กระทำความผิดที่กระทบต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ จะต้องช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกสังกัดจะต้องถือปฏิบัติ รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ต้องตระหนักในการหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อจะ

ให้การบริหารสถานศึกษาของตนประสบผลสำเร็จ อันจะส่งผลถึงชื่อเสียง ความเชื่อมั่น และศรัทธาของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งเมื่อผู้บริหารผู้ใดสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้บริหารผู้ที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และเป็นจริงเป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมงานมากที่สุด

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์จะมีความตั้งใจและพยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ตรงตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ทั้งในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านภาวะผู้นำ แล้วก็ตามแต่ครูและกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อาจจะไม่มีความคาดหวังหรือต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ได้ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีอย่างเป็นรูปธรรม เสมอต้นเสมอปลายอย่างต่อเนื่องมากกว่าที่เป็นอยู่ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชาย ยมรัตน์ (2549 : 113-115) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรีชา ช่องคันปอน (2550 : 68-69) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยิ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ คณกร ตันวิบูลย์ศักดิ์ (2550 : 100 -101) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3 โดยรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้าน
การบริหาร และด้านภาวะผู้นำ

จะเห็นได้ว่ามีด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม
มีอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ
ด้านวิชาการ ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการบริหาร และ
ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม จึงเป็น
ที่น่าสังเกตว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้าน
บุคลิกภาพ ด้านวิชาการ จะเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหาร
สามารถแสดงออกได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม เช่น
การเป็นผู้ไม่ชักชวนไปในทางเสื่อมเสียหรือเกี่ยวข้องกับ
อบายมุขต่างๆ เป็นผู้ยึดมั่นในคุณธรรมของศาสนาที่ตนเอง
นับถือ และธำรงรักษาไว้ซึ่งคุณธรรม ปฏิบัติตามระเบียบ
กฎหมาย เป็นผู้มีความสุขดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็น
แบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายการศึกษา
และกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผล การประเมินผลตามหลักสูตร
ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษามี
ทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านคุณธรรม
จริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า
ค่าเฉลี่ยโดยรวม ส่วนด้านการบริหาร และด้านภาวะผู้นำนั้น
จะเป็นด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เทคนิคเชิง
วิชาการและทักษะทางการบริหารโดยเฉพาะส่วนบุคคล
มาใช้ในการบริหาร เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคล
อื่นหรือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะทำให้บุคคลอื่น
ยอมรับทั้งหมดได้ เช่น มีความสามารถในการโน้มน้าวให้
ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติในสิ่งดีงามและถูกต้อง มีความ
สามารถตั้งใจและสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
รู้จักการวางแผนงาน มอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม
การรู้จักใช้เครื่องมือและสื่อเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ
มีความสามารถระดมความร่วมมือ และความช่วยเหลือ
จากชุมชน และมีความสามารถในการจัดองค์กรและระบบ
งาน หากผู้บริหารสถานศึกษาผู้ใดไม่สามารถทำได้อาจจะไม่
ได้รับการยอมรับจากครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาเท่าที่ควร
ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา
มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการบริหาร
และด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยรวม

2. ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนคติต่อ
คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย
ครูผู้สอนมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
น้อยกว่ากรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า
ระหว่างครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษานั้น อยู่ในสถานะ
ที่ต่างกัน ถึงแม้จะมีโอกาสได้ร่วมงานด้านการศึกษา
กันจริง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ครูผู้สอนจะมีโอกาสได้คลุกคลี
และร่วมงานใกล้ชิดกับผู้บริหารสถานศึกษามากกว่า กรรมการ
สถานศึกษา ประกอบกับครูผู้สอนอาจจะมีส่วนได้เสีย (ผล
กระทบจากการปฏิบัติงาน) ทั้งทางบวกและทางลบกับ
การบริหารงานของผู้บริหารโดยตรง ส่วนกรรมการสถาน
ศึกษา จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นครั้งคราว
เท่านั้น จึงอาจจะไม่สามารถได้พบเห็นพฤติกรรมที่แสดงออก
ของผู้บริหารได้อย่างครบถ้วนในทุกมิติ อาจจะได้พบแต่สิ่งที่
เห็นวาติและมีประโยชน์มากกว่าสิ่งอื่นก็เป็นได้ ด้วยเหตุนี้
จึงทำให้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนคติต่อ
คุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็น
รายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน และสอดคล้องกับ
สมชาย ยมรัตน์ (2549 : 113-115) ที่ได้ทำการศึกษา
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า
ผู้บริหาร ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานและผู้ปกครองมีความคิดเห็นโดยรวมและ
รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ทุกด้านและสอดคล้องกับออคัม คล้ายกองนา (2550 : 92)
ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด
เขต 2 พบว่า ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมี
ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถาน

ศึกษา ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับพุดมพิงศ์ มนตรีโพธิ์ (2550 : 137-142) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า ผู้บริหาร ครู และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านวิชาการ ด้านการบริหาร และด้านภาวะผู้นำ ถึงแม้ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ก็ยังมีประเด็นที่ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา เห็นว่าในแต่ละคุณลักษณะยังมีการแสดงออกที่ชัดเจนน้อยอยู่ในแต่ละด้านโดยเรียงด้านที่มีคุณลักษณะน้อยไปหามากได้ดังนี้

1.1.1 ด้านภาวะผู้นำ คือ การมีความสามารถในการโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติในสิ่งดีงามและถูกต้องและการมีความสามารถสูงใจและสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดทั้งการรู้จักการวางแผนงาน มอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม

1.1.2 ด้านการบริหาร คือ การรู้จักใช้เครื่องมือและสื่อเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และจัดบุคลากรเข้าทำงานได้อย่างเหมาะสม

1.1.3 ด้านวิชาการ คือ การรู้จักการใช้เครื่องมือสื่อสารหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการดำเนินงานด้านวิชาการ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาและ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้อ

1.1.4 ด้านบุคลิกภาพ คือ การมีทักษะในการปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มจนเกิดผลสัมฤทธิ์

และการเป็นนักประชาสัมพันธ์ ใช้ถ้อยคำหรือภาษา อย่างถูกต้องเหมาะสม

1.1.5 ด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ การมีความรัก ความปรารถนาดีต่อบุคคลทั่วไปอย่างเสมอหน้า และมีการยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน

นอกจากนี้ ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ยังมีประเด็นที่เสนอแนะเพิ่มเติม คือ ควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เสียสละและยุติธรรมควรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ เสียสละและยุติธรรม ควรเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางความคิดและการกระทำ ควรเป็นผู้มีความรับผิดชอบ ควรเป็นผู้มีความรอบรู้ในทุกเรื่อง และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ควรเป็นคนใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น

ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ควรนำไปเป็นข้อสังเกตในการพัฒนาคุณลักษณะของตนเอง โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำ ควรพัฒนาขีดความสามารถในการโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติในสิ่งดีงามและถูกต้องสามารถสูงใจและสร้างความพึงพอใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดทั้งการรู้จักการวางแผนงาน มอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม ด้านการบริหาร ควรรู้จักใช้เครื่องมือและสื่อเทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และจัดบุคลากรเข้าทำงานได้อย่างเหมาะสม ด้านวิชาการ ผู้บริหารควรรู้จักการใช้เครื่องมือสื่อสารหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยในการดำเนินงานด้านวิชาการ ควรศึกษาหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และบุคคลทั่วไป สมกับเป็นบุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพชั้นสูงอย่างแท้จริง เพื่อจะได้พัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่นหรือครูผู้สอนที่สนใจที่จะเปลี่ยนสายงานมาดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำไปศึกษาและใช้เป็นข้อสังเกตในการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ก่อนที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่เหมาะสม

2.2 ควรศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์กับคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์

2.3 ควรศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์กับคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2544). **นโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559**. กรุงเทพฯ : กองร้อยอาสาสมัครชาตินิแดน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. (2549). **พิธีรับ-มอบภารกิจจัดการศึกษา การถ่ายโอนสถานศึกษา. กาฬสินธุ์ : องค์การบริหารส่วนจังหวัด.**

“ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550”, **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 124. ตอนที่ พิเศษ 51 ง. หน้า 37-56. 27 เมษายน 2550.

คณกร ต้นวิบูลย์ศักดิ์. (2550). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เขตตรวจราชการที่ 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.**

ชาญชัย อาจิณสมอาจาร. (2542). **การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีด จำกัด.**

ถวิล อรัญเวศ. (2547). **ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถาบันราชภัฏ.**

ธีระ รุญเจริญ. (2545). **สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิ.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.**

_____. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส, 2550.**

บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นการพิมพ์, 2535.**

ปรีชา ช่องคันปอน. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, 2550.**

พุดมพิงศ์ มนตรีโพธิ์. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.**

รุ่ง แก้วแดง. **การศึกษาไทยในเวทีโลก. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2541.**

_____. **ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน, 2540.**

สมชาย ยมรัตน์. **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.**

สมนึก นนธิจันทร์. **รีเอ็นจิเนียริง การยกเครื่องปรับรูปกระบวนการบริหารยุคโลกาภิวัตน์. สุรินทร์ : ชมรมส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาวิชาชีพครูจังหวัดสุรินทร์, 2542.**

สุนีย์ บุญทิม. **การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539 - 2550) ตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.**

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. รายงานวิจัยสภาพ
การบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาตาม
ความคิดเห็นของครูอาจารย์และผู้บริหารสถาน
ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : กองตรวจสอบและทะเบียน
ประวัติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา, 2537.

อาคม คล้ายกอนา. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู และคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏมหาสารคาม, 2550.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. แผนยุทธศาสตร์
การพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์
พ.ศ. 2553 – 2554. กาฬสินธุ์ : องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัด, 2552.

ภาคผนวก

ข้อตกลงเบื้องต้นของวารสาร “ช่อตะแบก”

กำหนดการเผยแพร่วารสาร

วารสารช่อตะแบกมีกำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ โดยฉบับปฐมฤกษ์กำหนดการเผยแพร่ตั้งแต่เดือนมกราคม 2556 เป็นต้นไป

เงื่อนไขการพิจารณาบทความ

บทความที่พิจารณาที่เผยแพร่ในวารสารช่อตะแบก ต้องเป็นบทความใหม่ที่ไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รายงานหรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อนและไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารช่อตะแบก จะผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับบทความนั้นๆ ซึ่งประเด็นการพิจารณา เช่น ชื่อเรื่องและบทคัดย่อสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ค้นพบ วิธีการศึกษาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับประเด็นการวิจัย วิธีการจัดการกระทำกับข้อมูลให้มีความถูกต้องและเหมาะสม การอภิปรายและสรุปผลมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และการอ้างอิงทันสมัย ถูกต้อง เป็นต้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความลงตีพิมพ์เผยแพร่ต้องเสียค่าลงทะเบียนเรื่องละ 1,500 บาท เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์แล้ว จะได้รับวารสารจำนวน 1 เล่ม และมีสิทธิ์เป็นสมาชิกวารสารได้ 1 ปี ในกรณีที่บทความของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญจากกองบรรณาธิการ จะได้รับค่าตอบแทนเรื่องละ 1,000 บาท พร้อมด้วยวารสารอีก 1 เล่ม

การจัดทำต้นฉบับบทความ

ผลงานวิชาการ ที่ได้รับพิจารณาตีพิมพ์ ต้องพิมพ์ด้วยกระดาษขนาด A 4 หน้าเดียว การเว้นว่างขอบกระดาษทั้ง 4 ด้าน ขอบบน 4 เซนติเมตร ขอบล่าง 2.5 เซนติเมตร ขอบซ้าย 4 เซนติเมตรและขอบขวา 2.5 เซนติเมตร อักษร Sarabun PSK (ซึ่งสามารถดาวน์โหลดแบบอักษรได้ที่เว็บไซต์ http://www.sipa.or.th/ewt_news.php?nid=481) ขนาด 16 point ความยาวประมาณ 8 – 10 หน้า โดยมีส่วนประกอบดังนี้

1. บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษความยาวไม่เกิน 250 คำ และให้จัดโครงสร้างบทความวิจัย ดังนี้ บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยในแต่ละตอนของบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ต้องมีคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 3 คำ

2. บทนำ ครอบคลุมความสำคัญ และที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการทดลอง / วิจัย

4. สรุปและอภิปรายผล

5. ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

6. กรณีที่มีตารางหรือภาพประกอบต้องแทรกลงในเนื้อเรื่อง รูปภาพอาจจะเป็นภาพสีหรือขาวดำก็ได้ แต่ควรมีความชัดเจน ส่วนภาพวาดควรวาดด้วยหมึกอินเดียน หรือพิมพ์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์ โดยต้นฉบับ 1 ชุด พร้อมแผ่นบันทึกข้อมูล (CD)

7. การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง ให้อ้างอิงในส่วนเนื้อเรื่อง แบบ นาม-ปี (Author-date in-text citation) โดยระบุชื่อผู้แต่งและปีที่พิมพ์ไว้ข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง และอาจะระบุเลขหน้าของเอกสารที่อ้างด้วยก็ได้ และมีการอ้างอิงส่วนท้ายเล่ม (Reference citation) โดยใช้รูปแบบ APA Style รวบรวมรายการเอกสารทั้งหมดที่ผู้เขียนใช้อ้างอิงที่ปรากฏเฉพาะในบทความเท่านั้น และจัดเรียงรายการตามลำดับอักษร ชื่อผู้แต่ง รวมทั้งใส่ชื่องานวิจัย/วิทยานิพนธ์ไว้ในการอ้างอิงท้ายบทด้วย

การติดต่อในการจัดส่งบทความ

1. ทางไปรษณีย์ : กองบรรณาธิการวารสารช่อตะแบก สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
ตำบลสงเปลือย อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46230
2. ทาง e-mail: gs_ksu@hotmail.com
3. ทางโทรศัพท์: สำนักงานบัณฑิตศึกษา 043-602043 ต่อ 566
4. ผู้สนใจส่งบทความให้ดาวน์โหลดแบบฟอร์ม และใบสมัครได้ที่ <http://www.gs.ksu.ac.th/>

ตัวอย่างรูปแบบบทความวิจัย
สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

} 4 ซ.ม.

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อผู้เขียนภาษาไทย*

ภาษาอังกฤษ

ชื่อประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์**

ชื่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์***

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....

4 ซ.ม.

2.5 ซ.ม.

คำสำคัญ.....

ABSTRACT

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords.....

*นักศึกษาหลักสูตร.....สาขา.....มหาวิทยาลัย.....

**ตำแหน่ง สถานภาพ + สถาบันของ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

***ตำแหน่ง สถานภาพ + สถาบันของ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บทนำ

.....
.....
.....
.....
.....

วัตถุประสงค์

.....
.....
.....
.....
.....

กรอบแนวคิดในการวิจัย

.....
.....
.....
.....
.....

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการวิจัย.....

.....
.....

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....

.....
.....

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....

.....
.....
.....

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล/การทดลอง.....

.....
.....
.....

สรุปผล

.....

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบสมัครขอส่งบทความลงตีพิมพ์
(การกรอกใบสมัครโปรดใช้วิธีการพิมพ์)

เรียน กองบรรณาธิการวารสารช่อตะแบก

ข้าพเจ้า นาย นาง นางสาว อื่นๆ (โปรดระบุ)

ชื่อ – สกุล (ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์

นักศึกษาระดับ..... สาขาวิชา.....

มหาวิทยาลัย.....

อื่นๆ ระบุ.....

ที่อยู่ปัจจุบัน / ที่ทำงาน (ที่สามารถติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน/ที่บ้าน..... โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร..... E-mail :

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

กองบรรณาธิการสามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ที่สถานที่ที่ระบุข้างต้นหรือที่อยู่ดังต่อไปนี้

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน / ที่บ้าน..... โทรศัพท์มือถือ.....

และในกรณีที่ไม่สามารถติดต่อข้าพเจ้าได้ กองบรรณาธิการสามารถติดต่อบุคคลดังกล่าวต่อไปนี้

ชื่อ – สกุล.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

E-mail :มีความเกี่ยวข้องเป็น.....

.....ลายมือชื่อ

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หมายเหตุ : บทความที่ส่งไปกองบรรณาธิการ กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืน ท่านจะต้องสำเนาส่วนตัวไว้

แบบรับรองการพิจารณาบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์วารสารช่อตะแบก

วันที่.....

เรียน บรรณาธิการวารสารช่อตะแบก

ตามที่ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว.....

นักศึกษาระดับ.....หลักสูตร.....

สาขาวิชา.....มหาวิทยาลัย.....

ขอส่งบทความวิจัยเรื่อง.....

.....

.....

โดยมี.....เป็นที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มาเพื่อขอให้

พิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการของหน่วยงานของบัณฑิตวิทยาลัย ทั้งนี้ **ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่ได้ ส่งบทความวิจัยเรื่องเดียวกันนี้ไปลงตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น**

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ.....

(.....)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักของนักศึกษาตามรายชื่อข้างต้นจริง และได้พิจารณาบทความดังกล่าวแล้ว เห็นควรให้เสนอลงพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย “วารสารช่อตะแบก” ได้

ลงชื่อ.....

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....